

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198283

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕಲ್ಪಿ

(ಪ್ರಮೇಯ ೧-೨)

ರಮಾಕಾಂತ

೧೯೩೪

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟನ ಮಂದಿರ

ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

**ಗೋವಿಂದ ವೆಂಕಟೇಶ ಜುಳಿಕೆ
ಸಾಧನಕೆರೆ, ಧಾರವಾಡ**

ಬೆಲೆ ರು. ೦-೧೦-೦

ಮುದ್ರಕರು :

**ಖಂಡೋ ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಿಸ್
ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್
ಧಾರವಾಡ**

ಮುನ್ನುಡಿ ಜ ಗ ತ್ತ ನ ಗ ತಿ

"The end of war is the beginning of new idea"—ಯುದ್ಧದ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಹೊಸ ವಿಚಾರದ ಹುಟ್ಟು— ಎಂಬ ನುಡಿಯು, ಹುಸಿಯಲ್ಲ ವೆಂದು ಇವತ್ತಿನೇ ಶತಮಾನದ ಜನಗಳಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಮ್ಮಿ ನವಚೈತನ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುವದು. ಈ ನವಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹಾಯುದ್ಧವೇ ಕಾರಣವು. ಕೌರವ ಪಾಂಡವ ರಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿ ಸಿದಂತೆ ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧವೂ ನವಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಕೆಲವರಭಿ ಪ್ರಾಯ. ಈ ನವಚೈತನ್ಯದ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಜಗತ್ತು ಹೋರಾಡು ತ್ತಿರುವದು. ಜನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿ ; ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಕ್ರಾಂತಿ , ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿ ; ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರುವದು. ಈ ರಕ್ತಿ ಸಾವಿರಾರು ಮುಖದಿಂದ ಹರಿದು ಉಕ್ಕೇರಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹೊಯ್ದಾಡಿಸುತ್ತಿರುವದು. ಒಂದೆಡೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು " ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳುವದು ಶಕ್ತಿವಂತರದು " ಎಂಬೀ ತಿಕ್ಕಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿ ಅರ್ಭಟದಿಂದ ಉಕ್ಕೇ ರುತ್ತಿರುವದು ; ನನ್ನದವತಾರ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗವು ಜನ ಜಂಗುಳಿಗೆ ಕಾಣಲಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ತೋರಿಸುವೆ, ಮಾಡಲಶಕ್ಯ ವಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆ—ಎಂಬೀ ಭಾವದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮೇರೆ ಗಳಾದ ಕೆಂಪು, ನೀಲ, ಕಪ್ಪು, ಶ್ವೇತ ಸಮುದ್ರಗಳ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಳಭೈರವ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವದು ; ಕೂಗಾಡುತ್ತಿರುವದು.

ಸಾಮ್ಯವಾದವು ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವೆಂದು ಅನ್ನಬಹುದು. ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಕಡೆಗೆ ಜಗತ್ತು ಓಡುತ್ತಿರುವದು. "The movement

towards socialism is one of the most characteristic of the present times.' ಎಂದು Prof J S. Mackenzie ಯವರು ನುಡಿದದ್ದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಇತಿಹಾಸಕಾರನು ಇವತ್ತಿನೇ ಶತಮಾನವು ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆದರೂ ಕರೆಯಬಹುದು.* ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಇದರ ಕೂಗು ; ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದರ ಕೂಗು ; ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ಕೂಗು.

ಜಗತ್ತಿನ ಸಾಂಪ್ರತದ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಾಮ್ಯವಾದ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವರು. ಧರ್ಮವೆಂದೊಡನೆ^R ಕೆಲವರ ತಲೆ ತಿರುಗಿ ಕುಣಿದಾಡಿ ಹಾಡಿ ನಲಿಯುವಂತೆ ಕೆಲವರು ಈ ಸಾಮ್ಯವಾದವೆಂದೊಡನೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಲಿದಾಡುವರು. ಇಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಸಾಮ್ಯವಾದದಲ್ಲಿ. ರಸ್ಯದೇಶದವರು ಇದರ ಪುರಸ್ಕರ್ತರೆಂದು ಅನ್ನಬಹುದು. ಅವರು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಪಾಂಡುಗಳನ್ನು ಇದರ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿದರು ,” ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

* “Socialism is the key-word of the day The socialist idea at the present moment dominates the mind of men. The masses hang upon it, it engrosses the mind, the thoughts and feelings of every one, it gives to the age its distinctive character. History, over that section, in which it treats of the period, wherein we are living, will place the words ‘the era of socialism ’ ”

Misses L.

R “ Socialism has become a religion to many ” Ely R. T
“ Socialism. ”

Z. “ In December 1920 the British Govt. made it known that £. 23,000 a week was coming in from Russia The socialists are spending not less than £ 200,000, per annum on their propoganda and they are holding something like 100 meetings a week in all parts of Great Britain ”

Sir W Joyason Hicks
Morning Post, 24th July, 1924

ಸಾಮ್ಯ-ವಾದ

ಇದು ವಶ್ಟಿನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ವಿಚಾರ, ಪೂರ್ವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ತಾನೇ ನೆಲೆಸಬೇಕೆಂಬ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕಾರ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ರು ಈ ವಾದದ ಉತ್ಪಾದಕರು. ಕಲ್ಪನಾದ್ವೀಪಗಳ ನಿರ್ಮಿತರಿಗಿಂತ ಈತನದು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ. Sir Thomas More, Johann Andreae, Bacon, Thomaso Campanella, ಹಾಗೂ Sir James Harrington ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕಲ್ಪನೆಯ ಓಳಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕನಸಿನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೋಗುವಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವರು. Thomas More ಇವರು Utopia ದಲ್ಲಿ ಕನಸಿನಮಂಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ—Antwerp ವಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ಬೆಲಾಜಮದ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಪೀಟರಗಿಲೇಸ ಹಾಗೂ ಪೊರ್ತುಗೀಜ ರಾಫೇಲ ಇವರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವಾದವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಕನಸಿನಮಂಡಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೧೫೧೬ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ. ಸನ್ಮ ೧೬೧೯ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ Christianopolis, ೧೬೨೭ನೇ ಇಸ್ವಿಯ “ಹೊಸ ಜಗತ್ತು” —New Atlantis, ೧೬೩೭ನೇ ಇಸ್ವಿಯ “ಸೋಮ ವಟ್ಟಣ, ಹಾಗೂ ೧೬೫೬ನೇ ಇಸ್ವಿಯ ಸಮುದ್ರ” ಎಂಬೀ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳೆಲ್ಲವು ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದಿಟ್ಟವು.

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಕಲ್ಪನಾ ತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದವುಗಳು. ಮೇಲಿನ ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಪುರಸ್ಕರ್ತರು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪನಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಎಂಬೀ ವಿಚಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಹೊಳೆಯಬಹುದು. Prof. Hearnshaw ಇವರು “Survey of Socialism” ದಲ್ಲಿ ಅನ್ನವಂತೆ “The answer is probably that to do so in any other way was too perilous” ಎಂದು ನಾವೂ ಅನ್ನಬೇಕಾಗುವದು.

ಕೆಲವರು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಕರು ಅನೀತಿಗಳೂ, ಅಶಿಕ್ಷಿತರೂ ಹೇಯ ಮಾನಸಿಗಳೂ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.^M ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಇವರು ಸಂಕೃಷ್ಟ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪುರುಷರೆಂದು ಕರೆಯುವರು.^R ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಘಟಿಸಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳು ಕಲ್ಪನಾಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಹೆಣಗಾಡಿದ ಅವರ ವಾದ ವಾದರೂ ಏನು ? ಅದರ ಅಂಗಗಳಾವು ಎಂಬೀ ವಿಚಾರಗಳು ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವವು.

ವಾಶ್ಯಾತ್ಯ ವಂಡಿತರು ತಮಗನುಚಿತವಾಗುವಂತೆ ಸಮತಾ ವಾದದರ್ಥವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

"Socialism is that form of society which will permit the establishment of Kingdom of Heaven on earth" ಇದು H. C. Charleton ಇವರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ. ಉಪಮಾನೋಪಮೇಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವದು. ನಶ್ವರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೆಲೆಯಿಸುವದೇ ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಲಕ್ಷಣವೆಂಬುದೇ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಮೇಲಿನ ಲಕ್ಷಣವು ನಮ್ಮ ವಕ್ಷವೆಂದು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಸಾಮ್ಯ ವಾದವೆಂದೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲದೇ ಎಂಬೀ ವಿಚಾರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ತಕ್ಷಣ ಬರುವದು. ಮತ್ತಾವದಾದರೊಂದು ವಿಚಾರ, ಜನತೆಯ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟಾಗಿ ಅವರ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿ ನಶ್ವರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಜನಾಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಮ್ಯವಾದವೆನ್ನಬೇಕೋ ಎಂಬುದು ಸಮಸ್ಯೆ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವದು. ಇದನ್ನೇ ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಪ್ರಮೇಯವೆಂದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡರೆ ತರ್ಕಿಸಬಹುದದ್ದಾದರೂ ಏನು ?

^M "They were the fruits of diseased minds, defective education, depraved morals". J. D. Hertzters, "History of Utopian thought". 1923

^R "Greatest figures in the history of Communism" M Beer, History of British Socialism. Vol. I, P, 32, 1919

ದುಃಖವನ್ನು ದೂಡಿ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂಬುದು ಮಾನವನ ನಿಜ ಸ್ವಭಾವ. ಸುಖವು ಅನ್ಯತನಮಾನವೆಂದು ಮಾನವರ ನಿಚ್ಚಳವಾದ ನಂಬಿಗೆ. ಸಾಮ್ಯವಾದವು ಸುಖ ಶಾಂತಿಗಳ ನೆಲವೀಡು ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದರೆ ಸಕಲ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾಮ್ಯವಾದವನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಹೊಗುಳುವದರಷ್ಟೇ ದೂಷಕರಿರುವರು. ಹೀಗೇಕೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಉದ್ಭವಿಸುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವರುತ್ತರವು “ಹೊಸ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತಡೆ ಹಾಯುವವರು ಬಹಳ; ಹೊಸದಕ್ಕಿಂತ ಹಳೆಯದನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸುವದು ಜನಸ್ವಭಾವ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು Old is gold ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ತಲೆ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು.”

ಸಾಮ್ಯವಾದವು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸರ್ವಸ್ವ; ಜನಾಂಗದ ಉತ್ಪನ್ನದ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಎಂದು ಅನೇಕರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು.

M. Emile Vandernille ಎಂಬವರು “Socialism means the organisation of the workers for the conquest of political power for the purpose of transforming capitalist property into social property.” ಸಾಮ್ಯವಾದವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಶದವಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಂಡವಲಗಾರರ ಗಂಟನ್ನು ಸಮಾಜದ ಸೊತ್ತನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದು ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ; ಈ ಧೈಯದ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಜ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳ ಗುರಿ.

ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಆರು ಲಕ್ಷಣಗಳು.

- (೧) ವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತ ಜನಾಂಗವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ.
- (೨) ಸಕಲರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಮತೆಯಲ್ಲಿರಿಸುವದು.
- (೩) ಗಂಟುಗಾರರ ನಾಶ.

- (೪) ಜಮೀನದಾರೀ ಪದ್ಧತಿಯ ನಾಶ.
 (೫) ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಹಸದ ನಿರ್ಮೂಲತೆ.
 (೬) ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ನಿರ್ಮೂಲತೆ.

ಮೇಲಣ ಆರು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮಾವೇಶದಿಂದುದ್ಭವಿಸುವದೇ ಸಾಮ್ಯವಾದವು.

೧. ವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತ ಜನಾಂಗವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಇದು ಸಕಲರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾದ ವಿಷಯ. ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿರುವದು ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮವು ಮಾಡಿದವನಿಗಿಷ್ಟೇ ಸಂಬಂಧಿಸದೆ, ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸುವದು. ಜನಗಳ ಉಚ್ಚತರದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರದಿಂದ ಉಚ್ಚತರದ ಸಮಾಜವಾಗುವದು ; ಅವಹೇಲನ ಹಾಗೂ ಕೀಳುತರದ ನೀತಿ ನಡಾವಳಿಗಳಿಂದ ಸಮಾಜವು ಕೀಳುತನಕ್ಕಿಳಿಯುವದು. ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹಕ್ಕೂ ಆತನ ನೆರಳಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿರುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿರುವದು. ಮಗನೊಡನೆ ಮಗಳ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ತರಬೇಕೆನ್ನುವ ನರಪರುವಿದ್ದರೆ ಸಮಾಜದೇಳೆಯಾಗುವದೋ ? ಇಂತಹ ಜನಗಳ ಸಮಾವೇಶದಿಂದಲೇ ಸಮಾಜದ ಅಧೋಗತಿ. ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ಎಂಬೀ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸುವದು.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಸಮಾಜದ ಹೆಚ್ಚಳಿಕೆಗಾಗಿ ಹೆಣಗಾಡುವದು ಆತನ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಸಂಸಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಗಹನಾರಣ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿ ಏಕಾಂತವಾಸದಲ್ಲಿರುವವರು ಸಮಾಜ ಬಾಹಿರರು. ಸಮಾಜದ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕೆ ತಡೆ ಹಾಯುವವರೂ ಸಮಾಜ ಬಾಹಿರರು.

ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಮಾಜಧರ್ಮ, ವ್ಯಕ್ತಿಧರ್ಮ-ಸ್ವಾರ್ಥಧರ್ಮ-ಎಂಬೀ ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳಿರುವವು. ಸಮಾಜದ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸದೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯ ಜನಗಳ-ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ-ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಧರ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾರ್ಥಧರ್ಮ. ಇದಕ್ಕೆ ಆತ್ಮೀಯ ಧರ್ಮವೆಂದು ಅನ್ನಬಹುದು. ಆತ್ಮೀಯಧರ್ಮವೂ ಸಮಾಜಧರ್ಮವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆಂದು ಅನಿಸಿದರೂ ನೂತ್ನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಕೆಲವು ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. Thomas Paine (ಧಾಮಸ ಪೇನ) ಇವರ ಮತವಾದರೂ ಹೀಗೇ.

ವೈಯಕ್ತಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಕೋಲಾಹಲವೆಂದು ಕೆಲವರ ಸದಭಿಪ್ರಾಯ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನಗನುಚಿತವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ವರಿವಾಲಿಸದೆ, ಆ ತನ್ನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿಸಿ, ಇಂತಹ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಮುಂದುಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಆತನ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ತಾಕಲಾಡಿ, ಸ್ವಾರ್ಥದ ಮಿಂಚು ಹೊರಬಿದ್ದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಸಾಂಪ್ರತದ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿರುವದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸುಖದ ವರಿಮಿತ್ರಿಯನ್ನು ದಾಟಿದರೆ ಸಮಾಜಘಾತುಕನಾಗುವನು. ಸಮಾಜಘಾತುಕರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತರಹದ ಅಲ್ಲದ-ಸಲ್ಲದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಸಮಾಜದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವರು.

ಬಂಧುತ್ವಭಾವ, ದಯ, ವರಸ್ವರಸಹಾಯ, ಸಮಾಜದ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ-ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಬದಿಗಿಡುವದು-ಇವು ಸಮಾಜಧರ್ಮದ ಅಂಗಗಳು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಈ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಬಾಧೆಬರದಂತೆ ನಡೆದು ಕೊಂಡರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾಮ್ಯವಾದಿಯೆಂದು ಅನ್ನಬೇಕೋ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಅಧೀನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡವನೇ ಸಮತಾವಾದಿ ^M ಸಮಾಜ

M. " Socialism implies the subordination of interests of the individual to the interests of the society. "

Fred Bramley

ದಲ್ಲಿರುವವನು ಸಮತಾವಾದಿಯೋ ಎಂಬೀ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸುವದು. ಮೇಲಣ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಇದ್ದವನು ಸಮತಾವಾದಿಯೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಧೀನನಾದಮೇಲೆ ಸಮಾಜಕ್ಕಿಂತ ಮನುಷ್ಯನು (ವ್ಯಕ್ತಿಯು) ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಅನ್ನಬಹುದೋ ! ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ರಥಕ್ಕೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೂಡಿದಂತಾಗುವದು.

೨. ಸಕಲರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಮತೆಯಲ್ಲಿರಿಸುವದು.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಕಡಿಮೆ ಎಂಬೀ ವಿಷಮತೆ ಕಂಡುಬರುವದು. ಈ ಭೇದವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನಾಡಲು ಶಕ್ಯವೋ ! ಸಾಮ್ಯವಾದವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಈ ವಿಷಮತೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಸಕಲರನ್ನೂ ಸರಿಸಮಾನಸ್ಕಂದರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. " Socialism is an equaliser and a leveller " ಎಂದು " Socialism of today " ಎಂಬುವದರಲ್ಲಿ E. Lavelange ರು ಹೇಳಿರುವರು. ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಉತ್ಪಾದಕನಾದ ಕಾರ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸನ ಅನುಯಾಯಿಯಾದ A.Shadwell ರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿರುವದು. " An attempt to legislate unsuccessful men into success by legislating successful men out of it. " . R

ಒಂದು ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಂದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೆಂದೆನಬಹುದು. 'ಅ'ನಿಗೆ ಇದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ 'ಬ'ನಿಗೆ ; 'ಬ'ನಿಗೆ ಇದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ 'ಕ'ನಿಗೆ ; ಹೀಗೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಂದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ; ಸರ್ವರಿಗೂ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಹಕ್ಕು-ಹೀಗಿರುವ ಒಂದು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಾ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವದು. 'ಅ'ನು 'ಬ'ನಿಗಿಂತ ಮೇಧಾವಿ ಇರಬಹುದು, ಚತುರನಿರಬಹುದು.

‘ಕ’ನ ಬುದ್ಧಿ ‘ಬ’ನಗಿಂತ ಮಂದಾಗಿರಬಹುದು. ಸರ್ವರೂ ಚತುರರಿರುವದು ಅಸಂಭವ. ಸಕಲರೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿರುವದು ಅಶಕ್ಯ. ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಮತೆಯಿರುವದು. ‘ಅ’ನು ಚತುರನಿರುವದರಿಂದ ‘ಬ’ನಗಿಂತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಕೆಲಕಾಲ ಗತಿಸಿದ ಮೇಲೆ ‘ಅ’ ‘ಬ’ ‘ಕ’ ಇವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಷಮತೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣದಲ್ಲಿ ವಿಷಮತೆಯಿದ್ದಮೇಲೆ ಬಾಹ್ಯ ವಿಷಮತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದರೇನಾಗುವದು ? ದೇವರು ಮಾನವೀ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗುಣಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟ ವಿಷಮತೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ಕಿತ್ತಿ ಹಾಕಲು ಶಕ್ಯವೋ ? ಈ ವಿಷಮತೆಯಿರುವವರೆಗೆ ಯಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರೂ ಏನಾಗುವದು ? ಸಮಾಜದ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದಿರಲೇಬೇಕು. ಸಮಾಜ ಬೆಳೆದಂತೆ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು.

ಸಾಹಸಿಗಳ ಸುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಿಡುಕುವ ಅಲಸ್ಯಗಾರರು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದಂತೆ ತೋರುವದೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಮಾನವರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಚಿತವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಭಿನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಂತೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಾದರೂ ಭಿನ್ನವಾಗಬಹುದು. ಒಂದೇ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನಿಟ್ಟರೂ ಮುಂದರಿಯಲಾರರು. ಒಬ್ಬನು ಮುಂದರಿಯಬಹುದು; ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅಧೋಗತಿಗೆ ಇಳಿಯಬಹುದು.

ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮತೆ ಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರೆನ್ನುವರು. " The poor owe no duty to the rich, unless it be the duty which an honest man owes to the thief who has robbed him. The rich have no right to any of their possessions; for there is but one right and that is the right of the labourer

to the fruit of his labour. No man has any right to be rich, no man ever yet became rich by his own industry."

R. Flint " Socialism " 1895.

ಇದು ಕೇಳಲು ನೊಗನು. ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಶಕ್ಯವೋ ಎಂಬೀ ಸಮಸ್ಯೆ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವದು. ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಮೇಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ರಸ್ಯದೇಶವನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವರು. ' ರಸ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ದೇಶಗಳ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲು ಅಶಕ್ಯವೋ ? ರಸ್ಯದೇಶದವರು ಮಾನವರಲ್ಲವೇ ? ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಅಶಕ್ಯ ?' ಎಂಬೀ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ನಮರ್ಥಿಸುವರು. ರಸ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿಯ ವರಿಸ್ಥಿತಿ ನಮಗೆ-ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ-ಗೊತ್ತಾಗುವದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇರುವವರಿಗೆ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನದೆಂಬ ಭಾವ ಉಗಮ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವಮಾನ ವರಿಸಮಾಪ್ತಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನದೆಂಬ ಭಾವದ ಸುಳಿದಾಟ. ಈ ಭಾವ ಇರುವವರಿಗೆ ನರ್ಪರಾಜ್ಯ ಈರ್ಪರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ. ನರ್ಪರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈರ್ಪರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದಾದರೆ ಸಕಲರೂ ತ್ಯಾಗಿಗಳಾಗಬೇಕು. ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಭೋಗವಿರುವೆಂದು ಸಕಲ ಸಮ್ಮತವಾದರೂ ತ್ಯಾಗಿಗಳಾಗಿ ಭೋಗಿಸುವವರು ಬಹು ವಿರಳ. ಎಲ್ಲರೂ ತ್ಯಾಗಿಗಳಾಗುವದು ಶಕ್ಯವೋ ? ಹಸ್ತದ ಐದೂ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ನಮ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವೋ ? ಎಲ್ಲರೂ ತ್ಯಾಗಿಗಳಾಗುವದು ಅಶಕ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಾನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಲವದಿಚ್ಛೆಯಿದ್ದ ಜನರು ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹೊತ್ತುತಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ ? ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ರಸ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವಾದ, ಸಂಕೃಷ್ಟವಾದ, ಇವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೇಗೆ ?

ರಸ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಕಾರ್ಲಮಾರ್ಕ್ಸನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಇದರ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆಗಿನ ವರಿಸ್ಥಿತಿ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸಮಯ. ರಸ್ಯದೇಶದ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ರೂರನ

ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು ಬೇಜಾರ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಜೀವದಿಂದಿರಲು ಅನ್ನ, ಕೃಷಿಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲು ಭೂಮಿ ಇವೆರಡೂ ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು. J. Milin Kov ಇವರು Russia and its crisis ಎಂಬುವವರಲ್ಲಿ "The average peasant allotment in 1861 was 6.21 acres, but as years passed and the population of Russia more increased enormously in numbers, the peasant land-holding per capita decreased to only 3.51 acres in 1900 The future prospect for the peasantry could be only further decrease and impoverishment" ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವರು.

ಭೂಮಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಈ ಅಸಂತೋಷವೇ ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸಮಯವಾಯಿತು.^x ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಘಟನೆಗೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಕೊಡುವೆಂಬ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದರು.^R ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಈಗ ರಸ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಬಲದ ಮೇಲಿಂದ, ಆಡಳಿತಯ ಸೇನೆಯ ಬಲವು ಕುಸಿ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಆಡಳಿತಯು ರಸಾತಳಕ್ಕೀಳಿತು. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾಸ್ತಿಕೆಯು ಹೊರಚಿಮ್ಮಿ ಸೂಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಅಂದೋಲನ ಮಾಡಲು ಲಾರದು. Hearnshaw ಇವರು Survey of Socialism ದಲ್ಲಿ, ರಸ್ಯ

x "Though the amount of acres to be allotted to the peasants was determined by law, the land-lord had the right to choose the location of the land to be given away and very often availed himself of the privilege to the detriment of peasants, the latter received the worst lots, sometimes far distant from the village and most inconvenient for cultivation " Page 34

Autocracy and Revolution in Russia

Baron Sergius A Koff, D.C.L. LL B,

R "...during their Cleever campaign they set forth, among others, the dogma of land."

Autocracy & Revolution in Russia .

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳು ಮಾಡಿದ ತೈಮುರಲಿಂಗ, ಗಿರುನೀಮಹಮದರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದು ನೋಡಿದರೆ ಕಲ್ಪಿದೆಯ ಮನುಷ್ಯನೂ ಕೂಡ ಕಣ್ಣೀರಿಡುವನು. ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳ ಗುಂಡಿನ ಸುರಿಮಳಿಗೆ ಅಬಲೆಯರು ಕಾಲನ ದವಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸರು, ಹಸು ಕಂದಮ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮಾತಾಪಿತರು ಸಾಮ್ಯವಾದದ ವಿರೋಧಿಗಳೆಂದು, ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕುರಿಗಳಾದವು. ನೆರೆಗೂದಲಿನ ಮುರುಕರ ರುಂಡಗಳನ್ನು ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕರವಾಳಕ್ಕೆ ಮೆಸಿದರು. ಅವರ ಅಮಾನುಷ ಕೃತಿಗಳು ಒಂದಲ್ಲ. ಎರಡಲ್ಲ, ಸಾವಿರಾರು. ಸೇನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಅವರ ಈ ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಧ್ವಜವು ನೆಲಕ್ಕುರುಳದೆ ಇರಲಾರದು.

ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳು ರಸ್ಯದೇಶದವರ ತೈಮುರಲಿಂಗನ ಅಮಾನುಷಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರೋ ! ರಸ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ವಿರೋಧಿಗಳಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಬಲ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವರಾದರೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಮುಂದರಿಯತಕ್ಕವರೇ. ಸಾಮ್ಯವಾದದ ತಲೆತಿರುಗಿದ ಅಧ್ವಯು^೨. ಮಾರ್ಕ್ಸನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಇಂದಿಲ್ಲವೆ ನಾಳೆ ಮಣ್ಣುಗೂಡತಕ್ಕವರೇ.

ಆರ್ಥಿಕವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮತೆ ಇದೊಂದು ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳ ಹಂಬಲ. ಈ ಹಂಬಲವು ಕೈಗೂಡಲಾರದು.

ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರ

ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ವಿಚಾರಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಹತ್ತಿರುವದು. ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಾದಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಜೀವನದ ಬಾಳುವೆಗಾಗಿ ಹಗಲಿರುಳು ಹೆಣಗಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಸಾಂಪ್ರ

೨ " Karl Marx is the mad Mulla of the socialists"

ತದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವದು ಬಲವಂತರದು ಎಂಬೀ ವಿಚಾರವು ಆತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕಟಿಯುಕ್ತಿಯವದು. ಬದುಕುವದು ಬಲವಂತರದು ಎಂಬೀ ವ್ಯುತ್ಪಾಂತಗಳು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬರುವದರಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ-ಈ ಅಸಾರ ಸಂಸಾರ ಸಾಕು, ಬದುಕಿ ಬಾಳುವದರಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ ಎಂಬೀ ವಿಚಾರಗಳೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರುವವು. ಜೀವವಿರುವದೆಂದು ಅನು ಬದುಕಿರುವನೆಂದು ನಾವು ಅನ್ನಬಹುದು. ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಾಣವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳು ಅನ್ನವಿಲ್ಲೆಂದು ಬಳಲುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಭ್ರಾಂತಿಷ್ಠನಾಗುವನು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರ.

ಇವತ್ತಿನೇ ಶತಮಾನವು ಸುಧಾರಣೆಯ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರ. ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೊಸ ಹೊಸ ಶೋಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮಾನವರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವದೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಬೆಳೆಯುವದರ ಮುಂಚೆ, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಕಲಾಕೌಶಲನು ತನ್ನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವೀರರ ಧರ್ಮಭಾಷೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿಸಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಗಳಿಗೆ ಕಲಾ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಲಾಭಿಜ್ಞನು ತನ್ನ ಕಲೆಯನ್ನು ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮಕ್ಕೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನೇಕಾರನು ತಾನು ನೇಯುವದು ಧರ್ಮವೆಂದೇ ನೇಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಕರ್ಮಗಾರನು ತಾನು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವು ತನ್ನ ಧರ್ಮವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುಂಬಾರನಾಗಲೀ, ಉಪ್ಪಾರನಾಗಲೀ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನಾಗಲೀ, ಯಾರೇ ಆಗಲೀ, ತಾವು ಮಾಡುವದೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗವು ಹಳ್ಳಿಗರಲ್ಲಿದ್ದ ಧರ್ಮಭಾವನೆಯನ್ನು ಲಯಮಾಡಿತು. ಧರ್ಮಭಾವನೆ ಲಯ

ವಾದ ಮೇಲೆ ಜಾತಿಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಬೇರೂರಿತು. ಸಕಲರೂ ಕರ್ಮ ಬಾಹಿರರಾದರು; ಹಾಗೂ ಅಲಸಿಗಳಾದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಳೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಕೃಷಿಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉವಚೀವನವಾಗುವದಂದು ತಿಳಿದಕೂಡಲೇ ಕೆಲವರು ಸಾಲದ ಶೂಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದುಡಿದು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ಹರಿದು ಕೊಂಡು ಸಾಲ ತೀರಿನಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರ ಹತ್ತಿದರು.

ಇವೃತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಸುಧಾರಣೆ

ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು ಇವೃತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಸುಧಾರಣೆ. ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಯಮಾದಲು ಕಲಿಸಿದ್ದು ಇವೃತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಸುಧಾರಣೆ. ಇದರಿಂದ ಸಕಲರೂ ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಬಳಲುತ್ತಿರುವರು. ಮಾಹಯುಧ ಮುಗಿದ ಮೇಲಂತೂ ಈ ಸಾಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಮಳೆಯಿಲ್ಲ, ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲ; ಒಂದು ಕಾಸು ಕೂಡಾ ಹುಟ್ಟದ ಹಾಗಾಯಿತು ಜನಗಳಿಗೆ. ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆಯ ಭಯಾನಕ ದೃಶ್ಯ; ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಸಾಲದ ಶೂಲ; ಈ ತಿಕ್ಕಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಹೌಹಾರಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಗಳು ಮನೆ ಮಾರುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಿಗಬಹುದೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವರು. ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಇಲ್ಲೇನದೆ! ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದ ದತ್ತಕವೃತ್ತರ ಜಾಲ.

ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದ ದತ್ತಕವೃತ್ತರು

ಈಗಿನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಾವುಕಾರರು ಹಾಗೂ ಕೂಲಿಕಾರರು ಎಂಬೀ ಎರಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುವವು. ಗಂಟುಗಾರರು ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದ ದತ್ತಕವೃತ್ತರು. ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ದತ್ತಕವೃತ್ತರ

ಬೆಚ್ಚುಕೆ. ಒಡತನದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ಹತಾಶನಾದ ದರಿದ್ರನು ಕಷ್ಟನಷ್ಟ ವನ್ನು ನೀಗಿ ಸಿರಿವಂತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸತತೋದ್ಯೋಗಿ ಯಾದರೂ ಸಿರಿವಂತನಾಗುವದು ಅಸಂಭವ. ದಾರಿದ್ರ್ಯತನದಿಂದ ಮುಂದೊರೆದು ಗಂಟುಗಾರರಾದವರು ಒಂದು ಕಡಿಮೆ. ಬಹು ಜನರ ಈ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗಂಟುಗಾರರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಿಡುವದರಿಂದ ಈ ಎರಡೂ ವಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಾಟವು ಉದ್ಭವಿಸುವದು. ಈ ತಿಕ್ಕಾಟವೇ ಸಾಮ್ಯವಾದದ ಕಾರಣವೆಂದು ಕೆಲವರ ಮತ. ಸಾಮ್ಯವಾದದಿಂದಲೇ ದತ್ತಕಪುತ್ರರರ ಅವಸಾನಕಾಲ ನಮೀಪಿಸಬಹುದೋ ಎಂಬೀ ವಿಚಾರ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಬರುವದು.

೩. ಗಂಟುಗಾರರ ನಾಶ

ಕೂಲಿಕಾರರ ಅಧಃಪತನಕ್ಕೆ ಗಂಟುಗಾರರೇ ಕಾರಣೀಭೂತರೆಂದು ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳೆನ್ನುವರು. ಕೂಲಿಕಾರರ ದುಡಿತವು ಭಾಂಡವಲಗಾರರ ಸುಖಕ್ಕೆ. "Capitalists live idly upon the bounty of the poor." R. Rev. Conardರವರು ಅನ್ನುವರು. Sidney Web ನು ಭಾಂಡವಲಗಾರರು "Social parasite" ಎಂದೂ ಹಾಗೂ ಅವರು "Guilty of the unconscious theft." ಎಂದೂ ಸಂಬೋಧಿಸಿರುವನು. M.

ಕಲ್ಲನು ಅನ್ನುವಂತೆ "ನಮಗ ದುಡಿದಷ್ಟು ಕೂಲೀ ಯಾಕೆ ಕೊಡು ದಿಲ್ಲ. ನಾವ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದು ದಿನಾ ನಮಗ ಆರು ಆಣೆ ಕೂಲೀ ಕೊಡತಾರ" ಕೆಲಕಾಲ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನಿಸಬಹುದು. ನಮತಾವಾದಿಗಳಾದರೂ ಭಾಂಡವಲಗಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಇದೇ ಬಂಡಾಯ ವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿರುವರು. ಸಾಂಪ್ರತದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿತದ ತಕ್ಕ ಕೂಲೀ

R. "Socialism in church History."

M. "Decay of capitalist civilization."

ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಮತಾವಾದಿಗಳನ್ನುವರು. “ಬಡತನದ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಸಮೂಲ ಮಾಡುವದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ. ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ದೇಹದ ರಕುತವನ್ನು ಸೂರಿಮಾಡಿ ಹಣದ ಸಂಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಾಂಡವಲಗಾರರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಸುಖದ ದಿನಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವದು ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗುರಿ. ಸಮತಾವಾದದಿಂದಲೇ ಈ ಭಾಗ್ಯೋದಯವನ್ನು ಕಾಣ ಬಹುದೆಂದು ನಮ್ಮ ನಿಚ್ಚಳವಾದ ನಂಬಿಗೆ ” ಎಂದು ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳು ಕೂಗುತ್ತಿರುವರು.

ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದ ದತ್ತವುತ್ರರಿಗೆ ಹಣದ ಸಂಚಯದಲ್ಲಿ ಬೇಸರವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಬಂದರೂ ಕಡಿಮೆ. ದಯೆ, ಮಾಯೆ ಇವು ಅವರ ಶತ್ರುಗಳು. ಕೂಲಿಕಾರರು ಸತ್ತರೂ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ರೊಕ್ಕವು ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲೇ ಬೇಕು. ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಹಣ ವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸುಖಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚಮಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಕೂಲಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟುವದು ಸಹಜ. ‘ಅನರ-ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗೇಕೆ ? ನಮ್ಮದು ಹೀಗೇಕೆ ? ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಸಹಜವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವದು. ಈ ವಿಚಾರ ಒಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದರೆ ಅದು ಮುಂದೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಹತ್ತುವದು. ಈ ವಿಚಾರವೇ ಸಮತಾವಾದಿಗಳ ತಳಹದಿಯು. ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳನ್ನುವಂತೆ ನಾವಾದರೂ ಅನ್ಯಬಹುದೋ ? ಭಾಂಡವಲಗಾರರ ನಾಶವಾಗಬಹುದೋ ?

ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದ ದತ್ತಕಪುತ್ರರು ತಮ್ಮ ಭಾಂಡವಲವನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿದ ವಿನಃ ಈ ವಾದವು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆಂದು ಸಮತಾವಾದಿ ಗಳನ್ನುವರು. ”

R. “ It cannot end until this usurping class has been disposed by the transference of its capital to the community. ” H.N.Brailsford,

“ Socialism for To-day ”

1925.

೪. ಕೂಲಿಕಾರರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ

ವೈಜ್ಞಾನಿಕಯುಗದಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವವು. ಹೊಲ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿರುವ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಸಾಲದ ಶೂಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಜಬ್ಬಾಗುತ್ತಿರುವರು. ಒಮ್ಮೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವದು ಬಹುಕಷ್ಟ. ಸಾಲಗಾರರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಿಕ್ಕವನ ಮನೆಯ ಶಾಂತತೆಯು ಮಸಣದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬಡ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ ಬೆಳೆ ಬರುವದು ಕನಸಿನ ಮಂಡಿಗೆ.

ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಆತನ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲ ತೀರುವದು ದೂರುಳಿಯಿತು ; ಮತ್ತೆ ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯಹತ್ತುವನು. ನಿರಾಶನಾಗಿ ವ್ಯಸನಿಯಾಗುವನು. ವ್ಯಸನದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸುಖವಿರುವದೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಅದರ ದಾಸನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಗಾಳುಗೀಡುಮಾಡಿ ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನಾಗುವನು. ಹಳ್ಳಿಯವನು ಒಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟಣದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನೆಂದರೆ ತೀರಿತು. ಅವನ ಅಮಾನಕಾಲ ಬಂತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ತನ್ನ ಹೊಲಗಳು ಬೀಳುಬಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ; ಮನೆಯು ಗೀಳಾದರೂ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲ ; ಆತ ಪಟ್ಟಣ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರ.

ಒಮ್ಮೆ ಮನುಷ್ಯನು ನಿರಾಶೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟರೆ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯದ ಭೇದ ವನ್ನರಿಯಲು ಆತನಿಗೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯವೆನಿಸುವದು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಣ ಸಿಗುವದೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ತೀರಿತು. ಆತನು ಆನಂದ ಪಟ್ಟು ಹಿಗ್ಗಿ ಜಿಗಿಯುವನು. ಅದು ತನಗೆ ಉಚಿತವೋ, ಅನುಚಿತವೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿರುವನು. ತನಗೆ ಹಣ ಸಿಗುವದೆಂಬ ಆಶೆಯೇ ಅವನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಲಿಯುತ್ತಿರುವದು. ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲೆಂದು ಅವನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವದು. ಅಸಾರ ಸಂಸಾರವೆಂದರಿತ ಮೇಲೆ ಆತನಿಗೆ ಸಾಯುವ ಭಯವೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಭ್ರಮ ಬುದ್ಧಿ ಆತನದಾಗುವದು. ಮನಿಯು ಆತನಿಗೆ ನರಕವಾಗುವದು.

ಹೊಡಿ, ಬಡಿ, ಕಡಿ, ಎಂಬುವದರಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಬಹಳ ಆಸ್ಥೆ ಉಂಟಾಗುವದು. ಇದು ಕೂಲಿಕಾರರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮೇಯ

No one ought to possess any wealth beyond that which he needs to consume for his own well-being"

F.Henderson.

"Case for Socialism" 1924.

“ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟೇ ಹಣವನ್ನು ಸಂಚಯ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಚಯ ಮಾಡಬಾರದು.”

ಮೇಲಣ ಪ್ರಮೇಯ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಂಜಸವಾಗಬಹುದು; ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಂಜಸವಾಗುವದೋ ? ಹೆಣವೂ ಕೂಡ ಹಣ ಒಲ್ಲೆನ್ನಲಾರದು. ಹಣದ ಮೋಹ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ನುಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿತೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವಾ. ಕೆಲವರು ಗಳಿಸಬಹುದು. ಸಕಲರೂ ಗಳಿಸಬಹುದೆಂದು ನಾ ಅನ್ನಲಾರೆ. ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಗಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಮಾಜದ ಅಶನಘಾತುಕರು. ಅವರು ಹುಟ್ಟು ಅಲಸಿಗಳು. ಅವರಿಗೆ ಗಳಿಸುವದೆಂದರೆ ತಲೆನೋವು. ನಾಲ್ಕು ಮಾತನಾಡಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವದರಲ್ಲಿ ಬಲು ಉತ್ಸಾಹ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮಾವೇಶ.

ಸಹಾಸಿಯು ಹಣ ಗಳಿಸುವನು. ತನಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟೇ ಹಣ ಗಳಿಸಬೇಕು; ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಚಯ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಹಾಸಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಳಿಸಲಾರನು. ಸಮಾಜ ಮುಂದರಿಯುವದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದಲ್ಲ; ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ. ಸರ್ವರೂ ಸಮಾಜದ ಆಧಾರರಲ್ಲ; ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ.

ತನ್ನ ಸುಖಾರ್ಥವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟೇ ಹಣದ ಸಂಚಯವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದೆಂದು ಕಟ್ಟಳೆ ಹಾಕಿದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಚಯದ ಸಲುವಾಗಿ

ಮನುಷ್ಯನು ಹವ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಬಿಡುವನು. ಸಕಲರೂ ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಪರಿವಾಲಿಸಿದರೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇ ಹೋಗಿ ಬಿಡುವದು. ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಾಗುವದು. ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತವಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಕುಂಠಿತವಾಗುವದು.

ಸಮಾಜರಚನೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ; ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಸಮಾಜರಚನೆಯಿಂದ ಜನರ ಪ್ರಗತಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಮಾಜದಿಂದೇನು ಫಲ !

ಸ್ಪರ್ಧೆ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವೋ?

ಸ್ಪರ್ಧೆ ಸಮಾಜರಚನೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವದೆಂದು ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳೆನ್ನುವರು. ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡುವದು ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳ ಹೆಗ್ಗುರಿ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರ ಮತ. ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದು ನೆಲಗೊಂಡಿತೆಂದು ಕೆಲವರಭಿಪ್ರಾಯ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿತ್ತೆಂದು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರ ಮತ. ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾನವನ ಹುಟ್ಟು ಗುಣವೆಂದು ನನ್ನ ಮತ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಾನ್ನಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಹುಟ್ಟುವದು. ಮಾನವನಲ್ಲಿ 'ನಾನು' ಎಂಬುವ ಭಾವ ನೆಲಿಸಿರುವವರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಹೋಗಲಾರದು. ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವವಿರುವ ವರಿಗೆ 'ನಾನು' ಎಂಬೀ ಭಾವ ಲಯವಾಗಲಾರದು. 'ನಾನು' ಎಂಬೀ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ.

ಪಶುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಗುಣವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವೆವು. ಮಾನವೀಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿರುವದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ ! ಮಾನವನ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮಾಡುವದು ಸ್ಪರ್ಧೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವದು ಸ್ಪರ್ಧೆ. ಸಂಸಾರದ ತಿರುಳನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವದು ಸ್ಪರ್ಧೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಮಾನವರ ಮರುಳಾಟವನ್ನು

ಮರೆಯಿಸಿ ಅವರ ಸುಖದ ಹುಟ್ಟಾಗುವದು ಸ್ಪರ್ಧೆ! ಮೈದಾನದ ಮುಗಿಲ ಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂಗೈದು ಬಲವಂತರನ್ನು ಮುಂದೆ ದೂಡುವದು ಸ್ಪರ್ಧೆ ! ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜದ ರಚನೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇರದಿದ್ದರೆ ಸಮಾಜವು ಮೂಲೆಗುಂವಾಗುವದು.

ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಸುಳಿದಾಟವಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜವಿರುವದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವಾ— ಎಂದು ಕೆಲವರೆನ್ನುವರು. ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜ ರಚನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ? ಜೀವವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಾ—ಅಂದಹಾಗಾಯಿತು. ಜೀವವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನೆನ್ನುವದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಣವೆನ್ನುವರು.

ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ರಚನೆ

ಗುಣಕರ್ಮಗಳ ಮೇಲಿಂದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜರಚನೆ ಮಾಡಿದರು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು. ಈ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಅಂಗಗಳು. ಒಂದು ಅಂಗ ಹೀನವಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ರೂಪವು ವಿಕೃತವಾಗುವಂತೆ ಒಂದು ವರ್ಣವಿರದಿದ್ದರೆ ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು ಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜರಚನೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಸಮಾಜರಚನೆಗಿಂತ ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಬೇರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಬೌದ್ಧಿಗಳು, ನಾವು ಭಾವಿಕರು. ಆರ್ಯರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಭಾವನೆ ಯನ್ನು ಮುಂದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಳಿತರೆ ಧರ್ಮ, ನಿಂತರೆ ಧರ್ಮ ಮಲ ಗಿದರೆ ಧರ್ಮ, ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ. ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಕ್ರಮದ ಮೇಲಿಂದ ಸಮಾಜರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಅವರು ಸಮಾಜರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಎಂಬೀ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಈಗಿನಂತೆ ಜನಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆತನ ಕರ್ಮದಿಂದ

ಆತನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಮಾಡಿದರು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ ಅದೇ ಅವನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ. ಈ ವರ್ಣರಚನೆಯೇ ಸಮಾಜದ ಜೀವಾಳ. ಈ ವರ್ಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಇಂತಹ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಂಟುಗಾರರು ಹಾಗೂ ಕೂಲಿಕಾರರು ಎಂಬೀ ಭೇದವಿರಲು ಶಕ್ಯವೋ ?

ಸಾಂಪ್ರತದ ಆರ್ಯಾವರ್ತನಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರೇ ಬಹಳ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಜೀವನಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಜನಗಳಿರುವವು. ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ರಂಟಿ-ಕುಂಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಕಮ್ಮಾರ ನಿರುವನು. ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಆನಂದ ಪಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ಉಂಟಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅಕ್ಕ ಸಾಲಿಗನಿರುವನು. ಮಳೆ-ಗಾಳಿಯಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಉಪ್ಪಾರನಿರುವನು. ಬಡವನ ಅಡಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಗಡಿಗೆ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕುಂಬಾರನಿರುವನು. ಹಳ್ಳಿಯೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವು.

ಸಾಮ್ಯವಾದವು ನಮಗಲ್ಲ; ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ರಚನೆಗೆ ಸಾಮ್ಯವಾದವು ಸರಿ ಹೋಗಲಾರದು.

ಕಲ್ಪಿ

'There is a Revolution towards Evolution' 'ವ್ರಗತಿ ಗಾಗಿ ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ' ಎಂದು ಜೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದ ಕ್ರಾಂತಿ. ಕಲ್ಪಿಯ ಬರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚಿಕ್ಕಿ. ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾನವರ ಸ್ವಾರ್ಥ

ಕಿಲ್ಮಿಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ, ತಮ್ಮ ನಿರ್ಮಲ ಜೀವನದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕ್ಷಾಂತಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಹಂಬಲ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಶಕ್ತಿ. ಭಾಂಡವಲಗಾರರು, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅಂಬಲಿಯಿಲ್ಲದೆ ತಳಮಳಿಸುವ ಬಡವರು ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿದ್ದ ಮಮತೆಯ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಒಬ್ಬರ ಗಂಟಲವನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಹಿಚುಕಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಲಾಲಸೆ ವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದ ಅವತಾರವನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ವೇದಕಾಲೀನ ಆರ್ಯಾವರ್ತದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮಾಡುವದೇ ಕಲ್ಯಾಣ ತಾರದ ರಹಸ್ಯ. ಯಾಂತ್ರಿಕಯುಗದ ಅಧಃಪತನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಲ್ಮಿಯ ಅವತಾರ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕಯುಗವನ್ನು ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಹೊರದೋಡಿಸುವದೇ ಕಲ್ಮಿಯ ಹೆಗ್ಗುರಿ. ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿದ್ದ ವಿರೋಧಭಾವವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಸ್ನಿಗ್ಧಭಾವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಆನಂದದಿಂದ ನಲಿದು ಪಾಡಿ, ಮತ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದು ಕಲ್ಮಿಯುಗವು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯೂ ' ಬರಲಿ, ಬರಲಿ ' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಯುಗವು ಕಲ್ಮಿ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಯುಗವು ಕಲ್ಮಿ.

ಅರಿಕೆ

ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟನ ಮಂದಿರವು ತನ್ನ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು- ಶ್ರೀ. ರಮಾಕಾಂತರ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಂದ ಈ “ಕಲ್ಪಿ”ಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಯನ್ನು ಮುಂದರಿಸಹತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಹರುಷವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇವದೇವನ ದಶಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ “ಕಲ್ಪಿ” ಎಂಬ ಕಡೆಯ ಅವತಾರದ ಕಥೆಯೆಂದು ಕೆಲವರು ಊಹಿಸಬಹುದಾದ ಸಂಭವವಿದೆ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ “ಕಲ್ಪಿ”ಯ ಅವತಾರವಾಗಲು ಧರ್ಮ-ನೀತಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶಹೊಂದಿ ಅವುಗಳ ಬದಲು ಅಧರ್ಮ-ಅನೀತಿ, ದುರಾಚಾರ-ದುರ್ವಿಚಾರಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ ‘ಕಲ್ಪಿ’ಯ ಅವತಾರವಾಗುವದು. ಈ ಅವತಾರದ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿಯಿತೆಂದರೆ-ಮತ್ತೆ ಸತ್ಯ ಯುಗವೋ-ಇನ್ನಾವುದೋ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಕಾಲವು ಬರುವದೆಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಓದಿ ತಿಳಕೊಂಡು ನಂಬಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಕಾಲವು ಬೇಗ ಒದಗಿ ಬರಲೆಂದು ಜನರು ಹಾರೈಸುವರೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವಾ.

ಅವತಾರವಾಗಬೇಕಾಗಲಿರುವ ಪೂರ್ವರಂಗವು-ಇಂದು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಗಿದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ-ಗೋಳಾಟದ ಬಾಳು ನಿಗಿನಿಗಿ ಬೆಂಕಿ ಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಹತ್ತಿದೆ. ಈ ತೆರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಮುಖಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ-ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಲ್ಲದೆ-ನರಳುತ್ತಿರುವ ಜೀವನ ಚಿತ್ರವೇ ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಸಮಾಜವು. “ಕಲ್ಪಿ”ಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಮಾಜ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಮೇಯರೂಪಕವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಿಸಲು ಬಲು ಗಡುಚಾದ ಪ್ರಮೇಯವೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆವು.

ವಿಚಾರಿಗಳು-ಬುದ್ಧಿ ಶಾಲಿಗಳು-ಭೂತದಯೆಯುಳ್ಳವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಬಾಳಿನ ಪಾಡು ಮಣ್ಣುಗೂಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡೂ ಸುಮ್ಮನಿರಬಹುದೇ-ಎಂದು ತುಸು ಮುನಿಸಿನಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಭೀಕರ ಕಾಲನ ದವಡಿಯಿಂದ “ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ಮಲ್ಲಿಶಿ, ಕಲ್ಲ” ಇಂಥ ಅನೇಕಾನೇಕ ಜನರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಲು ದಾರಿಯಿಲ್ಲವೇ-ಎಂದೂ ಮನವು ಮಿಡುಕುತ್ತಿರುವದನ್ನು ವಾಚಕರು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ಬಗೆದಿದ್ದೇವೆ.

ಇನ್ನು, ತಮ್ಮ ಈ ಕೃತಿಯಾದ “ಕಲ್ಪಿ”ಯನ್ನು ನಮಗೆ ಪ್ರಕಾಶನ ಗೊಳಿಸಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ರಮಾಕಾಂತರಿಗೆ ನಾವು ತುಂಬಾ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನಿತ್ತು ಹಲವು ಹೊಸ ಗೆಳೆಯರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್‌ನವರು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಯಚೂರನಲ್ಲಾಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯಸಮ್ಮೇಲನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳ ವಾಚನಾಭಿರುಚಿಗಳುಳ್ಳವರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು.

कल्लि

ಪಾತ್ರಗಳು

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಹಳ್ಳಿಯವ ; ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದುಡಿಯಲು ಬಂದವ.
ಗಟ್ಟಗ; ಗಿರಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ಅವನ ಹೆಂಡತಿ. ಹಳ್ಳಿಯವಳು.

ಕಲ್ಲ :— ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಗೆಳೆಯ. ಗಿರಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವವ.

ಬೀರ :— ಕಲ್ಲನ ಗೆಳೆಯ.

ಕಲ್ಪಿ

ಪ್ರಮೇಯ ಒಂದು

ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸು. ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಮಲ್ಲೇಶಿ-
ಅವನೂ ಹಳ್ಳಿಯವ. ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಅವರು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ
ದುಡಿದು ಸಿರಿವಂತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ
ತಮ್ಮ ಮುರುಕು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಗೇಣು ಹೊಲ
ವನ್ನು ಬೀಳುಗಿಡುವಿ, ಆಪ್ತೇಷ್ಟರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ
ಬಂದವರು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ ನಡುಹರಿಯದ ಹೆಂಗಸು. ಅವಳ ಮೈಬಣ್ಣ
ನಸುಗೆಂಪು. ಮೈಕಟ್ಟು ತುಸು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ; ನಿಲುವಿಕೆ ಎತ್ತರ.
ಶಹರದವರ ಒನಪು ಒಯ್ಯಾರ ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳ
ಗಂಡ-ಮಲ್ಲೇಶಿ ಬಹು ಗಟ್ಟಿಗ. ಆತ ಕಲಿತದ್ದು ಅಯ್ಯನವರ
ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ. ಓದು-ಬರೆಯಲು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಆತನಿಗೆ.
ಆತ ಬಹು ಆಕಾಂಕ್ಷಿ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಂಡು
ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿರಲು ತಕ್ಕ
ವಿಲ್ಲೆಂದು ಬಗೆದು ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎರಡು
ಮೂರು ವರುಷಗಳು ಗತಿಸಿ ಹೋದವು.

ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಆತನಿದ್ದ ಮನೆ ಅಷ್ಟೇನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಡವನ ಮನೆ. ಸುದಾಮನ ಮನೆಯೆಂದರೂ ಸರಿಯೆ. ಆತನ ಮನೆಯೆಂದರೆ— ಇಟಕರಿಯಾದ ಅಡಗಿಯ ಮನೆ ; ಅದರ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಕೋಣೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಮನಸ್ಸು ಇಂದು ಬಹಳ ಅಶ್ವಸ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಕೋಟಿನ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿ ನೋಡಿದ. ನಾಲ್ಕಾರು ಆಣೆ ರೊಕ್ಕವನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಿ ಟೊಂಕಕ್ಕೆರಿಸಿದ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬೀಗವನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಹತ್ತಿದ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ' ಮಲ್ಲೇಶಿ ಮಲ್ಲೇಶಿ ' ಎಂಬ ಕೂಗು ಕೇಳಿತು. ಅದನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು—

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— (ಗಾಬರಿಗೊಂಡು) ಯಾರು ?

(ಹೊರಗಿನಿಂದ “ ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಮಲ್ಲೇಶಿ, ” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಕೂಗು)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಯಾರು ? (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಯಾರವರು ?

[ಹೊರಗಿನಿಂದ ನಾ ಕಲ್ಲ ; ಏನ ಮಾಡತಿಯೋ ಬಾಕಲಾ ತೆಗೀ.]

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ತುಸು ನಿಂದ್ರ, ಬಂದೆ ; ಬಾಕಲ ತೆಗೀತೀನಿ.

(ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆಗೆಯುವನು. ಕಲ್ಲನು ಬರುವನು.)

ಕಲ್ಲ :— ಏನೋ ಸಪ್ಪಳಾ ಬಾಳ ಮಾಡತಿದ್ದಿ. ಕನ್ನಾ-ಗಿನ್ನಾ ಹಾಕ್ತಿದ್ದಿಯೇನೋ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— (ದೀಪವನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು) ಹೌದು ಕಲ್ಲ, ನನ್ನ ಮನ್ಯಾಗ ನಾ ಕನ್ನಾ ಹಾಕ್ತಿದ್ದೆ. ಏ ನಿಂತಾಕೋ, ಕುಂತಕೋ.

ಕಲ್ಲ :—(ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಮನ್ಯಾಗ ಮೊದಲು ಕಲೀಬೇಕ ನೋಡ ಕನ್ನಾ ಹಾಕೂದು. ಇಲ್ಲಿ ಬಂತಂದರ ಆ ಮನ್ಯಾಗ ಎಡ್ಡೇದವರ ಮನ್ಯಾಗ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಾ ಯಾಕ ಕನ್ನಾ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೋ ಎರಡ್ಡೆ ದವರ ಮನೀಗೆ. ದೇವರು ಎಲ್ಲಿತನಕ ರಟ್ಟೀ ಕೊಟ್ಟಾನ ಅಲ್ಲಿತನಕ ದುಡುದು ತಿನ್ನೊದ. ದುಡಿದು ತಿನ್ನೊದರ ಮುಂದ ಅದ್ಯಾತಕ ಹತ್ತೀತು.

ಕಲ್ಲ :—ದುಡದರ ಗಂಟೆ ಆಗತದೇನೋ ? ನೀ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಏಸು ವರುಸ ಆಯಿತಪಾ. ೨-೩ ವರಸಾರ ಆಯಿತಿಲ್ಲೋ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಎರಡು ಮೂರ ಯಾಕೋ, ನಾಲ್ಕು ವರಸ ಆಯಿತು ನಾಳಿನ ಸಣಸೋಮಾರಕ.

ಕಲ್ಲ :—ಗಂಟೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿ ಈ ಊರಿಗೆ ; ಎಷ್ಟು ಕೂಡಿಹಾಕ್ದಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ವರಸದಾಗ. ಒಂದು ದುಡ್ಡಾರ ನಿನ್ನ ಹೆಂತ್ಯಾಕ ಈಗ- ಐತೇನ ಹೇಳಬಾರದ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರತೈತೋ, ಒಂದು ದುಡ್ಡು. ಸಾಲದಾಗ ಇದ್ದೀನಿ ; ಮೈಹೂರೇ ದುಡಿದಾಂಗ ಮಾತ್ರ ಆಯ್ತು.

ಕಲ್ಲ :—ಅದಕ ನಾ ಅಂದದ್ದು ನೀ ಕನ್ನಾ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಕಲೀತಿಯೋ ಏನೋ ಎಂದು. ಅದು ಮಾಡಿದ್ರ ರೊಕ್ಕು ಮಾತ್ರ ರಗಡ. ಇವನಪ್ಪನ ದಿನಾ ಯಾರ ಅಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಾಕ ಹೋಗಬೇಕೋ. ಏಟು ದುಡಿದ್ರ ಏನ ಐತಿ-ಕಟಗ ತಂಗಳ ರೊಟ್ಟಿ-ಕಾರ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ ನಮಗ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಕನ್ನಾ ಹಾಕಿದ್ರ ಐತಿ ನೋಡು-ನಮಗ ಜೇಲ್ ಗೊತ್ತೈಯಿತಿಲ್ಲೋ.

ಕಲ್ಲ :—ಸಿಕ್ರ ಜೇಲಿಗ ಹೋಗ್ಬೇಕು ; ಪಾರಾದವೆಂದ್ರ ರೊಕ್ಕಾ ಇಟಗೊಂಡ ಆರಾಮ ಇರಬೇಕು. ನಮ್ಮಗಿರಣಿ ಮಾಲಕ.....

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಕಾತುರದಿಂದ) ಅವಾ ಏನೋ ! ?

ಕಲ್ಪ :—ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಈ ಸುದ್ದಿ ; ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತದ ಇದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಏನೋ ಕಲ್ಪ ಅದು ?

ಕಲ್ಪ :—ನೀ ಪೆದ್ದ ಬಿಡು ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಇದು ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಂದ್ರೆ. ನಮ್ಮ ಗಿರಣೀ ಮೂಲಕ ಶಿರಿಮಂತ ಆಗ್ಯಾನಲ್ಲ-ಅದು ಹ್ಯಾಂಗ ಅಂತ ಮಾಡೀ ; ಮಂದಿ ಗಂಟು ಎತ್ತಿಹಾಕಿ ಆಗ್ಯಾನಂತ. ಅಲ್ಲಪಾ; ಅವಾ ಹೀಗ ಮಾಡ್ಯಾನಲ್ಲ ಅವನ್ಯಾಕ ಜೇಲಿಗ್ಗಾಕೊದುಲ್ಲ. ನಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ನಾವು ಕದ್ದರ ನಮ್ಮನ್ಯಾಕ ಹಾಕತಾರ ಜೇಲಿಗೆ. ಬಡವರಗೆ ಬ್ಯಾರೇ ಕಾಯಿದೇ ಶಿರಿಮಂತರಿಗೆ ಬ್ಯಾರೇ ಕಾಯಿದೇ ಅದಾವೇನ ಈಗ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಅವನ ಪಾಪ ಅವನ ಸುತ್ತ ; ನಾವ್ತಗೊಂಡು ಏನ ಮಾಡೂದೈತಿ.

ಕಲ್ಪ :—ಏನ ಮಬ್ಬ ಅದಿಯೋ ನೀನು ; ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು- ನಾವು ದುಡೀತೇವೆಷ್ಟು ಅವನ ಗಿರಿಣ್ಯಾಗ. ದಿನಾ ಹತ್ತು ತಾಸು. ಹತ್ತು ತಾಸಿಗೆ ಕೂಲಿ ಕೊಡತಾನ ನಮಗ ಒಂದು ಆರು ಆಣೆ. ನಮ್ಮಿಂದ ಅವಗ ಫಾಯಿದೆ ಎಷ್ಟದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಕಲ್ಪಾ, ಗಾಳಿ ಬರತದ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಕದಾ ಮುಚ್ಚು. (ಕಲ್ಪಾ ಬಾಕಲ ಇಕ್ಕುವನು.) ನಮ್ಮಿಂದ ಅವಗ ಫಾಯಿದೆ ಅದ, ಅವನಿಂದ ನಮಗೂ ಅದ.

ಕಲ್ಪ :—ಅವನಿಂದ ಏನ ಅದ ನಮಗ; ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ದಿನಾ ನಮಗ ಕೂಲಿ ಕೊಡ್ತಾನಲ್ಲ-

ಕಲ್ಪ :—ಯಾರುಪಕಾರ್ಯ ಕೊಡತಾನಪಾ. ನಾವು ದುಡೀತೇವಿ ಅಂತಾ ಕೊಡತಾನ. ಒಂದಿವಸ ನಾವು ಮನ್ಯಾಗ ಕೊತರ ಕೊಡತಾನೇನು ಕೂಲಿ. ಅದನ್ನ ಮುರಕೊಂತಾನ. ಅದನ್ನ ಬಿಡಪಾ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೋಗ

ಲಿಕ್ಕೆ ತಡ ಮಾಡಿದ್ರ ಮುರಕೊಂತಾನ; ಅಂದ ಮ್ಯಾಗ ಅವನದೇನ ಹಂಗು ನಮಗ. ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಸಾವೂತನಕ ದುಡಿ ನೀ-ನೀ ಕೂಲೀನ; ಮಾಲಕ ಮಾಲ್ತನ. ಕೂಲೀ ಮಾಲಕ ಆಗಾಕ ಶಕ್ಯ ಇಲ್ಲ; ಮಾಲಕ ಕೂಲೀ ಆಗಾಕ ಶಕ್ಯ ಇಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಮುಂದೇನಂತೀ ?

ಕಲ್ಲ:—ನಾಯೇನನ್ನಾದು, ನೀ ಕನ್ನಾಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಕಲೀತೀಯೋ ಏನೋ ಅಂತ. ಯಾಕಂದ್ರ ನೀ ಶಿರಿಮಂತ ಆಗಬೇಕು; ಅರಾಮ ಇರ ಬೇಕು—ಅಂತಾ ಬಾಳ ಅದ ಇಚ್ಛಾ ನಿನಗ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ನಿನಗಿಲ್ಲೇನು ಇಚ್ಛಾ ?

ಕಲ್ಲ:—ನನಗೇನ ಇರತದ ತೆಲಿ; ಸಾಲಾ ತೀರಿಸಿ ಸತ್ರ ಸಾಕಾ ಗೇದ. ಗಂಟ್ಮಾಡೂದನಕ ದೂರ ಉಳೀತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ನಾನೂ ಈ ಸಾಲದ ಸಲುವಾಗಿ ಮನ್ಯಾ ಗ್ಗುನ್ನಾಕ್ತಿದ್ದೆ. ಏನಾರ ರೊಕ್ಕು ಅದೇನೋ ಅಂತ ಪೆಟಗ್ಯಾಗ್ಗೊಡ್ ಬೇಕಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ.

ಕಲ್ಲ:—ಯಾಕ ಕೀಲೀ ಕೈ ಏನಾತು ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಅವಳ್ಳಡೆ ಐತಿ.

ಕಲ್ಲ:—ಇಲ್ಲ : ಮನ್ಯಾಗ ? ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ಯಾಳ ? ನಾ ಉಂಡ್ಯಾಸ ಮಲೊಂಡಾಳಂತಾಡಿದ್ದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗೋದೋ ಏನೋ, ಮಂಗ. ಈಗ ಬಂದರೂ ಬಂದೀತು.

ಕಲ್ಲ:—ಅದಕ್ಕೀಲೀ ಮುರೀತಿದ್ದೇನು ? ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಬರೂತನಕ ಏನಗ್ಪುರೊಕ್ಕಿಲ್ಲಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇನಪಾ ಅವಸರ ಅದರದು. ಎಲ್ಲೊಡ್ಲೊಗ್ಗಿತ್ತು ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಅವನಾಪ ಬಾಳ ಆಗೇದ. ಹೋದಲ್ಲಿ-ಬಂದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಸೊಡತಾನ. ಶನಿ ಬೆನ್ನೊತ್ತಿದ್ದಾಂಗ್ಗುತ್ತಾನ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಎಷ್ಟೊಂದು ಬೆಕ್ಕೋ ಅವನ ?

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಮೂವತ್ತಾರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕವನು.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಈಡ ಇಟ್ಟೆಯಾ ಅವನ ಹತ್ತರ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಎಲ್ಲಿದೆ ಇಡ್ಲೋ ಈಡು. ಎರಡ ವರಸದ ಹಿಂದೆ ಮೂರ ಇಪ್ಪತ್ತು ಈಡ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಇನ್ನೂ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವನ ನೋಡು ಕಲ್ಯಾಣ, ಈಗ ಎರಡು ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟೇನಿ, ಅವನ ಇನ್ನೂ ಮೂರ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಂತಾನೆ. ಈಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಬಡ್ತಿ ಅಂತ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಯ ಬೀಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ) ಮೂವತ್ತಾರು ರೂಪಾಯದವನು ಎಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟೇನಿ. (ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹುಡುಕಿ) ಮಲ್ಲೇಶ, ಕಡ್ಡೀ ತಗೋ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—(ಎದ್ದು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ) ಅವನು ಎರಡು ಇಪ್ಪತ್ತು, ಮ್ಯಾಲ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟೇನಿ.

(ಎಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಾಳೋ ಕಡ್ಡೀ, ಕಲ್ಯಾಣ, ಅಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಬುಡಕ ಇರಬೇಕೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ ನೋಡು.)

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ಹಾಸಿಗೆಯ ಬುಡಕ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ) ಸಿಕ್ಕಿತು ಬಾ. (ಕೊರೆಯಹತ್ತುವನು. ಕಡ್ಡಿಯು ಹತ್ತುವದೇ ಇಲ್ಲ.) ಏನು ಮಂಜಾಳ ಇವು. ಹತ್ತುವದ್ದು ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟವ ಕಡ್ಡೀ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—(ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಇಲ್ಲಿ ತಾ ನಾ ಹಚ್ಚುತೀನಿ. (ಎಂದು ಕೊರೆದು ಹಚ್ಚುವನು. ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇದಹತ್ತುವನು) ಅವನು ಅಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಕಾಟ ಬಾಳ. ಇನ್ನೂ ಗಂಟೆ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲಂತೆ. ಬರೇ ಬಡ್ತಿ ಅಂತ ಅದು.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಹಳ್ಳೀ ಊರ ಪಾಡ; ಇಲ್ಲೇನೈತಿ ಶಾರದಾಗ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಾವು ಕತ್ತೀ ಹಾಂಗ ದುಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟೀವಿ ಅಂತ ಕಾಣಿಸತದೆ. ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪಾರ ಸುಕ ಜೀವಕ್ಕು.

ಕಲ್ಲ :—ಜಾಣಾ; ನಾ ಅನ್ನುದಾದರೂ ಅದೇ. ನಾವೂ ಮನ ಸ್ಯಾರೂ-ಅವರೂ ಮನಸ್ಯಾರು. ಅವರು ಹಾಗ್ಯಾಕ, ನಾವ ಹೀಗ್ಯಾಕ. ಅವರು ಅರಾಮ ಇರಬೇಕು; ನಾವ ಕಷ್ಟಬಡಬೇಕು ಇದೆಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯಪಾ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯಾ ಅವರದು. ಈಗ ಅದರ ಉಪಬೋಗ ಮಾಡತಾರ. ಇದು ಶಿವನಾಟ ನೋಡು.

ಕಲ್ಲ :—ಎಲ್ಲಿಯ ಶಿವಾ; ಎಲ್ಲಿಯ ಪುಣ್ಯ- ಎಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು. ಕಾಯಕದ ಅಪನವರು ಮಾತಾಡಿದ್ದಾಂಗ ಮಾತಾಡತೀಯಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗಿದ್ದರ ನೀ ದುಡದು ಮುಂದ ಬರ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನೀ ಮುಂದ ಬಂದಿಲ್ಲಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಸೋಮಾರಿ ಇರಾಕ ಬೇಕ.

ಕಲ್ಲ :—ದಿನಾ ಹತ್ತು ತಾಸು ದುಡೀತೀವಿ-ನಾವ ಸೋಮಾರಿಗಳ್ತ. ಅವರೇನ ಮಾಡತಾರಪಾ; ಸುಮ್ಮನ ಮುದ್ದಿ ಗುಂಡು ಕೂತ್ಕಾಂಗ ಕೂಡತಾರ-ಅವರ ಮಾತ್ರ ಸೋಮಾರಿ ಅಲ್ಲ. ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಅಂತವರಿಗ ರೊಕ್ಕ ಬರತದಲ್ಲ; ಅವರು ದಿನಕ್ಕ ದಿನಾ ಶಿರಿಮಂತರಾಗತಾರ; ನಾವು ದಿನಕದಿನಾ ಬಡವರ ಆಗತೀವಿ. ಇದೇ ಈಗಂದು ನ್ಯಾಯಾಣ್ಣಿದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಅವರ ನಶಿಬಪಾ-ಪಡಕೊಂಡ ಬಂದಾರ.

ಕಲ್ಲ :—ನಶೀಬೇನ ಸುಡತದ ಅವರದು. ನಮಗ ನಾವು ದುಡಿ ದಷ್ಟು ಕೂಲೀ ಯಾಕ ಕೊಡುದುಲ್ಲಾ. ನಾವು ಹತ್ತು ರುಪಾಯ ಕೆಲ್ಸಾ ಮಾಡಿದ್ರ ಒಂದು ಆರು ಆಣೆ ಕೊಡತಾರ ನಮಗ. ಉಳಿದದ್ದು ನಮ್ಮದು ತುಡುಗ ಮಾಡಿದ್ದಾಂಗ ಅಲ್ಲೇನು ಅವರು. ಅವರನ್ನಾಕ ಹಾಕೂದಿಲ್ಲ ಜೇಲಿಗ. ದೊಡ್ಡ ಗಿರಿಣ್ಯಾಗ ಮೊನ್ನೆ ಸಂಪ ಆತಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಸಂಪ ಆತ !

ಕಲ್ಯಾಣ :—ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇದು. ಮೊನ್ನೆ ಸಂಪ ಆದದ್ದು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ದನಾ ಬಡದ್ದಾಂಗ ಬಡದರು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಕಾಲ ಮುರದಾನ; ಕೈ ಮುರದಾನ. ತಲಿ ಒಡದಾನ; ಇಬ್ಬರು ಮೂರ ಮಂದಿ ಸತ್ತು ಹೋದರಲ್ಲೊ. ನನ್ನ ಎದಿ ನಡಗತ ಬಿಡು ಅದನ್ನು ನೆನೆಸಿದ್ರ ನಮ್ಮ ಗಿರಣ್ಯಾಗೂ ಆಗತದಂತ ಸಂಪು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಮ್ಮಲ್ಲಿನು ಆಗತದ ಸಂಪು. ಶಕ್ಯ ಇಲ್ಲ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಸಂಪ ಆದರ ನೀ ಮಾಡತೀಯಿಲ್ಲೋ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಸಂಪ ಯಾಕ ಮಾಡತಾರ ?

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಮೊನ್ನೆ ಒಬ್ಬನ ಬಂದು ಲಗಚರ ಕೊಟ್ಟ ಹೋದ. ಏನಂತಂದರ “ಈ ಗಿರಣಿ ಮಾಲಕರು ಕಳ್ಳರು, ಠಕ್ಕರು, ಸೋಮಾರಿ ಗಳು. ನಿಮ್ಮ ದುಡಿತದ ಮೇಲಿಂದ ಅವರು ಇಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗ್ಯಾರ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಗಂಟು ನಿಮ್ಮದು. ನಿಮ್ಮದು ನಿಮಗ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ” ಅಂತ ಬಾಹಳ ಹೇಳಿದ. ನಮಗ ಕೂಲಿ ದಿನಾ ಒಂದು ರುಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಂತ ಸಂಪು ಮಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಸಂಪು ಮಾಡುವವರು ಹುಚ್ಚು ಇದ್ದಾರೆ. ಹೋಗಿ ಹೇಳಿಕೋಬೇಕು ಅವಗ; ನಮಗ ದಿನಾ ಒಂದು ರುಪಾಯಿ ಕೂಲಿ ಕೊಡಂತ. (ಹೊರಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೋಡ ಕವಿಯಹತ್ತುವದು. ಮಿಂಚ ಹತ್ತುವದು. ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸುವದು.)

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಮಳೆ ಬರತದ ಕಾಣಸ್ತದ ನಾ ಹೋಗತೀನಿ ಇನ್ನ ಮನೀಗೆ. (ಎದ್ದು ಕಿಡಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ನೋಡುವನು.) ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಮುಗಲು ಹರಿಯುವದಾಂಗ ಮಳೆ ಆಗತದ ಬಿಡು ಇವತ್ತು. (ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಇಕ್ಕಿ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಬರುವನು.) ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬಹಳ ರಾತ್ರಿ ಆತು-ಹೋಗ್ಯಾರ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬಾರದ ಹಾದಿ-ಗೀದಿ ತಪ್ಪಿರಬೇಕು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಈಗ ಬರಬಹುದು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗತಾಳೆ. ಕಲ್ಲ, ಇನ್ನೊಂದು ಐದು ಮಿನಿಟು ಕೂತು ಹೋಗು. ಮಳ್ಯಾಗ ಸಿಕ್ಕಿ ಎಲ್ಲಾಕರ.

ಕಲ್ಲ:—ಮನ್ಯಾಗ ಹಾದೀ ನೋಡತಾಳೆ ಹೋಗತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ನೋಡಲಿ ಬಿಡು ; ಈಗ ಹೋಗೀಯಂತ.

ಕಲ್ಲ:—ಚೆಂಜೀತನಕ ದುಡಿದು ಬಂದಿರತದ; ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಲ ಕೋಳಿ. ಬಾಗಿಲಾ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಲಕೊಂಡ್ಲಂದ್ರ ನಾ ಹೊರಗ ಎಷ್ಟು ಕೂಗಿದ್ರೂ ಒಳಗ ಸಬ್ಬ ! ನಮ್ಮ ಗಿರಣಿ ಭುಂಗಾದಾಂಗ ನಾ ಒದರಬೇಕಾಗತದ. ಅದಕ ನಾ ಹೋಗತೀನಿ ಬಿಡು. (ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—(ಸ್ವಲ್ಪ ಎದ್ದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಎಲ್ಲಿ ದುಡೀ ಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗತಾಳೆ ನಿಮ್ಮಾಕೇ.

ಕಲ್ಲ:—ನನಗ ಅದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಆಶ್ಚರ್ಯ ಬಿಡಸಾ ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಂದ್ರ.

ಕಲ್ಲ:—ಮುಂಜಾನೆ ಅಡಗಿ ಮಾಡಿ ನನಗ ಉಣ್ಣಾಕ ನೀಡಿ ತಂದ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಷ್ಟು ಕಟಿಕೊಂಡು ಹೋದಳಂದ್ರ ಚೆಂಜಿಕೆ ಬರತಾಳೆ. ನೊದಲು ದೊಡ್ಡ ಗಿರಿಣ್ಯಾಗ ಇದ್ದಳು. ಕೆಲವು ದಿವಸದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ನಾ ಬಿಡ್ತಿದೆ. ನಾ ಬಿಡ್ತಿದ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಮನ್ಯಾಗ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ ತಿದ್ದಳು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ದೊಡ್ಡ ಗಿರಿಣ್ಯಾಗಿಂದ ಯಾಕ ಬಿಡ್ತಿದಿ ?

ಕಲ್ಲ:—ಅದೊಂದು ಕತೀನಿ ಐತಿ ಬಿಡು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ತಪ್ಪದ ಕೊಡತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲೇನು ಸಂಬಳ.

ಕಲ್ಲ:—ಸಂಬಳಕ ಅವರದು ಜಿಕೇರಿನೇ ಇರಲಿಲ್ಲಂತ. ತಪ್ಪದೆ ಕೊಡತ್ತಿದ್ದು. ಆ ಗಿರಣಿ ಮಾಲಕಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚಟಾ ಅಂತ.

ಕಣ್ಣು ಮೂಗಿನಿಂದ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದರ ತೀರಿತು. ಅದರ ಸುತ್ತ ಶನೀ ಹತ್ತಿದ್ದಾಂಗ ಹತ್ತಿ ಬಿಡತಾನಂತ. ನಮ್ಮಾಕೀಗೆ ಗಿರಣ್ಯಾಗ ಬ್ಯಾಡಾ ಕೆಲಸ-ಮನ್ಯಾಗ ಮಾಡ ಅಂತ ಹೇಳಿದನಂತ. ಅವನ ಖ್ಯಾತಿ ನನಗ ಮೊದ್ದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕಿನ್ನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಹೀಗ್ಯಾಕ ಮಾಡತಾರ ಅವರು.

ಕಲ್ಲ :—ಅವರಿಗೆ ರೊಕ್ಕದ ಮದಾ ಇರತದ. ಅದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಕುಣಿತಾರ. ಅವರಕಿಂತ ಬಡವರ ಪಾಡಬಿಡು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಕುಳಿತಾರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋ ಕಲ್ಲ ; ಕಾಲ ನೋಯಿ ಸ್ಯಾವು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ನಿಂದರತಿ.

ಕಲ್ಲ :—ಹೊತ್ತಾತು ಬಿಡು ಹೋಗತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಒಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಇತ್ತೋ ನಿನ್ನ ಕಡಿಗೆ.

ಕಲ್ಲ :—(ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಏನ ಕೆಲಸ !

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಾಳೆ ಒಂದ ನಾಲ್ಕು ರುವಾಯಿ ಕೊಡತೀಯಾ ಅವಗ ಕೊಡಾಕ. ನಿನಗ ಸಂಬಳ ಆದ ಕೂಡ್ಲೇ ಕೊಡತೀನಿ.

ಕಲ್ಲ :—ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರತಾವೋ ನನ್ನ ಕಡಿಗೆ. ಒಂದು ಕಾಸು ಸುದ್ದಾ ಇಲ್ಲ ನನ್ನ ಹತ್ತರ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಸಾಲದವರದು ಬಹಳ ಕಾಟ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೇಳಿದೆ. ಕೊಟ್ಟ ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ನೋಡು. ಸಂಬಳ ಆದ ಕೂಡ್ಲೇ ಕೊಡ ತೇನೋ. ನಮ್ಮಾಕೀ ಸಂಬಳ ಆದರೂ ಕೊಡತೇನಿ.

ಕಲ್ಲ :—ಇದ್ದರ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲ. ಏನ ಮಾಡಲಿ, ನಿನ್ನ ಬಾಳೆ ನೋಡಿ ನನಗ ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟ ಅನಿಸತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಇಷ್ಟ ಸಾಲಾ ತೀರಿಸಿ ನಾ ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡಬೇಕಂತ ಮಾಡೀನಿ.

ಕಲ್ಲ :—ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ನೋಡೂನಂತ. ನಾಲ್ಕು ಕಡಿಗೆ ಕೇಳತೀನಿ ; ಎಲ್ಲಿಯ್ಯಾರ ಸಿಕ್ರ ನಿನಗ ಕೊಡತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಯತನಾ ಮಾಡ. ಸಿಕ್ಕರ ನನ್ನ ನಸಿಬಾ ; ಹೋಗು ಮಳೇ ಬಂದೀತು.

ಕಲ್ಲ :—ಇವತ್ತಿನ ಮಿಂಚು ಬಹಳ ಬಿಡು. (ಹೋಗಹತ್ತುವನು) ಗಾಳಿ ಬಹಳ ಬಿಟ್ಟಿದ ಕದಾ ಹಕ್ಕೋ. (ಎಂದು ಹೋಗುವನು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಕದವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ನಿಮಿಷ ಅತ್ತಿಂದ ಇತ್ತ ಇತ್ತಿಂದ ಅತ್ತ ತಿರುಗಾಡುವನು. “ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಕೋಡೀ ” ಎಂದು ಬಾಗಿಲ ತಗೆದು ನೋಡಿ ಇಕ್ಕುವನು. “ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗೇದೇನೋ ಮಂಗ ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಮಲಗ ತಕ್ಕವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕದ ಬಡಿದಂತೆ ಆಗುವದು. ಹೊರಗೆ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವದು. ಮಿಂಚುತ್ತಿರುವದು. ಗದ್ದರಿಸುವದು. ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲ ತಗೆಯುವನು. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ನಡುಗುತ್ತ ಬರುವಳು. ಅವಳುಟ್ಟದ್ದೆಲ್ಲಾ ತೊಯ್ದು ತಪ್ಪಡಿಯಾಗಿ ನಡಗುತ್ತಿರುವಳು. ಮೊಗ ಖಿನ್ನವಾಗಿ ಮೊಗದ ಮೇಲಿನ ಕಾಂತಿ ಬಾಡಿರುವದು. ಅವಳು ಒಳಗ ಬಂದೊಡನೇ ನೆಲಕ್ಕು ಬೀಳುವಳು. ಮಲ್ಲೇಶಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಚಿನ್ನೀ ಚಿನ್ನೀ ; ಹೀಗೇಕೆ ? (ಅವಳ ಸೀರೆಯ ನಿರನ್ನು ಹಿಂಡ ಹತ್ತುವನು.) ಮಾತಾಡು. ಏನಾಗಿರುವದು ನಿನಗೆ. ಮಾತಾಡು ಚಿನ್ನೀ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಸ್ವಲ್ಪ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು) ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ ನನಗ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬವಳಿ ಬಂದ್ವಾಂಗ ಆಯಿತು. ಶೇಡ ಬಹಳ ಹಿಡಿದು ಹೀಂಗ ಮಾಡಿದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಕಳಿ ಒದ್ದೀನ. ಒಣಾದು ಉಟಕ್ಕೋ ? ಏಳು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಉಟಕೋತೀನಿ ತಡಿರಿ ; ಒಂದ ಸ್ವಲ್ಪ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚಕ್ರ ಬಂದಾಂಗ್ಡ ಆಗತದ. ಏನೂ ಕಾಣಸೊಲ್ಲದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ—ಮನಿನೇ ತಿರಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದಾಂಗ್ಡ ಆಗತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ : ಸ್ವಲ್ಪ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೂಡು ; ಅಂದರ ಕಡಿಮೆಯಾಗತದ. ಮುಂಜಾನ ಹಿಡೀದು ಚೆಂಜೀತನಕ ಬರೇ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಇದ್ದೀ ಅದಕ ಹೀಂಗ ಆಗತದ. ಮಳೀ ನಿಂತಮೇಲೆ ಬರಬಾರದ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಶೇಡ ತುಸು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಆಕೆಯ ಸೀರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು) ಏಳು ಇದನ್ನು ಉಟಕೋ. ಥಂಡಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರ ಎಲ್ಲಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗತದ. (ಚಿನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಆಕೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೀರಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಚಿನ್ನಮ್ಮನು ಅಡಗಿ ಮನೆಗೆ, ಅದನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಹೊರಗ ಮಳೀ ಬಾಳ ಅದಲ್ಲ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಇಂದಿಂದು ಆಣೀ ಕಲ್ಲಿನ ಮಳಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಎಲ್ಲಾ ರ ನಿಂತು ಮಳಿ ನಿಂತೆಂದ್ರ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ತೊಯ್ಸಿಕೊಂಡು ಯಾಕ ಬಂದಿ. ಜಡ್ಲೆ ಬಿದ್ದರ ಫಜೀತಿ ಹೌದಲ್ಲೊ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಎಲ್ಲಿ ನಿಂದ್ರಾದದು ; ಮನಿಗೆ ಬಂದ ಬಿಟ್ಟಾಂತಂ ಬಂದೆ ಗಾಬರ್ಯಾಗಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಮಳೀ ಬರುದಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಬಂದ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಗಡಾನ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಇವತ್ತು ಕೆಲ್ಸ ಬಹಳ ಇತ್ತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ರಾತ್ರಿ ಸುದ್ದೀಕೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ಸ ಇರತದೇನು ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ದೀಪಹಚ್ಚಿ ಕೆಲ್ಲಾ ಮುಗೀತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಅಂದರ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಳ್ಯಾ ಯಾಕ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನೀಲಮ್ಮ ನನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದು. ಅದಕ ತಡ ಆತು. ಬರಬೇಕೆಂದ್ರ ಹೊತ್ತಾ ಆತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಯಾವ ನೀಲಮ್ಮ ಆಕಿ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನಮ್ಮ ಗಿರಣ್ಯಾಗ ಆಕಿ ಹೆಂಗಸರ ಮ್ಯಾಲ ಮುಕಾದಮ ಅದಾಳ. ಎಲ್ಲರ ಕೆಲಸ ನೋಡತಾಳ ಆಕಿ. ನಮ್ಮ ಗಿರಣಿ ಮಾಲಕ ನೀಲಮ್ಮ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳತಾನ. ನೀಲಮ್ಮ ಅಂದರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಂಜಿ ಸಾಯತಾರ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಎಲ್ಲಿ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದು ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಡಗಮನಿಯ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು) ಯಾಕ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದು ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನಾವು ಬಡವರಿದ್ದೀವಿ. ನಮಗ ರೊಕ್ಕದ ತ್ರಾಸ ಬಹಳ ಅದ. ಅದಕ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಹ್ವಾರ್ಯಾ ಎಲ್ಲಾಕರ ಕೊಡಸು ಅಂತಾ ನಾ ಆಕಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಆಕಿ ನೋಡತೀನಿ ಅಂತಾ ಹೇಳಿದ್ದೆಳು. ನನ್ನ ಕೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾ ಮನೀಕಡಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ನೀಲಮ್ಮ ಬಂದು ಬರತೀಯೇನ ಚಿನ್ನಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದು ನಾ ಹೂಂ ಅಂದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಿನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋದ್ದ. ಎಲ್ಲಿಗ ಅಂತ ನೀ ಕೇಳಲಿಲ್ಲೇನು ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ನಾ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡುವ ಮುಂದ ಗಿರಣಿ ಮಾಲಕ ಬಂದು ಐದು ಮಿನಿಟು ನಿಂತು ನೀ ಕೆಲಸಾ ಬರೋಬರಿ

ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ. ಅದಕ ನಿನಗೆ ತಗೀತೇನಿ ಅಂತಾ ಹೇಳಿದಾ. ಅದನ್ನ ಕೇಳಿ ನಾ ಗಾಬರಿಯಾದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ನಾ ನಿನಗ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲ್ಸಕ್ಕ ಹೋಗ ಬ್ಯಾಡಂತ. ದೇವರು ನನಗ ಸಗತೀ ಕೊಟ್ಟಾನ ದುಡೀಲಿಕ್ಕೆ. ನಾ ಗಟ್ಟಿ ಇರುತನಕ ನೀ ಹೋಗಬ್ಯಾಡಂತ ನಾ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಹೇಳಕೋತಾ ಬರತೀನಿ. ನಿನಗೊಂದು ಹುಚ್ಚ ಅದಲ್ಲ ದುಡಿಯೋದು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ನನ್ನ ಕೆಲ್ಸಾ ಮುಗ್ಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ನಾಳಿಂದ ನೀ ಕೆಲ್ಸಕ್ಕ ಬರಬ್ಯಾಡ, ಅಂತಾ ನೀಲಮ್ಮ ನನ್ನ ಹಿಂದ ಬಂದು ಅಂದ್ಲ. ಯಾಕ ಅಂತ ನಾ ಕೇಳಿದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— (ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡುತ್ತ) ನೀಲಮ್ಮ ಯಾವ ಊರಾಕೇ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನಮ್ಮೂರ ಕಡೀಯಾಕೆ ಅಂತ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ನಮ್ಮೂರ ಕಡೀಯಾಕೆ !

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಹೌದಂತ. ಮಟ್ಟಮರಿ ಹಳ್ಳಿಯಾಕೆ ಅಂತ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಯಾರ ಪೈಕಿ ಅಂತ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮನಗವದ್ರ ಸೊಸಿ ಅಂತ. ನಿಮಗ ಖೂನ (ಗುರುತು) ಅದೇನು !

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನನಗೇನು ಖೂನ ಇದ್ದಾಂಗಿಲ್ಲ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನಮ್ಮನಿ ಸುದ್ದಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳತಾಳಾಕೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಥಂಡಿ ಕಡಿಮೆ ಆತಿಲ್ಲೋ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಸ್ವಲ್ಪ ಆತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಗೊಂಗಡಿ ಒಗಲೇನು ? ಹೊತಗೊಂಡ್ರ ಚಳಿ
ಕಡಿಮೆಯಾಗ್ತದೆ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಬ್ಯಾಡ ಬಿದ್ರಿ. ಆಕಿ ನಿಮ್ಮ, ನಮ್ಮ ಚಿಕ
ಕೂವಂದೂ ಖೂನ ಅದ್ವ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾಳೆ. ನಮ್ಮ ಚಿಕಮಾವ ಶರೆ
ಕುಡಿದು ಸತ್ತನಂತ ಹೌದ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಬಡ್ತನದ ಕಷ್ಟ ಮರಾಕ ಕುಡ್ತು ಸತ್ತಿದ್ದಾನು.
ಏನಾತು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಇಲ್ಲಾ ಕೇಳ್ತೆ ಸುಮ್ಮಗ. ಆಕಿ ನಿಮ್ಮವನೂ
ಕುಡಿತಾನೇನಂತ ನನಗ ಕೇಳಿದ್ದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನೀಯೇನಂತ ಉತ್ತರಾ ಕೊಟ್ಟೆ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನಾ ಏನ ಉತ್ತರಾ ಕೊಡೂದು ; ನಿಮಗ ಗೊಂತ
ಐತೇ ಐತಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಇಲ್ಲ ! ಆದರೂ ನೀ ಏನ ಉತ್ತರಾ ಕೊಟ್ಟಂತ
ಕೇಳಿನಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಂತ ಹೇಳ್ತೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಮ್ಮ ಚಿಕಮಾವನ್ನಾಂಗಲ್ಲಂತ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಹಾಂಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೇಳ್ತೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಮರತದ್ದು ಬಾಳ ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನ ಮಾಡ್ತಿ ಬಿಡ.
(ತಲೆ ತುರಿಸುತ್ತ) ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಪೆಟಗೀ ಕೀಲಿ ಕೈ ತತಾ ಅಟು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಇಗಾ ತಗೊಳ್ಳಿ ಕೀಲಿ ಕೈ. (ಎಂದು ಕೀಲಿ ಕೈ
ಹಿಡಿಯುವಳು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಅದನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ತಿರುವುತ್ತ
ಪೆಟಗಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯಹೋಗುವನು.)

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- (ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತ) ಪೆಟಿಗಿ ಯಾಕ ತಗೀತೀರಿ ಏನ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಒಂದು ಆರು ರುಪಾಯಿ ಬೇಕಾಗ್ಯಾವ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಈಗ್ಯಾಕ್ರೆ ? ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ ಹೊತ್ತಿನಾಗ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ಹೋಗೂ ಮುಂದ ಮರತೇ ನಂತ ಈಗ ರುಪಾಯಿ ತಗೊಂಡು ಇಟಗೋಬೇಕಂತ ಮಾಡೀನಿ. ಆ ಸಾಲದವಂದು ಬಹಳ ತ್ರಾಸ ಆಗೇದ. ಶನಿ ಹತ್ತಿದ್ದಾಂಗ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಾನ. ಸಂಬಳ ಆದ ಕೂಡ್ಲೆ ಕೊಡತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳೊಲ್ಲ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಅದಕ ನಾ ದುಡೀಲಿಕ್ಕ ಹೋಗತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳೊದು. ಈ ಸಾಲಾ ತೀರಿಸಿ ನಿರಂಬಳ ಇರೂನಂತ್ರಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ನಾವು ಸುಖದಿಂದ ಇರಾಕ ಆಗಾಣೆಲ್ಲ. ನಾವು ಹೀಂಗ ದುಡಿದು ಪಟ್ಟಿ ಅಂತ ಒಂದು ದಿವ್ವ ಸತ್ತ ಹೋಗೋದು. ಪೆಟಿಗ್ಯಾಗ ರುಪಾಯಿ ಅದಾವೇನು ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- (ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಮಾತಾಡ ! ಗಪ್ಪನೇ ಯಾಕ ನಿಂತಿ ಕಲ್ಲಿನಾಂಗ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಇಲ್ಲ ಕಾಣ್ತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಏನ ಆದೂ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಮೊನ್ನೆ ರಾಧಾಬಾಯಿರು ರಘುನ್ನ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ರುಪಾಯಿ ಕೊಡಂತ. ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ...

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಎಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟೇನು ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- (ನಡುಗುತ್ತ) ಇಲ್ಲ ! ಮೂರು ರುಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ, ನಾಳೆ ಸಂಬಳಕ ಕೊಡತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಇನ್ನ ಮೂರು ಏನ ಮಾಡಿದಿ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—(ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—(ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಗದ್ದರಿಸುವನು.) ಯಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಹೇಳು. ನಾಲಿಗೆ ಹೋಗೇದೋ ಎಂದು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—(ಸಣ್ಣ ದನಿಯಿಂದ) ನೀಲಮ್ಮಗ ಕೊಟ್ಟೆ ಆ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಆ ಹುಚ್ಚು ರಂಡಿಗೆ ಯಾಕ ಕೊಟ್ಟಿ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—ನನ್ನ ಕೆಲಸದ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ತಗೀ ಬ್ಯಾಡಂತ ಅವಳಿಗ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಕೊಡ್ತಿದ್ದೋ ಕೆಲ್ಸಾ ನಿನಗ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—ನಾಳೆ ಅಂತ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಇವತ್ತು ಯಾಕ ಮಾಡಿದಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ತಡಾ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—ನನ್ನ ಮಾಲಕರ ಮನಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದು. ಅದಕ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಡಾ ಆತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಅಲ್ಲ ಚಿನ್ನಿ, ನಿನಗ ಎಷ್ಟು ಸಾರೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ದವರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಡಬ್ಯಾಡಂತ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಠಕ್ಕರು. ಹೊರಗ ದುಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡೆಂದು ಸಾವಿರಸಾರೆ ನಿನಗ ಹೇಳೀನಿ ; ನೀ ಅದನ್ನ ಕಿವ್ಯಾಗ ಹಾಕೊಳ್ಳು ಒಲ್ಲಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—(ಅಳುತ್ತ) ನಾ ನಾಳಂದ್ಲಿಡಿದು ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ. ಮನೀ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗ ಹೋಗೂದೇ ಇಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—(ಆಕೆಯ ಗದ್ದವನ್ನು ಹಿಡಿದು) ಯಾಕೆ ಅಳುತ್ತೀ, ಸುಮ್ಮನಾಗು. ಏನಾಯಿತು ಹೇಳು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಬಿಕ್ಕಿಸುತ್ತ) ನೀಲಮ್ಮ ನನಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮುದ್ದಾಮ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಆಕಿ ಅಲ್ಲಿ ಏನ ಮಾಡಿದ್ದು ಹೇಳು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಹಾಗೇ ಬಿಕ್ಕಿಸುವಳು. ಮಾತನಾಡುವದೆ ಇಲ್ಲ).

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಚಿನ್ನಿ, ಚಿನ್ನಿ, ಏನು ಮಾತಾಡು. ಏನ ಮಾಡಿದ್ದು ಆಕಿ...

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಮಾಲಕರ ಮನಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಕಂತ ಹೇಳಿದ್ದು. ಅಂದ್ರು ಅವರು ಚಾಕರಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರ ಹಾಕೂದಿಲ್ಲಂತ ಹೇಳಿದ್ದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಆ ಹುಚ್ಚರಂಡೀ ಆಕಿ-ನೀಲಮ್ಮ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಒಂದ ಮುದಕೀ ಅದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ. ಆಕಿ ಅ...ದ.. ನ್ನ... ಹೇಳಿದ ಕೂಡ್ಲೇ ಹೂಂ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಓಡಿ ಬಂದೆ. ನಡಬರ ನನಗೆ ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿತು. ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಆತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಇನ್ನ ಮೇಲೆ ನೀ ಹೊರಗ ದುಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗೂದ ಬ್ಯಾಡ. ನನ್ನ ಜೀವ ಇರೂತನಕ ನಾ ದುಡೀತೀನಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಬಹಳ ಶ್ರಮ ಆಗಿ ಜಡ್ಡಲೇ ಎಲ್ಲಿ ಬೀಳಿತೀರೊ ಅಂತ ಅಂಚಿಕೆ ಆದ ನನಗೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಕಾಯಾವ. ನಾನ್ಯಾರ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಾಕ. ನೀ ಬಸರಿದ್ದೀ, ದುಡದ್ರ ಆ ಕೂಸಿಗೆ ತ್ರಾಸ ಆಗತದ ಆದಷ್ಟು ದುಡತ ಕಡಿಮೆ ಇರಬೇಕ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ನಾಚುವಳು.).....

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಸುಳ್ಳು! ನೀ ಇ...ದ...ದ್ದು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ಮಲ್ಲೇಶಿಯನ್ನು ನೋಡುವಳು. ಬೆರಳಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೆದರುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಏನ ಅಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಿ ಹಾಂಗನಂತರ; ಮುಂದಕ್ಕ ಬಾ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಕ್ಕ ಬರುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಬರಬೇಕು, ಬರಬೇಕು; ಮೆಲ್ಲಕ; ಮೆಲ್ಲಾಕ. ಇಲ್ಲ ನೋಡು ಚಿನ್ನಿ; ನಿನಗ್ಯಾಕ ದುಡೀಬ್ಯಾಡ ಅಂತಿನಿ ತಿಳಿತೇನು ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಗೋಣು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಸುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ದುಡಿದು ಸಿರಿಮಂತರಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಂದೀವಿ. ಕೈಯಾಗ ಗಂಟುಮಾಡುವದು ಅನಕ ದೂರ ಉಳಿತು. ಸಾಲಾನೇ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತೇದ ನಮಗ. ನಾವ ೨ ಕಷ್ಟಬಟ್ಟರ ಚಿಂತಿಯಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾರ ಸುಖಬಡಲಿ. ನೀ ದುಡಿದು ದುಡಿದು ಸುಣ್ಣಾದರ ಹುಟ್ಟೂ ಕೂಸಿಗೆ ಬಹಳ ತ್ರಾಸಾಗಿ ಸಗತಿಯಿಲ್ಲದ್ದ ಹುಟ್ಟಿತದ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಇದು ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಬಿದ್ದಿ. ನೀವು ಹೇಳೊದು ನನಗೆ ಮೋಜ ಅನಿಸತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ನೀನೇ ಮೋಜ ಇದ್ದೀ, ನಿನಗ ಅನಿಸದೆ ಏನ ಮಾಡೀತು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನಿಮ್ಮಿಂದ ನನಗೂ ಮೋಜ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೂ ಹಾಂಗ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಂದ ಹುಟ್ಟೂ ಕೂಸಿಗೂ ಮೋಜೇನು ಮತ್ತ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಬರೋಬರಿ ನೋಡು, ಈಗ ನೀ ಮಾತಾಡಿದ್ದು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ರಾಧಾಬಾಯರು ರಘೂನ ಕಡಿಂದ ಜೋಳಾ ಕಳ್ಳಿ ಕೊಟ್ಟಾರೇನು ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಾರ. ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟೇನಿ ನೋಡು. ಅವರ ಹುಡುಗ ಎಷ್ಟು ಮಾತಾಡತದ ಅದು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಬಹಳ ಲುಚ್ಚಾ ಅದ ಹುಡುಗ. ಬಹಳ ಮುದ್ದ ಮುದ್ದ ಮಾತಾಡತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ನಾಳೆ ನೀ ಹಡೀತೀಯಲ್ಲ ಅದಾದರೂ ಹೀಗೂ ಮಾತಾಡತದ ನೋಡು. (ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಜೋಳಾ ಹಳಮಾಡಹತ್ತುವಳು) ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಆತು, ಇನ್ನ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡತೀಯಾ ; ನೀ ಮಲಕೋ ಇನ್ನ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಹಿಟ್ಟು ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ಅವರಗ ಬೇಕಂತ. ನಾ ಹೋಗೂ ಮುಂದ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಬೀಸಿ ಕೊಡತೀ ನಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾನೆ ಎಬಸತೀನಿ ಬಿಡು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಎಚ್ಚರಾಗಲಿಲ್ಲಂದ್ರ ಫಜೀತಿ ಆಗತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ನಾ ಎಬ್ಬತೀನಿ ಅಂತ ಅಂದ್ರ ತೀರೀತು. ಮಲಕೋ ಇನ್ನ. ನಾಳೆ ಮಾತ್ರ ಮುಂಜಾನೆ ರಾಧಾಬಾಯ್ರು ಕಡಿಂದ ಆ ಮೂರು ರುಪಾಯಿ ಇಸಕೋ. ನನಗ ಸಾಲದವರಿಗೆ ಕೊಡಾಕ ಬೇಕು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಪಟ್ಟಣಕ್ಕು ಬರೂನ ಬ್ಯಾಡಂತ ನಿಮಗ ಕಯ್ಯಾಗ ಕಡ್ಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಸಿರಿಮಂತ ಆಗೂನಂತ ನನಗ ಹೇಳಿ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದ್ರಿ. ಇಲ್ಲೇನೈತಿ ? ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿನ ಪಾಡ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಎಲ್ಲಾ ಶಿವನ ಕೈಯಾಗ ಅದ. ನಾವು ಬೇಕಾದ್ದ ಅಂತೀವಿ. ನೆಟ್ಟಿಗಿರುವದು ನಮ್ಮ ನಸೀಬ ಇಲ್ಲಂತ ಅನಬೇಕು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಗರಿಣ್ಯಾಗ ದುಡಿಯುವವರು ಯಾರ ಪಾಡ ಇದ್ದಾರ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಷ್ಟ ಅದ. ಅದನ್ನ ನೋಡಿದ್ರ ನನ್ನ ಮೈ ಜುಮ್ಮ ಅಂತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಅವರೆಲ್ಲ ಸೋಮಾರಿ ಅವರು. ದುಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಡ ಅವರಿಗೆ. ಬರೇ ಮಂದಿನ್ನ ಬೈಯಕೋತಾ ತಿರಿಗಾಡತಾರ. ಮಡಿದ್ರ ಶಿವಾ ಕೊಡುದಿಲ್ಲ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಶಿವಾ ನಮಗ್ಯಾಕ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಾವೇನ ಮಾಡೀವಿ ತನ್ನ ಅಂಥಾದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ್ದು ಅನಬೇಕು. ಅದನ್ನ ಈಗ ನಾವ ಅನಭೋಗ್ಯತೀವಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ನೀವು ಬರೇ ಹೀಂಗ ಮಾತಾಡತೀರಿ ಬಿದ್ರಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಮತ್ತ ಹ್ಯಾಗ ಮಾತಾಡಲಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಶಾರಕ್ಕು ಬರಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಅಂತ ನಾ ಬಹಳ ಹೇಳಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ್ರ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ನೀಗತದ; ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಗಂಟ ಆಗತದ; ಪ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಮುಂದ ಬರೂನ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ರಿ. ಈಗ ಏನದ ನಮಗ ಇಲ್ಲಿ. ಕಷ್ಟ ಮಾತ್ರ ರಗಡ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ನೀನು ಕಲ್ಲನ ಹಾಗ ಮಾತಾಡತೀಯಲ್ಲ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ನಾ ಇದ್ದದ್ದು ಮಾತಾಡಿದೆ. ನಿಮಗ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತೇನು ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ನನಗ್ಯಾಕ ಸಿಟ್ಟು ಬರತೈತಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ನೀವು ಕಷ್ಟ ಬಡೂದ ಮಾತ್ರ ಖರೇ ಆತು. ಸುಖಾನೇ ಇಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಜೀವಕ್ಕು. ಮುಂಜ್ಯಾನ ಹೋದವರು ಚೆಂಜೀ

ತನಕ ದುಡಿದು ಉಸ್ಸೆಂತ ಅಂದು ಮನಿಗೆ ಬರತೀರಿ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಜೀವ ಕಳವಳಿಸ್ತದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ನಾವೂ ದುಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿವಿ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅದಕ ಮಿಡಿಕಿದರ ಏನಾಗತದೆ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—ನಾವಿಷ್ಟೇ ಹುಟ್ಟಿವೇ? ಉಳಿದವರು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲೇನು?

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಹುಟ್ಟ್ವಾರ ; ನಮ್ಮ ಗಿರಿಣ್ಯಾಗ ಇಲ್ಲ ; ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ದೂರ ಹೋಗತಿ ? ನಮ್ಮ ಕಲ್ಲ ಇಲ್ಲೇನು ? ಅವಂದಾರ ಸ್ಥಿತಿ ಏನು ! ನಮ್ಮ ಹಾಂಗಡ ಅದೆ. ಅವಗ ಏನಾರ ಜೀವಕ್ಕ ಸುಖ ಐತೇನು, ಎರಡ ಹೊತ್ತು ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ನೆಟ್ಟಗ ಸಿಗಾಣೆಲ್ಲ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—ಇಲ್ಲಿ ಈರೂನಡ ಬ್ಯಾಡ್ರೀ. ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋಗೂನಂತ. ಇಲ್ಲಿ ನನಗ ಯಾಕೋ ಚಲೋನೇ ಅನಿಸೊಲ್ಲದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಅಲ್ಲಾರ ಏನದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಹಾಡು. ಇಲ್ಲಿ ದುಡಿದರ ದುಡ್ಡಾರ ಸಿಗತದೆ. ಅಲ್ಲಿನದ ಮಣ್ಣು. ದುಡ್ಡಿನ ಮಾರೀನೇ ಕಾಣಾಣೆಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಊರಾಗಿನ ಎಲ್ಲಾರ ಸ್ಥಿತಿ ಸಾಲದಾಗೆ ಅದೆ. ಅವರೇನು ಬಹಳ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದಾರಂತ ತೀಳಿದೀ ಏನು? ಈಗಿಂದಿವಸಕ್ಕ ದುಡೆವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಕಷ್ಟ ; ಸುಖ ಅಂತ ಕೇಳಬ್ಯಾಡ. ಈ ಕಷ್ಟದ ಸಲುವಾಗಿ ನಾಳೆ ದೊಡ್ಡ ಗಿರಿಣ್ಯಾಗ ಸಂಪ ಆಗತದೆಂತ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಸಂಪ ! ಅಂದರೇನು ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ:— ತಗೊಂಡ ಏನ ಮಾಡತೀ. ಸಂಪ ಅಂದರ ಸಂಪ

ಚಿನ್ನಮ್ಮ:—ಹಾಂಗಲ್ಲ ; ನಮ್ಮ ಗಿರಿಣ್ಯಾಗೂ ಆಗತದೆ ; ಜನರು ಮಾತಾಡತಿದ್ದರು. ನಾ ನೀಲಮ್ಮನ ಮುಂದ ಅಂದೆ ; ಆ ಅಂದ್ಲು ಹೌದು ಅಂತ ; ಈ ಸಂಪ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಆಗತದೆ ಅಂತ ಅಂದ್ಲು. ನಮ್ಮ ಗಿರಣಿ ಮಾಲಕ ಸಂಪ ಮುರೈಕ ಈ ಸಾ ಬಂದೂಕ—ಸಿಪಾಯರನ್ನ ತಂದಾನಂತ ; ನೀಲಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಅವರನ್ನಾಕ ಕರಿಸ್ಯಾನಂತ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ಕೆಲಸಕ್ಕ ಯಾರ ಬರೂದಿಲ್ಲ ಅಂತಾರ ಅವರ ಮೇಲೆ ಗುಂಡ ಹಾಕತಾರಂತ. ಅದಕ ನೀಲಮ್ಮ ನನಗ ಹೇಳಿದ್ದು ತಪ್ಪಸ ಬ್ಯಾಡಂತ ಹೇಳಿದ್ದು. ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಹಿರಾಕ ಹೇಳಂತ ಹೇಳಿದ್ದು. ನೀವು ಹಳ್ಳಿ ಊರಿಂದ ಬಂದೀರಿ ; ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿಮಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ; ಸಂಪನ್ಯಾಗ ಸೇರಬ್ಯಾಡಿ ಅಂತ ನನಗ ಹೇಳಿದ್ದು. ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಲಸಕ್ಕ ಹೋಗೂದ ಬಿಟ್ಟು ಅವರದೇನು ಗಂಟೆ ಹೋಗತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಒಂದ ದಿವ್ವ ಗಿರಣಿ ಬಂದ ಆದರ ಅವರದು ಸಾವಿರಾರು ರುಪಾಯಿ ಮ್ಯಾಗ ಲುಗಸಾನ ಆಗತದ. ಕೂತಲ್ಲೇ ಬರೂ ಫಾಯದೇ ಹೋಗಿಬಿಡತದ. ಅಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಗ ಉರಿ ಬೀಳಾಕಿಲ್ಲ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ಇದು ಒಳ್ಳೇ ನ್ಯಾಯ ಬಿಡ್ತಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಇದು ರೊಕ್ಕದ ನ್ಯಾಯ ! ಶ್ರೀಮಂತರ ನ್ಯಾಯ ! ಕಷ್ಟ ಬಡೂದು ಬಡವರ ನ್ಯಾಯ ! ಬಡವರ ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವದು ಆ ಇದ್ದವರ ನ್ಯಾಯ !

(ಹೊರಗೆ ಕದ ತಟ್ಟಿದಂತಾಗುವದು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮೊಗವನ್ನು ನೋಡುವನು. ಅವಳಾದರೂ ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಮೊಗವನ್ನು ನೋಡುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಯಾರೋ ಕದ ತಟ್ಟಿದ್ದಾಂಗ ಆಗಲಿಲ್ಲ ?

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ನನಗೂ ಅಸ್ತಿತು ಯಾರೋ ತಟ್ಟಿದ್ದಾಂಗ ಅಂತ. (ಮತ್ತೆ ಕದ ತಟ್ಟಿದಂತಾಗುವದು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಯಾರವರು ? (ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ) (ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಕ್ಕ ಬಂದು) ಯಾರವರು ! (ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಎದ್ದು ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಹತ್ತರ ನಿಲ್ಲುವಳು) ಯಾರ ನೀವು.

ಹೊರಗಿನಿಂದ :- (ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ) ನಾನು !

ಮಲ್ಲೇಶಿ :-ನಾ ಅಂದರ ಯಾರು ?

ಹೊರಗಿನಿಂದ :-ನಾ...ನಾ...ಕಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :-ಯಾಕೋ ಕಲ್ಲ, ಈಗ ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಕತ್ತಿ
ಯಾಳೇದಾಗ ಏನ ಅಂಥಾ ದಗದವಾ.

ಕಲ್ಲ :-(ಹೊರಗಿನಿಂದ) ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಲಗೂನೇ ಬಾಗಿಲ
ತಗಿಯೋ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ತಗಿದೆ ನಿಂದ್ರ. (ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತಗೆಯುವನು)

ಕಲ್ಲ :-(ನಡುಗುತ್ತ) ಇಕ್ಕು ಬಾಗಲಾ.

(ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕುವಳು.)

ಕಲ್ಲ :-(ಆವೇಶದಿಂದ) ಏಳು ! ಮಲ್ಲೇಶಿ ; ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ
ತಗೋ ; ಗಂಡಗಚ್ಚಿ ಹಾಕು. ನಮ್ಮನ್ನ ಮರಾ ಮರಾ ಮರಿಗಿಸಿ
ನಮ್ಮ ಗೋಣು ಮುರಿದು, ನಮ್ಮನ್ನ ಕತ್ತಿಹಾಂಗ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು
ಫಾಯದೇ ತಗೊಂಬೂ ಅವರನ್ನ ದನಾ ಬಡದ್ದಾಂಗ ಬಡೀಯೂನಂತ.
ಇದೇ ವ್ಯಾಳೈ ನೋಡು ಅವರ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಾಕ
ಕಳ್ಳನನ ಮಕ್ಕಳು ತಂದ ನಡಮನಿಗೆ, ನಮ್ಮನ್ನಂದ್ರ ದನಾ ಅಂತ ತೀಳ
ಕೊಂಡಾರ. ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡ ಹಾಕತಾರ ; ಅದರ ಮ್ಯಾಲೆ ಸಿರಿ
ಮಂತರಾಗಿ ಮೆರೀಬೇಕಂತಾರ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :-ಎನಪಾ ಕಲ್ಲ, ಇದು ; ಬಹಳ ಆವೇಶ ಕಾಣ್ತೆತದ.

ಕಲ್ಲ :-ಎಲ ನಿನ ಮಂಜಾಳ ; ಈಗ ಮಾತಾಡಾಕ ಪುರಸೊತಿಗಿ
ಇಲ್ಲ ಬಿಡು ; ಏಳ ! ಗಂಡಗಚ್ಚಿ ಹಾಕು ; ಕೈಯಾಗ ದೊಣ್ಣೆ ತಗೋ,
ಒಂದ ನಾಲ್ಕು ಸಾಮ ತಗೀ ; ಮೈಯಾಗ ಹುರಪ ಬರಲಿ. ಹೋಗಿ
ಅವರ ದನಾ ಬಡದ್ದಾಂಗ ಬಡೀಯೂನಂತ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಯಾರನ್ನ ? ಎಲ್ಲಿ ? ಯಾಕ ? ಹೇಳು.

ಕಲ್ಲ :—ಯಾರನ್ನ— ಎಲ್ಲಿ— ಯಾಕ— ಅಂತ ಕೇಳಬ್ಯಾಡ. ಇದ ನೋಡು, ಒಳ್ಳೇ ವ್ಯಾಳೈ ಕೂಡೀ ಬಂದ್ತದ. ಇಂಥಾದು ಬರೂದು ಬಹಳ ಕಠಿಣ. ಎಳತೀಯೋ ಇಲ್ಲೋ ? ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ಆ ಮೂಲಿಯೊಳಗಿಂದ ಬಡಗೀ ತಗೋ ! ಇಲ್ಲಿ ತಾ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಯಾಕ ಕಲ್ಲಪ್ಪ, ಮೈಯಾಗ ಬಹಳ ರವಸ ತುಂಬೇದ.

ಕಲ್ಲ :—ಅದನ್ನ ಮಾಡಿಂದ ಹೇಳತೀನಿ ರವಸ ಯಾಕ ತುಂಬೇ ದಂತ ; ಈಗ ಸವಡು ಇಲ್ಲ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ.

(ದೂರದಿಂದ ಗಲಾಟೆಯ ಸವಳವು ಕೇಳ ಬರುವದು. ಜನಗಳ ಕೂಗಾಟವು ಕೇಳಬರುವದು. ' ಹೊಡಿ ' ' ಬಡಿ ' ಎಂದು ಕೂಗು ತ್ತಿರುವರು.)

ಕಲ್ಲ :—ಕೇಳಿದ್ದಾ ಹೊರಗಿಂದು ಸವಳಾ ; ಹೊರಡು. ನಾವ್ ಹೋಗಲಿಲ್ಲಂದ್ರ ಅನರನ್ನು ನೋಸ ಮಾಡಿದ್ದಾಂಗ ಆಗತದ. ಎಳಪಾ, ಮಲ್ಲಾ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಜರಾ ತಡಿ ; ಇದೇನು ಮೊದಲು ಹೇಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಬರತೇನಿ.

ಕಲ್ಲ :— ಎಲಾ ಮಂಜಾಳ ; ಎಷ್ಟ ಮಾಡತಿಯೋ ಬರತಿಯೋ ಇಲ್ಲೋ ? ಇಷ್ಟ ಕಷ್ಟ ಬಡತೀ ಯ್ಯಾಕ ಅಂಬೂದು ತಿಳಿಯೊಲ್ಲದಲ್ಲ. ಘನ ಬುದ್ಧಿ ಬಿಡು ನಿಂದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಹೇಳಲೇ ಕಲ್ಲ.

(ಹೊರಗಿನ ಕೂಗಾಟವು ಮತ್ತೆ ಜೋರಾಗುವದು.)

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಬಾ ಮಲ್ಲ, ಲಗೂನೇ ನಿಂದರಬ್ಯಾಡ (ಕಲ್ಯಾಣ ಹೋಗ ಹತ್ತುವನು.)

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಅಲ್ಲ ಮಾವಾ, ಇದೇನಿದು ವಿರಬದ್ರದೇವರ ಅನ ತಾರ ತಾಳಿದ್ದಾಂಗ ಮಾಡತೀಯಲ್ಲ. ಒಂದ ಜರಾ ದಮ್ಮ ಹಿಡಿ ; ಕೂತಕೋ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ನಿಂತು) ಇಲ್ಲ ಬಿಡು ಸವಡು ಮಾತಾಡಾಕ. ನಾ ಅನಕ ಮಾತ ಕೊಟ್ಟೇನಿ, ಹೋಗೇತೀರೇನಿ. ಮಲ್ಲೇಶಿ, ನೀ ಬರತಿದ್ರ ಬಾ ; ಬಿಡತಿದ್ರ ಬಿಡು. ನಿನಗೆಷ್ಟು ಹೇಳೊದು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನಿಮಗ ಕಡ್ಡೀ ಕೊಟ್ಟ ಹೇಳತೀನಿ, ಹೋಗ ಬ್ಯಾಡಂತ. ಯಾಕೋ ಜೀವಾ ನಿಮಗ ಹೋಗ ಬ್ಯಾಡಂತದ. ಒಂದ ಜರಾ ಕೂತಾರ ಕುಂಡು.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಚಿನ್ನಮ್ಮಾ, ನೀ ಹೆಂಗಸುಬಾಲಿನಿನಗ ನಮ್ಮಾಂಗ ತೀ ದೂಲ್ಲ. ಮಾತಾಡ ಬ್ಯಾಡ. ನನಗ ಈಗ ಪೂರಸೊತಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಹೋಗ ತೀನಿ. ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಬರತೀಯೋ—ಇಲ್ಲೋ ? ಹೇಳಷ್ಟು ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಹೂಂ, ಬರತೀನಿ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ನಾ ಹೋಗತೀನಿ ಬಾ. (ಎಂದು ಹೋಗುವನು.)

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಇದೇನಿದು ; ಕಲ್ಯಾಣ, ಎಲ್ಲಿಗ ಕರೆದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಬಿಡ ; ಕರೆ ಹೋದ. ಇಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತದ. ಇರಲಿ ಬಿಡು ; ಅದನ್ನ ತಗೊಂಡ ಏನ ಮಾಡತೀ. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕದಾ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಮಲಕೋ. ನ ಈಗ ಬರತೀನಿ ಹೋಗಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನನಗ ನೀವು ಬರೂತನಕ ನಿಂದಿ ಹತ್ತೂದುಲ್ಲ ನೀವು ಬರೂತನಕ ಏನಾರ ಹೋರೇವು ಮಾಡತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಬಹಳ ರಾತ್ರಿ ಆಗೇದ ; ಮಲಕೋಬಾರದ. ಏನ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೀ ; ನಿನಗ ಏನ್ಯಾರ ಹುಚ್ಚ ಹಿಡದದೇನು ? ಸುಮ್ಮನ ಮಲಕೋ .

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಮಲಕೋತೀನಂತ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಮಲಕೋ ; ಕೂಡ್ರಬ್ಯಾಡ. ಎಲ್ಲಾರ ಜಡ್ಡ ಆದೀತು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನನಗೇನ ಆಗತದ ; ನಿಮ್ಮ ಜೀವಾ ಜಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವಾ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಿನ್ನ ಜೀವಾನೂ ಅಷ್ಟೇ ಅದ ; ನಂದೂ ಅಷ್ಟೇ ಅದ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನಿಮ್ಮದು—ನಂದು ಅಷ್ಟೇ ಹ್ಯಾಗ ಆದೀತರಿ. ಬಹಳ ರಾತ್ರಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಲಗೂನೇ ಬರಿ. ಈಗೇ ಬಹಳ ರಾತ್ರಿ ಆಗೇದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಈಗ ಒಂದ ಕ್ಷಣದಾಗ ಬರತೀನಿ. ಅದರ ಕಾಳಜಿ ಬಿಡು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ನಗುತ್ತ) ಕಾಳಜಿ ಬಿಟ್ಟು ಚಿಂತೆ ಹಿಡೀಲ್ಯಾ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಅಬ್ಬ ! ಚಿನ್ನೀ, ಮಾತ ಕಲತೀಹಾಂಗಾರ, ಪಟ್ಟಣಕ್ಕು ಬಂದು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ನಗುತ್ತ) ನಾ ಏನ ಕಲೀಲಿ ! ನೀವ ಕಲ್ಸಿದ್ದ ಇದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಬುದ್ಧಿ ಚುರಕ ಆಗೇದ್ದಂಗಾರ ಪಟ್ಟಣ ಬಂದು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ನೀವೇ ಚುರಕ ಮಾಡಿದವು ಪಟ್ಟಣ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದು. ನೀವು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲದ್ರ ನಂದೇನು ಚುರಕ ಆಗತಿತ್ತು ಬುದ್ಧಿ.

(ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕಲ್ಲು-ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಏ, ಏ, ಏ, ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಲಗೂನೇ ಬಾರೋ ಬಾ, ಎಂದು ಕೂಗುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಕಲ್ಲೆಂದು ಗಂಟ್ಟೆ ಹೋಗತದ ಕೂಗಿಕೊಂಡು, ಹೋಗ ಬರತೀನಿ. ಗಪ್ಪಚುಪ್ಪ ಮಲಕೋ ಕದಾ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡು ದಗದಾ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ನೋಡ ಮಾಡಿದೆಂದರ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ತನ್ನ ಬೊಗಸೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಲ್ಲೇಶಿಯನ್ನು ದುರು ದುರನೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು.) ನೋಡತೀರಾ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಬಹಳ ಖೋಡಿ ಆಗೀದೀ ನೋಡು. ಸುಮ್ಮ ಮಲಕೋ. ನಾ ಹೋಗತೀನಿ ನೋಡು. (ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ) ಕದಾ ಗಟ್ಟಿಯಿಕ್ಕೋ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಯಾಕ ಹೋಗತೀರಿ; ಏನ ಕೆಲ್ಸ ಅದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಮಂಗಾ, ಹೀಂಗ ಹೋಗೂ ಮುಂದ ಕೇಳಬಾ ರದು. ಅದನ್ನ ತಗೊಂಡು ನೀ ಏನ ಮಾಡತೀ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ಸುಮ್ಮನ ಕೇಳಿದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಅಂದ್ರ ಸುಮ್ಮನ ಮಲಕೋ- ನಾ ಹೋಗತೀನಿ- ಹಾ, ನಾ ಹೋಗಿ ಬರಲ್ಯಾ. (ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೇ ಇರುವಳು.) ಮಾತಾಡು; ಮೂಕದೆವ್ವ ಬಡದದೇನು. ಮಾತೂ ಬರೂದಿಲ್ಲ.

(ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕಲ್ಲು:—ಏರೇ ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಬಾರೋ ಬಾ, ಎಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಬಂದ್ನೋ ಕಲ್ಲ; ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂದ್ರ. ನಾ ಹೋಗ ತೀನಿ. ನಾ ಬರೂತನಕ ಮನಿ ಜೋಕೆ. ಅಂ! (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗು

ವನು. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಇಕ್ಕುತ್ತಿರುವಳು. ಮಲ್ಲೇಶಿ ಮತ್ತೆ ಹೊರಳಿ ಬಂದು “ಕದಾ ಗಟ್ಟಿ ಇಕ್ಕೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗುವನು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಇಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಹೊರಗೆ ಜನಗಳ ಗಲಾಟೆ ಬಹಳವಾಗುವದು. ಅವಳು ಬೀದಿಗೆ ಇರುವ ಗವಾಕ್ಷವನ್ನು ತಗೆದು ಕೆಲವು ನಿಮಿಷ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು. “ಲಗೂನೇ ಬರಿ ಮಳೆ ಬರ ಲಿಕ್ಕ ಹತ್ತೇದ; ಬಹಳ ತೊಯ್ಸಿಕೋತೀರಿ” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಮಾತ ನಾಡಿ ಕಿಡಕಿಯನ್ನು ಇಕ್ಕುವಳು. ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಸುವಳು. ಕೆಲವು ನಿಮಿಷ ತಿರುಗಾಡುವಳು. ಗಲಾಟೆಯು ಹಾಗೇ ಕೇಳಿಸುವದು. ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು. ಗಲಾಟೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವದು. ನಿದ್ರೆ ಬರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು ಬೀಸಹತ್ತುವಳು. ಬೀಸುತ್ತ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಹತ್ತುವಳು.

ಅತ್ತೀಯ ಮನಿಯಾಗ ಮುತ್ತಾಗಿ ಇರಬೇಕ |
ಹೊತ್ತ ನೀಡಿದರ ಉಣಬೇಕ | ತವರವರ |
ಉತ್ತಮರ ಹೆಸರ ತರಬೇಕ ||

ಕಾಚ ಕಪ್ಪುರ ಹೀನ, ನೀಚ ನಾಲಿಗೆ ಹೀನ |
ಆಚಾರ ಹೀನ ಗರತೀಗಿ | ಅಕಿಮುಂದ |
ದೇಸಾಯಿ ಅಣ್ಣ ನಗು ಹೀನ ||

ಚಿಂತಿ ಮಾಡಲಿಬ್ಯಾಡ ಛೇ ಹುಚ್ಚಿ ಹಡೆದಂತ |
ಚಿಂತಾಗ ಕಾಯ ಇಳಿದರ | ಪಾಂಡವರ |
ಅಂಥವರಿಗುಂಟು ವನವಾಸ ||

ಅತ್ತಿ-ಮಾವಗಂಜಿ ಸುತ್ತೇಳು ನೆರೆಗಂಜಿ |
ಮತ್ತ ನಲ್ಲನ ಧನಿ ಗಂಜಿ | ನಡೆದರ |
ಎಂಥ ಉತ್ತಮರ ಮಗಳಿಂದ ||

ಅಂಜೂರಿ ಹಣ್ಣೆಂದು ತಂದು ತೂರಲಿಬ್ಯಾಡ |
ಹೆಂಡರಿಗೆ ಸಲಿಗಿ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ | ನನತಮ್ಮ |
ಮುಂದ ನಿನ ಮಾತ ನಡಿಯಾವ ||

ಕಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟವಗ ಎಲ್ಲ ಭಾಗ್ಯವು ಇರಲಿ |
ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಇರಲಿ ಪದವಿರಲಿ | ಹಡೆದನ್ನ |
ನೆಲ್ಲಬಾಸಿರುವ ಮನಿಯಿರಲಿ ||

ನಮ್ಮ ಬೀಸಿದ ಹಿಟ್ಟು ಸೂತಕ ಆದಾವ |
ಪಾತಾಳದಾನ ಸಿರಿಗಂಗಿ | ನಾ ಹಾಡಿದರ |
ಸೂತಕವಿಲ್ಲ ಹೊಲಿಯಿಲ್ಲ ||

ಆದ ಮುಕ್ಕಿಗಿ ನನ್ನ ಸ್ವಾದರನ ಹಾಡುವೆನು |
ಸ್ವಾದರನ ತಂಗಿ ಹಡೆದಮ್ಮ | ನಿನ ಹಾಡಿ |
ಓಡೀಸಿ ರಥವ ನಿಲಿಸೇನ ||

ಕಪ್ಪು ಹೆಂಡತಿಯಂತ ಕರಕರಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ |
ನೀಲದ ಹಣ್ಣು ಬಲು ಕಪ್ಪು | ಇದ್ದರು |
ತಂದು ನೋಡಿದರ ರುಚಿ ಭಾಳ ||

ಕೆಂಪು ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ಸಂತೋಸವಡಬ್ಯಾಡ |
ಅತ್ತೀಯ ಹಣ್ಣು ಅತಿ ಕೆಂಪು | ಇದ್ದರು |
ಒಡೆದು ನೋಡಿದರ ಹುಳ ಭಾಳ ||

ಚೆಲುವಿ ಚೆಲುವಿಯಂತ ಅತಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡಬ್ಯಾಡ |
ಚಲುವಿದ್ದರೇನು ಗುಣವಿಲ್ಲ, ಕೊಳೆ ನೀರ |
ತಿಳಿಯಿದ್ದರೇನು ರುಚಿಯಿಲ್ಲ ||

ಉಡುಕೀಯ ಹೆಂಡೂತಿ ಉಡಿಯಾನ ಲಿಂಗೇಂದಾ |
ಕಿರಿಬಳ್ಳು, ಹಿಡಿದ ಮಡದೀಯ | ಸಂಗಾಟ |
ಸಿಡಿಪೀಡಿ ಯಾಕೋ ಸಿರಿರಾಯಾ ||

ಜಾತ ಮಲ್ಲಿಗಿ ಹೂವ ಜೆಗ್ಗಿ ಕೊಯ್ಯುವರೇನ ।

ಜಗ್ಗಿದರ ಮಗ್ಗಿ ಉದುರ್ಯಾವ । ವರಹೆಣ್ಣು ।

ದಿಟ್ಟೀಸಿ ನೋಡಿ ಫಲವೇನ ॥

ಆದಾವ ನಮ ಜೋಳ ಉಳಿದಾವ ನಮ ಹಾಡ ।

ಈಗ ಸಾಕವ್ವ ನಿನ ಕಲ್ಲ । ಕೈಯಾನ ।

ಹಾಕಿದುಂಗರ ಸವಿದಾವ ॥

ಆದ ಮುಕ್ಕಿಗೆ ಶರಣು ಗೋದಿ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಶರಣು ।

ಓನಾಮ ಶಿವಗ ಶರಣು । ಮಲ್ಲಯ್ಯ ।

ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕ ನವೋ ಶರಣು ॥

ಕದವನ್ನು ಯಾರೋ ತಟ್ಟುವರು. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಸಪ್ಪಳ ಬಂದ ಕಡೆಗೇ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಬೀಸೂದು ಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವಳು. ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಬಿಮರ ಹನಿಗಳನ್ನು ಒರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಮತ್ತೆ ಕದವನ್ನು ತಟ್ಟುವರು. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಮಾತನಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಕದವನ್ನು ನಾಲ್ವಾರು ಸಾರೆ ತಟ್ಟುವರು. ಆಕೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೀವವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒರಗುವಳು. ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ. ಹೊರಗೆ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿರುವದು. ಮಳೆಯು ಬರುತ್ತಿರುವದು. ಕದವನ್ನು ಜೋರಿಂದ ತಟ್ಟುವರು. ಅದಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ. “ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ಕದಾ ತಗೀ” ಎಂದು ಕೂಗುವರು. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ. “ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ಚಿನ್ನಮ್ಮ” (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಚಿನ್ನಾ, ಎಂದು ಹೊರಗೆ ಯಾರೋ ಕೂಗುವರು. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಒಳಗಿನಿಂದ ‘ಯಾರು’ ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೇಳುವಳು. ಕದಾ ತಗೀ ಮೊದಲು ಚಿನ್ನಾ, ಎಂದು ಕೂಗುವರು. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಒಳಗಿನಿಂದ “ಯಾರ ನೀವು” ಎಂದು ಕೇಳುವಳು. ಹೊರಗಿನಿಂದ “ ಮಲ್ಲೇಶಿಗೆ ತಲಿಗ

ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದದ, ಅಲ್ಲಿ ಬವಳಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದಾನೆ. ಲಗೂನೇ ಬಾಗಲ ತಗಿ ; ಲಗೂನೇ ಬಾ” ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಎದ್ದು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವಳು. “ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಲಗೂನೇ ನೀರು ತಗೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕೂಗುವರು. ಒಳಗಿನಿಂದ ಚಿನ್ನಮ್ಮ “ದೀಪಹಚ್ಚುವೆನು. ತಡಿರಿ.” ದೀಪಹಚ್ಚಿ ಬಾಗಲ ತಗೆಯಲು ಹೋಗುವಳು. ಎಡಗೈ ಯಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಾಗಲವನ್ನು ತೆಗೆಯುವಳು. ಹೊರಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊಗವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಯಾರಿರುವ ರೆಂದು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಚಾಚುವಳು.

“ಯನ್ವಾ SSS ಇನಾ, ಚ...ಂ...ಡಾ...ಲಾ” ಎಂದು ಕೂಗುವಳು. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ದೀಪನೆಂದುವದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ. ಹೊರಗಿನ ಮಿಂಚು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವದು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಮತ್ತೆ) ಯನ್ವಾ SSS ಈನಾ !

ಒಂದನೆಯ ಪ್ರಮೇಯ ಮುಗಿದುದು.

ಪ್ರಮೇಯ ಎರಡು

(ಸೂರ್ಯನು ಉದಯವಾಗಿ ಎರಡು ತಾಸಾಗುತ್ತ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಬಿಸಿಲು ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ನೈಸರ್ಗಿಕದೇವತೆಯು ಆನಂದದಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಕಳೆ. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಇಂದು ತನ್ನ ದಿನದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಹಾಗೇ ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮನೆ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಮನೆ ಬಡವನ ಮನೆ ; ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹೊಲಸು. ಮೂಲಿಗೊಂದು ಕಸದ ಗುಂಡಿ. ಮನೆಯ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟ ಬೀಡಿಗಳೇ. ಆತನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ. ಅದರ ಎದುರಿಗೇ ಮಲ್ಲೇಶಿ ಒಂದು ಮುರುಕು ಹೊರಸನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದನು. ಅದರ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅರಿವಿ-ಅಂಚಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೇ ಬೀಸಾಡಿದ್ದನು. ಅವು ಬೀಡಿಯ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ತಲೆ ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಹೊರಸಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಕಲ್ಲ ಕೆಳಗೆ ನೆಲದಮೇಲೆ ಒಂದು ಹರಕು ಶರ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿ ತಿದ್ದನು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಶರ್ಟ ಎಲ್ಲವೂ ಹರಿದು ಹೋಗಿರುವದು. ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ಗಡ್ಡ ಬೆಳೆದಿರುವವು. ಆತನ ತೇಜ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಅಡಗಿ ಹೋಗಿರುವದು. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯ ; ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಕಳೆ. ಉಟ್ಟಿದ್ದಾದರೂ ಒಂದು ಹೊಲಸು ಹರಕು ವಲ್ಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಬ್ರಹ್ಮ ಕಂಬಿಗಳು.

ಕಲ್ಲನ ವೇಷವಾದರೂ ಮಲ್ಲೇಶಿಯಂತಯೇ. ಆತ ಉಟ್ಟಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿ ; ಹಾಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಚ್ಛ. ಕಲ್ಲ ಬೀಡಿಯನ್ನು ಸೇದುತ್ತ ನಾತಾಡಹತ್ತುವನು.)

ಕಲ್ಲ :—ಮಲ್ಲೇಶೀ, ಇದೇ ನೋಡು ನಮ್ಮ ಬಡವರ ಬಾಳು. (ಬೀಡಿಯನ್ನು ನಲಕ್ಕೆ ತಿಕ್ಕುತ್ತ) ನಾವು ಕತ್ತೆ ದುಡಿಯುವಾಂಗ

ದುಡಿಯೋದು ಮಾತ್ರ ಖರೇ. ಏನಾರೆ ಜರಾ ಅದೇ ಏನ ಅದನ ಜೀವಕ್ಕ ಸುಖಾ. ನೋಡಿದಿಲ್ಲೋ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- (ತನ್ನ ಎರಡೂ ಹಸ್ತದಿಂದ ಮೊಗವನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಅದು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ನಿನ್ನೇದು. ಮನ್ಯಾಗಿಂದ ರಗಡ ಆಗೇದ ; ಹೊರಗಿಂದು ತಗೊಂಡು ಏನಮಾಡ್ಲಿ. ಚಿನ್ನಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೊತೋ ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ. ನಾ ಅಷ್ಟಾಗ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಕದ ಗಟ್ಟಿ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಮಲಕೋ ಅಂತ.

ಕಲ್ಯಾಣ :- ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಯಾಕ ಗಾಬರಿಯಾಗತೀ ಕೋಡೀ. ಗಂಡನ ಮ್ಯಾಲಿನ ಕರಣಾದಿಂದ ನೀ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಡ ಅತಂತ ನಿನ್ನ ಹುಡಕಾಕ ಹೋಗಿ ಹಾದೀ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳು. ಬಂದಾಳು ಈಗ. ಅದಕ್ಕಾಕ ಅಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾಗತೀ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ಕಲ್ಯಾಣ, ಅದು ಹಾಂಗ ಅಲ್ಲ ; ಏನೋ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಾಗ ತರತರದ ವಿಚಾರ ಬರತಾವ. ನೀ ನಿನ್ನೆ ಕರದಾಗ ನಾ ಬರ ಬಾರದಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ನೀ ಹೊರಗ ಗಂಟ್ಟ ಹರಿಯೂ ಹಾಂಗ ಕೂಗಿ ಕೊಂಡಿ ಅಂತ ನಾ ಬಂದೆ. ಮನೀಗಿ ಬರೂದರಾಗ ಕದ ತಗದು ಇಟ್ಟಿತ್ತು ; ಮನ್ಯಾಗ ದೀಪ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ; ಇದನ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಎದಿ ಧಸ್ಸಲ್ ಅಂತ ಅಂತು ಕದಾ ಹಾಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ಮರೆತಿದ್ದಳಂತ ಒಳಗ ಬಂದು ಹುಡುಕಿದೆ. ಚಿನ್ನಿನೇ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಗಾಬರಿಗೆಟ್ಟು ನಾ ಹಿಂದಗಡೆ ಬೆಳತನಕ ಊರ ತುಂಬಾ ಹುಡುಕಿದೆ ಚಿನ್ನಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ನಿನ್ನ ಮನಿಗೆ ಬರಬೇಕಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣ :- ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ನಿನ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- ನಿದ್ದೆಗಟ್ಟಿ, ಸುಮ್ಮನೆಯಾಕ ಬರಬೇಕಂತ ಬಿಟ್ಟಿ. ಬೆಳ್ಳಿ ಚಿಕ್ಕಿ ಮೂಡಿತೋಡು ನಾ ಮನಿಗೆ ಬಂದಾಗ. ಆಸಪಾಸ ಮನೀ

ಯವರು ಬೀಸತಿದ್ದರು. ಬಂದೀನಿ, ಹೀಗೆ ಹಾಸಿಗೀ ಮ್ಯಾಲ ಕೂತೀನೀ; ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿಲ್ಲ.

ಕಲ್ಲ :—ಸುಳ್ಳೇ ಮನಸಿಗೆ ಹಚಕೋತೀ ನೀ, ಒಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಏನಾರೆ ಆದರೆ ಗಾಬರಿಗೆಟ್ಟು ಕೈಕಾಲು ಬಿಡತೀ—ನಾ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರತೀನಿ. ನೀ ಮಾತ್ರ ಕೈಕಾಲ ಬಿಡಬ್ಯಾಡ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—(ಎದ್ದು ಕಲ್ಲನ ಹತ್ತರ ಕುಳಿತು) ನೀ ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡ ಬರತೀಯಾ ಕಲ್ಲ. ಆಂ; ನೀ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡ ಬರತೀ.

ಕಲ್ಲ :—ನಾ ಬಂದೇ ಬರತೀನಿ ಬಿಡು; ಅದಕ್ಕಾಕ ಕಾಳಜಿ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ನೀ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಕೈಯಾಗ ಒಂದು ಕಡೆ ಹಾಕತೀನಿ ನೋಡು.

ಕಲ್ಲ :—ಅದಕ್ಕಾಕ ಅಷ್ಟು; ಚಿನ್ನಮ್ಮ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಇದ್ದಾಂಗ ಇದ್ದಾಳ ಅದಕ್ಕಾಕ ಅಷ್ಟು.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ನೋಡ ಕಲ್ಲ; ಆಕೀ ಹೊಟ್ಟೆಲೆ ಇದ್ದಾಳೋ. ನಾ ಅದಕ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದೆ ಹೊರಗ ಹೋಗಬ್ಯಾಡಂತ; ಏನ ಮಾಡಲಿ. ನಾ ಅದಕ ಅಂಜಿದ್ದೆ ಅದೇ ಆತು.

ಕಲ್ಲ :—ಅಳ್ಳಿದೆಯವಾ ಇದ್ದೀ ನೀನು. ಒಂದ ಜರಾ ಅರೇ ಧೈರ್ಯ ಇಟ್ಟೇಟಕ ಕಳಕೊಂಡ್ರ ಮುಂದೇನ ಗತಿ. ಗಂಡಸಾಗಿ ಯಲ್ಲೋ ? ಎದಕ ಆಗೀ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಗಂಡಸಾತು ಹೆಂಗಸಾತು; ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿನಗ ಬಂದಿತ್ತಂದರ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಂಗ ಮಾತಾಡೊದು ನಾ ಹೇಳತಿದ್ದೆ.

ಕಲ್ಲ :—ಏನ ಬಿಡಲೇ ಹೀಂಗ ಮಾಡಿದ್ರ. ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ವಿಶ್ವಾಸ ಅದನೋ ಇಲ್ಲೋ. ಇದ್ದರ ಗಪ್ಪು ಕೂಡು. ನಾ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರತೀನಂದ್ರ ತೀರಿತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಎದ್ದು ತಿರಿಗಾಡುತ್ತ ನಾ ಗಪ್ಪ ಕೂಡತೀನಿ. ಏ ಕಲ್ಲ, ಆ ಮೂಲ್ಯಾಗ ಒಂದ ಬಾಟ್ಟಿ ಅದ ತಗೋ.

ಕಲ್ಲ :—ಎದರ ಬಾಟ್ಟೀ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ತಗೋ ನಾ ಹೇಳತೀನಿ.

ಕಲ್ಲ :—ಹೇಳ್ಕಾರ ಹೇಳು; ನಾ ತಗೋತಿನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತ ವಾಣಿಯಿಂದ) ತಗೋ ಅಂತ ಮೊದ್ಲು ಹೇಳತೀನಿ.

(ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ತಾನೇ ಅದನ್ನು ತಗೆದುಕೊಂಡು)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಇದು ನೋಡು ಕಲ್ಲ, ದುಃಖ ಮರಿಸುವ ಅಮರತ; ಬಡವರ ಆನಂದ. (ಎಂದು ಕುಡಿಯುವನು)

ಕಲ್ಲ :—(ಎದ್ದು ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುವನು).

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಅವನನ್ನು ಎಡಗೈಯಿಂದ ದೂರ ಸರಿಸಿ) ಕಲ್ಲಾ, ಇದರ ಸುಕಾ ನಿನಗ ಏನ ಗೊತ್ತು ಅದ. ಒಂದ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಬೈತಾರಂತ ನೀ ಬೈತೀ. ಯಾರ ಕುಡೀತಾರ ಅವರಿಗೆ ದುಃಖ ಅದ ಅಂತ ತಿಳಿಕೋ ; ದುಃಖ ಮರ್ದತದ ಇದು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದ ತರದ ಆನಂದ ಕೊಡತದ. ಬರೇ ಕೂಡೀ ಬ್ಯಾಡಂತ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹೇಳ್ತಾರ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ದುಃಖ ಏನ ಗೊತ್ತು. ನಮ್ಮ ದುಃಖ ಕಸಕೊಳ್ಳಿ ನಾವು ಕುಡೀದು ಬಿಡ್ತೀವಿ. ಕುಡಿದರ ಗೊತ್ತು ಆಗತದ ಇದರ ಸುಖಾ ಇಗಾ ತಗೋ ಸ್ವಲ್ಪ. (ಕಲ್ಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಕುಡಿಯ ಹತ್ತುವನು.)

ಕಲ್ಲ :— (ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವನು.) ಮಲ್ಲೇಶೀ, ಇದೇನೋ ಎಂದ ಕಲ್ಪೀ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಬಾಟ್ರಿಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಸಾಡಿ) ಇದನೇನು ಕಲೀಲಿಕ್ಕು. ನಿನಗೂ ಭಾಳ ದುಃಖ ಆದರ ಅದನ್ನ ಮರಸಲಿಕ್ಕು ನೀನೂ ಕೂಡೀಲಿಕ್ಕು ಕಲೀತೀದಿ; ಇದೇನು ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ಯಾ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಬಡವರ ವಿದ್ಯಾ, ಸಿರಿಮಂತರ ವಿದ್ಯಾ; ಎಲ್ಲರ ವಿದ್ಯಾ; ಬಡವರ ಸಿರಿಮಂತರ ಎಲ್ಲರನೂ ಬೇದವಿಡದೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತರತದ ಇದು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು, ನಾವು ಅವರ ಆಳು, ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬರೂದಿಲ್ಲ.

ಕಲ್ಲ :— ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಇದೇನೋ ಇದರಾಗ ಇಷ್ಟ ಅಯಿತೇ ಮಹಿಮಾ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಏನಲೇ ಮಂಜಾಳ; ಇದರ ಮಹಿಮಾ ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಭಾಳ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಬಿಡಲೇ. ಬಡವರು ದುಃಕ ಮರಿಬೇಕಾದ್ರ ಇದೊಂದೇ ನೋಡು ಅವಷುಧ್ಯ. ಸಿರಿಮಂತರಿಗಾದರೂ ಇದೇ ನೋಡು. ಅವರಗ ರೊಕ್ಕು ಭಾಳ ಅದ ಅಂತ ಅವರು ತರತರದ ಕುಡೀತಾರ; ನಮಗ ರೊಕ್ಕು ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಕಡಮೀದು ಕೂಡೀತೀವಿ. ಸುಕಾ ಸುಕ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ. ಅವರಿಗೆ ಜಾಸ್ತಿ ನಮಗ ಕಡ್ಡಿ ಅಂತ ತೀರಬ್ಯಾಡ. ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ.

ಕಲ್ಲ :— ಇದರಾಗ ಸುಖ ಅದೇನು ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ನೀ ಕುಡಿಪ್ರ ಗೊತ್ತಾಗತದ; ಇಲ್ಲಂದ್ರ ಹಾಂಗ ಗೊತ್ತು ಆಗಬೇಕು.

ಕಲ್ಲ :— ನಿನಗ ಮೊದ್ಲು ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತು ಆತು ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳೊಂಡು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:— ಏನ ಹೇಳಬೇಕಲೇ ಇದರಾಗಿದು ಮಜ್ಯಾ, ಕೂಡಿ ತಗೋ (ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹೋಗುವನು. ಕಲ್ಲ ಅದನ್ನ ಕೈಯಾಗ ತಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಮಾಡುವನು.)

ಕಲ್ಲ:— ಮಲ್ಲೇಶೀ, ನಾ ಒಲ್ಲೆ ; ತಗೋ ಇದನ್ನ (ಎಂದು ಮಲ್ಲೇಶಿಗೆ ಕೊಡುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—(ಅದನ್ನು ತಗೆದುಕೊಂಡು) ಒಂದ ಜರಾ ನೋಡು. ಭಾಳ ಬ್ಯಾಡಾ. ನಿನಗ ಮಜ್ಯಾ ಹತ್ತಿದರ ಕುಡಿ ; ನಿನ್ನ ತಲ್ಯಾಗ ಭೀಂವ ಟ್ಟ ಅಂತ ತಿರುಗೂ ವಿಚಾರ ಹಾರಿ ಹೋಗತಾವ. ತಲ್ಯಾಗ ಒಂದ ತರದ ಶಾಂತ ಉತ್ಪನ್ನ ಆಗಿ ಈ ಭೂಮಿನೇ ಮರತ ಬಿಡತೀ ನೋಡು. ನನಗ ಯಾವಾಗ ಯಾವಾಗ ತಲ್ಯಾಗ ಭೀಂವ ಅಂತ ವಿಚಾರ ಬಂದು ತಲಿ ಕೆಡತದ ಆಗ ನಾ ಕುಡೀತೀನಿ. ಆ ಸುಖದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಮರತು ಬಿಡತೀನಿ. ಇದಕ್ಕಾಕ ಇಷ್ಟ ಹೆದರತೀ ? ಒಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿ. ಇದನ್ನ ಹಿಂದಕ್ಕ ಶಿಂವಾ—ಪಾರವತಿ ಗಂಡ—ಬಸವಣ್ಣನ ಮ್ಯಾಗ ಬೂದೀ ಬಡಕೊಂಡು ಕೂತಾನಲ್ಲ, ಅವಾ ಕುಡದಾನಂತ, ನಾವು ಕುಡೀದು ಅವನ ಎಂಜಲ—(ಗುಂಗು ತಲೆಗೇರುವದು) ನಾಲ್ಕು ಮುಖದ ದೇವರು ... ಬ್ರಹ್ಮ... ಸರಸತಿ ಗಂಡ—ಹಾಂ ; ಮಗಳ್ಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾವಾ — ಬ್ರಹ್ಮ ಇದನ್ನ ಕುಡಿದಾನ. (ರೋಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯ ಹತ್ತುವನು.) ದೇವರು—ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ; ನಮ್ಮೂರಾಗ ಗುಡಿ ಅದಲ್ಲ—ಆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, — ಹಾರೂರ ದೇವರು ; ಆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಇದನ್ನ ಕುಡಿದಾನ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕುಡಿ ದಾನಂತ ಹಾರೂರೂ ಕುಡಿದಾರ. ಅವರು ಬಿಟ್ಟಾರಂತ ತಿಳಿದೀಯೇನು ? ಸರಗದಾದ ಇಂದ್ರ ಅಂತ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ, ಅವಾರೇ ಏನು ! ಅವನೂ ಹಿಂಗ— ಅವಾ ಅನಕ ದಿನಾ ಇಂತಾ ಸಾವಿರ ಬಾಟ್ಲಿ ಹಾರಸ್ತಾನಂತ. ಏ ಕಲ್ಲ, ಇದರ ಇಷ್ಟ ಸುಖಾ ಅದಲೇ ? (ಮದವು ತಲೆಗೇರುವದು. ಅತ್ತಿಂದ ಇತ್ತ ಇತ್ತಿಂದ ಅತ್ತ ರೋಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತ) ಕುಡಿಯಲೇ ಕಲ್ಲ ; ಯಾಕ ನಿಂತೀದೀ ಮುಗದ್ದೆನ್ನಾಂಗ. (ಶೆರೆಯ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಅವನ

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವನು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಹೊರಸಿನ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಮೈ ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವನು.) ಕಲ್ಲಾ, (ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಿಗಿದು ಮುಂದಕ್ಕ ಬಂದು) ಹೌದು ನೋಡಲೇ ರೊಕ್ಕಾ ಹಾಕಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾರಖಾನೆ ತಗೀತಾರಲ್ಲ, ಅವರು ತುಡಗರು ನೋಡು. ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನ ದನಾ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡ್ವಾಂಗ ದುಡಿಸಿಕೊತಾರ ; ನಮಗ ಕೊಡೂದು ಒಂದು ಕಾಸು. ನಾವೇ ದುಡಿಲಿಲ್ಲಂದ್ರ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಿಂದ ಬರತದ ಫಾಯದೆ ನಮ್ಮಿಂದ. ಫಾಯದೇ ತಗೊಂಡು ನಮ್ಮ ಗೋಣ ಮುರಿತಾರಲ್ಲ. ರೊಕ್ಕಾ ಹಾಕಿ ಉದ್ಯಮ ತಗೆದು, ಬಡವರನ್ನ ದುಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಅವರ ಮೇಲಿಂದ ಫಾಯದೇ ತಗೊಂಡು ಸಿರಿಮಂತರಾಗ ತಾರಲ್ಲ— ಅವರೆಲ್ಲಾ ರನೂ ದನಾ ಬಡಿದ್ವಾಂಗ ಬಡೀಬೇಕ ನೋಡು. ಸರ ಕಾರದವರು ಅವರ ರೊಕ್ಕಾ ಕಸಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿ ಕೊಟ್ಟರ, ಎಲ್ಲರೂ ಆರಾಮ ಇರತೀವಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಈ ಬಡವರು—ಸಿರಿಮಂತರು ಎಂಬ ಭೇದಾನೇ ಹೋಗಿ ಬೀಡತದ. ನಾ ಜರ ರಾಜಾ ಆದ್ವಂದ್ರ ಬಡವರು ಸಿರಿಮಂತರು ಎಂಬ ಬೇದಾ ಕಿತ್ತಿ ಒಗೀತೀನಿ. ತಾ ಅದನ್ನ ಇಲ್ಲಿ - ಬಾಟ್ಲ ; ಕುಡಿಲಿಲ್ಲೊಯ್ದಿಲ್ಲೋ. ಇಲ್ಲ ತಾ (ಎಂದು ಇಸಕೊಳ್ಳುವನು. ಕುಡಿಯ ಹತ್ತುವನು. ಅದನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿಸಾಟಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬುಡ ದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ತಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು.) ಬೀರನ ಮನ್ಯಾಗಂದು ನಾಲ್ಕು ಬಾಟ್ಲ ಇಸಕೊಂಡು ಬಂದೇನಿ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ. ರೊಕ್ಕ ಕೊಡೂಂತ ಹಿಂದಾಗಡೆ ಅವಗ ಸಾವಕಾಸ. ಹೊಡಿ ; ಕುಡೀ ಹೋಗಲಿ. ಭಿಡೇ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ. ಅದರ ಕಾಳಜಿ ಬಿಡು ನಾ ತಂದ ಕೊಡತೀನಿ. (ಕಲ್ಲನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು) ಕಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳೇ ವಿಚಾರದಿಂದ ಸೊರಗಿ ಸೊರಗಿ ಕಡ್ಡಿ ಯಾಕ ಆಗತೀ. ಸೆರೆ ಕುಡಿದೆಂದ್ರ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರ ಮಟಾವಾಯ ಆಗಿ ಹೋಗತಾವ. ಒಂದ ಜರಾ ಅರೆ ಜೀವಕ್ಕ ಸುಖಾ ಆದೀತು. (ಶರೆ ಕುಡಿಯಹತ್ತುವನು. (ಕಲ್ಲ ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವನು.

ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಅದನ್ನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಕಲ್ಲನನ್ನು ನೂಕುವನು. ಕಲ್ಲನು ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವನು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ತುಂಬಾ ನಗುತ್ತಾ, ಹ್ಯಾಗಾಯಿತು ? ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬರ್ತೀಯಾ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಒಡೆದು ಬಿಡ್ತೀನಿ.

ಕಲ್ಲ :- (ಮೃದುವಾಗಿ) ಮಲ್ಲೇಶೀ, ಗುಣವಂತ ನೀ ಹೀಂಗ ನಾಡೊಂದ್ರ ನೆಬಿ. ನಮಗ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತು ಹೇಳತಿದ್ವಿ ನೀ ಹೀಂಗ ಮಾಡಿದ್ರ ಮುಂದೇನ ಗತಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- (ಮತ್ತನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ) ಗತಿಯಿಲ್ಲ; ಗೋತ್ರ ಇಲ್ಲ; ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ ಬಡವನ್ನ ಶಿವಾ ಕತ್ತಿಹಾಂಗ ದುಡೀ ಲಿಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸ್ಯಾನಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡು ರೊಕ್ಕದ ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಸಿರಿ ಮಂತರು ಬಡವನ್ನ ಹಗಲ ರಾತ್ರಿ ದುಡ್ಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ದುಡಿಮೆಯ ಒಂದೊಂದು ಹನಿ ರಕ್ತಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ವರಾ ಫಾಯದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದುಡಿದವರಗ ಬೊಗಳೂ ನಾಯೀ ಮುಂದ ಒಂದು ತುಣುಕು ರೊಟ್ಟಿ ಒಗೆದು ಗಪ್ಪು ಮಾಡೂ ಹಾಂಗ ಒಂದು ಟೆಂಕಿ ಕೂಲೀ ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಜೀವಾ ಹಿಂಡಿ ಹಿಪ್ಪೀ ಮಾಡತಾರಲ್ಲ- ಅವರ-ಅ ದುಡಿಯುವರ-ಗತೀ ಏನ ಅದ. ಅದೇ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಗತಿ. ಬಡವನ ಹೆಂಡತಿ ಸ್ವಲ್ಪು ಚಲುವಿಯಿದ್ದರ ಆ ಬಡವ್ನ ಗತಿಯೇನ ಯಾಗತದ ಅದೇ ಗತಿ ನೋಡು. ಕಲ್ಲಾ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು (ಎಂಥು ಗದ್ದರಿಸುವನು. ಕಲ್ಲನು ಗಾಬರಿ ಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು.) ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಾವ ಏನ ಮಾಡ್ತೆವು. ಮುಂದ ಏನ ಮಾಡಬೇಕಂತ ನಾವೆಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿ ತರ ಆ ಮಾಲಕರು ನಮ್ಮನ್ನ ಗುಂಡಿನಿಂದ ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಾರು. ನಾವು ಕೈಯಾಗ ಬಡಗೀ ಹಿಡಿದಿದ್ದಿವಿ ಅಂತ ಅವರಗ ಬೆದರಕಿ ಹುಟ್ಟಿ ಗುಂಡ ಹಾಕಿದರಂತ. ಎಷ್ಟ ಜನರ ಸತ್ತರು; ಎಷ್ಟ ಜನಾ ಕೈ ಮುರಕೊಂಡಿತು; ಎಷ್ಟ ಜನದ್ದು ತಲೆಬುರಡಿ ಒಡೀತು. ಅದರ ಏನಾರೇ ವಿಚಾರ ಅದನ

ನನಗ. ನಿನ್ನಿಯವರದು ಏನ ಗತೀ ಆತು ಅದೇ ಗತಿ ನೋಡು ನಮ್ಮದು. ತುರಕರು ಕೋಳಿ ಮರೀ ಗೋಣು ಮುರಿದ್ದಾಂಗ ನಾವೆಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿ ಅವರದು ಗೋಣು ಮುರಿಬೇಕ ನೋಡು. ಅಂದ್ರ ಏನಾರೆ ಅವರ ಸೊಕ್ಕು ಮುರುತದ. ಎಷ್ಟ ದಿವ್ವ ಹೀಂಗ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸೂನು. ಹೀಂಗ ಜೀವಾ ಹಿಡಿಯೂದಕಿಂತ ಸಾಯೂದ ಪಾಡ ನೋಡು ಶಿವಗಾರೇ ಏನ; ಅವಗ ಜರಾ ಬುದ್ದಿ ಅದೇನು ? ನಮ್ಮೆಲ್ಲಾರ್ನ ಅನಾ ಹುಟ್ಟಿದವ. ಹೀಗ್ಯಾ ಕವಾ; ನಾವ ಬಡವರಂತ, ಅವರು ಸಿರಿಮಂತರಂತ. ನಮ್ಮವ್ವ ಬಡವ ಅಂತ ನಾವ ಬಡವರೇನು ? ಅವರವ್ವ ಸಿರಿಮಂತ ಅಂತ ಸಿರಿಮಂತರೇನು ಅವರು. ಅವರೇನು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟು ಮುಂದ ಗಂಟು ಕಟಿ ಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿತಾರ. ನಾನು ಹ್ಯಾಂಗ ಹುಟ್ಟೀವಿ ಹಾಂಗೇ ಅವರು ಹುಟ್ಟ್ಯರ ; ಅವರ ಕಡಿಗಿದ್ದ ರೊಕ್ಕು ಅವರೇನು ಭೂವ್ಯಾಗಿಂದು ಅಗಿದು ತಗದಾರ; ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ, ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ, ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಅಜ್ಜ, ಮುತ್ತಾ, ವಣಜ್ಯಾ, ಇವರ ಎಲ್ಲರ ಗೋಣು ಮುರಿದು ಅವೆಲ್ಲರ ರಕ್ತ ಹೀರಿ ಗಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡಾರ ಈ ಬಡ್ಡೀ ಮಕ್ಕಳು.

ಕಲ್ಲ :—ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಭಾಳ ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡ; ಭಾಳ ತ್ರಾಸ ಆಗ ತದ. ಒಂದ ಜರಾ ಗವ್ವ ಕೂಡು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಮದವು ಇಳಿಯಹತ್ತುವದು.) ಕಲ್ಲಾ, ಹ್ಯಾಂಗ ಗವ್ವ ಕೂಡಲಿ; (ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತ) ಯಪ್ಪಾ ಹಾಂಗ ಗವ್ವ ಕೂಡಲೀ, ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಊರೀಲಿಕ್ಕ ಹತ್ತೇದ. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳೀ ಬಿಟ್ಟ ಬರೂ ಮುಂದ ನನಗ ನಮ್ಮೂರವರು ಹೋಗಬ್ಯಾಡಂತ ಕಡ್ಡೀ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದ್ರ ಅವ ರಗ ಬೈದು ನಾ ಬಂದೆ. ಕಲ್ಲಾ, (ಉಸುರು ಹಾಕುತ್ತ) ರೊಕ್ಕು ಇಲ್ಲ ಕೈಯಾಗ, ಜೀವಕ್ಕ ಏನಾರೆ ಸುಖ ಅದನ್ನ. ದುಡಿದು ಸುಕದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ತುಣುಕು ರೊಟ್ಟೀ ತಿಂದು ಅರಾಮ ಇರೂನಂತಂದ್ರ ಅದು ಮಗೇನು ಇವ ನನು. ನಮಿಬಕ.

ಕಲ್ಪ :—ನಿಂದು ಒಬ್ಬಂದ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದಾ. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲರ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಂತ ಅದ್ದೋಡು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಮದವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಇಳಿಯುವದು) ನಾ ಇಲ್ಲಂತ ಎಲ್ಲಿ ಅಂತೀನಿ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇರೂದಕಿಂತ ಸತ್ತುಹೋಗೂದು ಪಾಡ ನೋಡು. ಮನಸ್ಸಾ ಜಗತ್ತ್ಯಾಗ ಯಾಕ ಇರೂದಂದಿ—ಆಶಾದ ಸಲು ವಾಗಿ. ಆ ಆಶಾನೇ ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ಇರೂದರೇ ಹ್ಯಾಂಗ ? ನೀನೇ ಹೇಳ, ಕಲ್ಪ.

ಕಲ್ಪ :—ಆಶಾ ಯಾಕ ಹೋಗತದ ? ಜೀವ ಇರೂತನಕ ಆಶಾ ಇರತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಹಾಂಗ ಅಲ್ಲ, ಕಲ್ಪ; ಆಶಾ ಇರೂತನಕ ಜೀವ ಇರತದ. ನಿನಗ ಐತಿ ಆಶಾ.

ಕಲ್ಪ :—ನಿನಗ ಇಲ್ಲೇನು ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನನಗ ನಿನ್ನ ರಾತ್ರೀ ಹೋತು. ಆಶಾ ಹೋಗೇ ದಂತ ಕುಡಿಯೋದು ಬಿಟ್ಟದ್ದು ಮತ್ತೆ ಸುರು ಮಾಡೀನಿ. ನನ್ನ ಜೀವದ ಚಿನ್ನಿ, ಯಾವಾಗ ಅದೃಶ್ಯ ಆದಲು ಆವಾಗ ಹೋಗೇದ ನನ್ನ ಆಶಾ. ಚಿನ್ನಿ ಅಂದ್ರ ಏನ ತಿಳಿದೀದಿ. ಭಾಳ ಉತ್ತಮ. ಗುಣಾ ಭಾಳ ಹೇಳಕೋಂಭಾಂಗ ಅದಾವ. ರೂಪ ರತಿದೇವಿ ರೂಪ. ಆಕಿನ್ನ ನಾ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡದ್ದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವ ಜನುಮದ ಪುಣ್ಯಾ. ಅಂಥಾ ಹೆಂಗಸು ಎಂದಾರೇ ಸಿಗೂದ ನನ್ನಂಥವಗ. ನೋಡು ಕಲ್ಪಾ, ನಿರಾಶೆ ಆಗಿ ಶರೇ ಕೂಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆ.

ಕಲ್ಪ :—ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಮಾತ್ರ ಶರೇ ಕೂಡೀಬ್ಯಾಡ. ಅದು ಭಾಳ ಕೆಟ್ಟ ಅದನೋ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಅದು ಏನೇ ಇರಲಿ; ನನಗ ಮಾತ್ರ ಭಾಳ ಸುಖಾ ಆಗತದ ಕುಡದ್ರ. ಜಗತ್ತೇ ಮರೆತು ಬಿಡ್ತೀನಿ. ಈ ಜಗತ್ತು ಬಿಟ್ಟು

ಎನೋ ಮ್ಯಾಲೆ ಓಡ್ಯಾಡದ್ದಾಂಗ ಆಗತವ. ಕಲ್ಲಾ, ನೀರಡಕಿ ಭಾಳ ಆಗ ಲಿಕ್ಕಿ ಹತ್ತೇದೋ—ಒಂದ ಜರಾ ನೀರಾರೆ ತಗೋ, ಅಂದ್ರಾರೆ ಹೋದೀತು.

(ಕಲ್ಲ ನೀರು ತರಲು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಅತ್ತ ಮೂಲ್ಯಾಗ ಇರಬೇಕ ನೋಡು.

ಕಲ್ಲ :—ಹಾ, ತಂದೆ (ಕಲ್ಲನು ನೀರು ತರುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತ) ತಂಗಳ ನೀರ ಕಾಣ್ತಾವ. ಮನೀ ಲಗಮೀನೆ ಹೋಗಿಂದ ತರುವವರು ಯಾರು ? ನೋಡ ಕಲ್ಲಾ, ನಾ ನಿನಗ ಕಡ್ಡೀ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಹೋಗೂಣ ಬ್ಯಾಡಂತ. ಅಲ್ಲೀ ಕೆಲ್ಸಾರೇ ಆತನ ಅದೂನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಹಾಳ ನಸಿಬ. ಶನೀಹತ್ತೇದ ಬಿಡು.

ಕಲ್ಲ :—ನಿನ್ನೆ ನಂವ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಲ್ಲಾರೂ ಬಂದಿದ್ದ್ರ. ಕೆಲವರು ತಪ್ಪಿದ್ದು. ಅದರಿಂದ ಹೀಂಗ ಆತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಬರೇ ಕೂಗ್ಯಾಟ ಚೀರ್ಯಾಟ ಇದೇ ಆತು ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ. ನಾವೊಂದು ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಕೆಟ್ಟ ಆದೆವು. ಉಳಿದವರು ಮಾತ್ರ ಹಾಂಗೇ ಉಳಕೊಂಡರು.

ಕಲ್ಲ :—ಜಗತ್ತಿನಾಗ ಕಷ್ಟಬಡುವವರು ಬ್ಯಾರೇ, ಅದರ ಸುಖಾ ಉಣ್ಣವರು ಬ್ಯಾರೇ, ಇದೇ ನ್ಯಾಯ ಜಗತ್ತಿಂದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಕಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ತಲ್ಯಾಗ ಮಾತ್ರ ನೂರಾರು ವಿಚಾರ ಬರಲಿಕ್ಕಿ ಹತ್ಯಾವ. ಒಂದ ಕಡಿಗೆ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇ ಚಿಂತಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡಿಗೆ ಚಿನ್ನೀ ಚಿಂತಿ. ನಾ ಒಲ್ಲೆಪಾ ಈ ಸಂಸಾರ. (ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಡಿಯ ಹತ್ತುವನು.)

ಕಲ್ಯಾಣ :— ಮಲ್ಲೇಶಿ, ನಿನಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡತೀನಿ ಶರೀ ಮಾತ್ರ ಕೂಡೀಬ್ಯಾಡ. ವ್ಯರ್ಥ ದಾಳಾಗೀ ಹೋಗತೀ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಗಿರಣ್ಯಾಗಂತೂ ಹವಾರೇ ಸಿಗೂದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಮುಂಜಾನೆ ನಸಿಕ್ಕೋ ಹೋಗಿದ್ದೆ, ನನಗಂತೂ ಅವನೇ ಕೊಟ್ಟರು. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಮಂದಿನ್ನ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ನಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಸಂವ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀ, ಅದಕ ನಿನ್ನ ಕೆಲ್ಸಕ್ಕೆ ತಗೋಳೂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಹೊರಗ ಹಾಕಿದ್ದು. ಹೊಟ್ಟೆಗಂತೂ ಇಲ್ಲ. ಹೆಂಡತೀನೂ ಹೋದ್ದು. ಭಾಳ ವೇದಾಂತ ಹೇಳತೀ; ನಾ ಎದರಿಂದ ಆನಂದ ತಗೊಳ್ಳಲಿ ? ಸ್ವಲ್ಪ ಇದು ಮರತಾರೇ ಮರೀಲಿ ಅಂತ ಶರೀ ಕೂಡೀತೀನಿ. .

ಕಲ್ಯಾಣ :— ಚಿನ್ನಮ್ಮನ್ನ ನಾ ಹುಡಕಿಕೊಂಡ ಬರತೀನಿ ಕಾಳಜಿ ಬಿಡು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಕಲ್ಯಾಣ, ನಾ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಬರೂ ಮುಂದ ಕಾಳಜಿ ಯಿಂದ ಮಲಕೋ ಅಂತ ನಾ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಚಿನ್ನಿಗೆ ; ಆಕೆ ಕಾಳಜಿ ಬಿಟ್ಟು ಚಿಂತೀ ಹಿಡಕೊಂಡು ಹೋಗ್ರಿ ಅಂತ ಅಂದ್ಲೂ. ಕಲ್ಯಾಣ, ಆಕೆ ಅಂದದ್ದು ಇನ್ನೂ ಕಿವ್ಯಾಗ ಗುಣಗುಡತದ.

ಕಲ್ಯಾಣ :— ಈಗ ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು ; ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಹಾದೀ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾದಿಂದ ಹಾದೀ ಹುಡಕಿಕೊಂಡು ಬರಬಹುದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಇಲ್ಲ ಕಲ್ಯಾಣ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಾವು ಹೊರಗ ಹೋದಾಗ ನೀಲಮ್ಮ ಇವಳು ಎಳಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬೇಕು ಅಂತ ನನಗ ಅನಿಸತದ.

ಕಲ್ಯಾಣ :— (ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು) ಆ ಹುಚ್ಚರಂಡಿ ನೀಲಿ ; ಅವಳದು ಹ್ಯಾಂಗ ಗುರತು ಆತು ಚಿನ್ನಮ್ಮಗ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— (ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಯಾಕ ಕಲ್ಯಾಣ ! ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಿ !

ಕಲ್ಲ:—ಆ ಹುಚ್ಚರಂಡಿನ್ನ ಚೂರಚೂರ ಕಡೀಬೇಕು, ಅಂದ್ರ ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಹೋಗತದ. ಆ ಕತ್ತೀಮಗಳು ನಮ್ಮಂತಹ ಬಡವರ ಪರವಂಚ ಎಷ್ಟೋ ಹಾಳ ಮಾಡ್ತಾಳ. ಬಡವರ ಹೆಂಡತಿ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ರ ಸಾಕು. ಆಕಿ ಅವರ ಒಯ್ದು ಆ ದೊಡ್ಡ ಗಿರಣೀ ಮಾಲಕಗ ಕೊಟ್ಟ. ಅದಕ ನನ್ನ ಹೆಣತೀನ್ನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹ್ವಾರ್ಯ ಮಾಡೂದು ಬಿಡ್ತಿದೆ. ಆ ನೀಲಿನ್ನ ಒಮ್ಮೆ ತಲೀಬೋಳ್ನಿ ಕರೀ ಅರಿವಿ ಕಟ್ಟತೀನಿ ಬಿಡು. ನಾ ಸಾಯುದ್ರಾಗ ಅಷ್ಟ ಮಾಡೇ ಸಾಯತೀನಿ. ಆಕಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಒಂದ, ಎರಡ, ಮೂರ, ಎಷ್ಟಂತ ಹೇಳಿದ್ರೂ ಕಡಿಮೀನೇ. ಅಂತವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಿರಿಮಂತರು ತಮ್ಮ ರೊಕ್ಕು ಕೊಡತಾರ ; ನಾವು ಚೆಂಜಿತನಕ ಬೆವರು ಬರೂಹಾಂಗ ದುಡಿದ್ರ ನಾಲ್ಕು ಆಣೆ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:— ಮುಂದೇನ ಗತಿ ?

ಕಲ್ಲ: - ಗಾಬರಿಯಾಗಬ್ಯಾಡ ಮಲ್ಲೇಶಿ ; ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡತೀನಿ ಅಂತ. ಚಿನ್ನಮ್ಮನ್ನ ನಾ ಹುಡಕಿಕೊಂಡು ಬರತೀನಿ. ನೀ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು ಅದರ ಕಾಳಜೀ. ನೀ ಮಾತ್ರ ಶರೀ ಕುಡೂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳು ಅಂದ್ರ ನಾನು ಹುಡಕಿಕೊಂಡು ಬರತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ: - (ಶರಿಯ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟು) ಕಲ್ಲಾ, ನೀ ಹೇಳತೀ ಅಂತ ನಾ ಕುಡೂದುಲ್ಲ ನೋಡು ಇನ್ನವ್ಯಾಲ ಶರೀ. ಆಯಿ ತಿಲ್ಲೊ. ನೀ ಮಾತ್ರ ಆಕಿನ್ನ ಹುಡಕಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕ ನೋಡು.

(ಹೊರಗೆ ಕೂಗಾಟದ ಸಪ್ಪಳವಾಗುವದು. ಇಬ್ಬರೂ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷಗೊಡುವರು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ:— ಮತ್ತೇನ ಬಂತಪಾ.

ಕಲ್ಲ:—ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡ ನಿಂದ್ರೋ. ಯಾರೋ ನಿನ್ನ ಮನೀ ಕೇಳುವಾಂಗ ಕಾಣಸತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ: - (ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಕಲ್ಲಾ, ಬಂತಪಾ ನನ್ನ ಸುತ್ತ

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಎನ ! ಬಂತೋ ನಿನ್ನ ಸುತ್ತ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಆ ಸಾಲಾ ಕೊಟ್ಟ ಪಠಾಣ ಬರೂಹಾಂಗ ಕಾಣ್ತದ. ಇವತ್ತು ಬರತೀನಂತ ಹೇಳಿದ್ದ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಬಂದರ ಬರಲಿ ಬಿಡು. ಒಂದ ಕೈ ನೋಡತೀನಿ ಅವನ್ನ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಇಚ್ಛಿಕಡಿಗೆ ಹಾದಿರಬಾರದು ಹಾಂಗ ಮಾಡತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಹಾಂಗ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ಗವ್ವಕೂಡು. ಮೊದಲು ಕದಾ ಹಾಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಹೇಳತೀನಿ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಯಾಕ ಇಕ್ಕಲಿ, ಮೊದಲು ಹೇಳು ಅಂದ್ರ ನಾ ಇಕ್ಕ ತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ನಾ ಹೇಳತೀನಂತ ಮೊದಲು ಇಕ್ಕು.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಅವಾ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ ಅದಾರೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತು. ಮತ್ತು ಯಾರಾರೆ ಆಗಿದ್ದ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಬಿಡು ಅವನ ಹೊರ್ತು. ಆ ಸೂಳೆ ಮಗನ ಬಂದಿದ್ದಾನಾದೀತು. ಬಡ್ಡೀ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಇಷ್ಟಾಕ ಹೆದರತೀ ಅವಗ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಅವಗ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮೈಮ್ಯಾಲೆ ಮುಳ್ಳಬರತಾವ. ಅವಾ ನನ್ನ ಮಾನಾ ತಗೋತಾನ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ನೀ ಮಾನಕ್ಕ ಹೆದರತೀಯಂತ ಅವಾ ಹೀಂಗ ಮಾಡ ತಾನ. ಒಂದ ಸೊನ್ನಿ ಕೊಡು ಅಂದ್ರ ತಿಳಿತದ ಅವಗ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—(ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು) ಇಕ್ಕ ಮೊದಲು ಕದಾ. ಕಲ್ಯಾಣ, ಅವನ ಹೊರ್ತು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಬಡ್ಡೀ ಮಗವ ಬಂದಾನ, ಮನೀ ಕೇಳಕೋತಾ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ನಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೋಡ್ಯಾರಾ ನೋಡತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಹಾಂಗ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ; ನೀ ನೋಡುದ್ರಾಗ ಬಂದ ಬಿಟ್ಟಾನು ಆವಾ. ಅವಾ ಶನೀ ಇದ್ದಾಂಗ ಇದ್ದಾನ.

ಕಲ್ಲ:—ಕೈಯಾಗಿದು ಬಿಡು ಹಾಂಗಾರ ಬಾಟಲಿ ಮತ್ಯಾಕ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ:— (ಮೆಲ್ಲಗೆ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು) ಇಟ್ಟೆ. ನಾನೇ ಕದಾ ಹಾಕತೀನಿ ಬಿಡು. (ಹಾಕ ಹೋಗುವನು.)

ಕಲ್ಲ:—(ಅವನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ) ಒಂದ ಜರಾ ತಡೀ ನಾ ಬಗ್ಗಿ ನೋಡತೀನಿ. ಹೆಜ್ಜೆ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕೇಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದವು. ಯಾರ ಇದ್ದಾರಂತ ನೋಡತೀನಿ ನಿಂದ್ರು. (ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ ಹಣಕಿ ಹಾಕುವನು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಅವನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗಹತ್ತುವನು.) ಒಂದ ಜರಾ ತಡಿ ; ಏನಾರೇ ನೋಡತೀನಿ ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ಮಾಡತೀ ಹುಚ್ಚು ನಾಂಗ. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಬಿಡುವನು ಜಗ್ಗುವದನ್ನು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ನಿಲ್ಲುವನು. (ಕಲ್ಲ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ನೋಡಿ ಓಡಿ ಹೋಗುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ:— ಏ ss ಕಲ್ಲ ss ಇದೇನಿದು ಓಡಿಹೋಗ್ತು !

ಕಲ್ಲ:— (ಹೊರಗಿನಿಂದ) ಬಂದೆ ನಿಂದ್ರು. ಏ ಭರಮಾ, ಓಡ ಅವಾ ಓಡಿ ಹೋಗತಾನ ನೋಡು; ಅವ್ವ ಹಿಡಿ. ಭೀಮಾ, ನಿಂಗಾ, ಓಡರಿ ಜೋರ್ದಿ. ಅವ್ವ ಹಿಡ್ರಿ ಬಿಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಬೀರಾ, ಅವಾ ಆ ಸಂದ್ಯಾಗ ಓಡತಾನ ನೋಡು, ಓಡ ಜೋರ್ದಿ. ಹಿಡಿ ಅವ್ವ ಹೋಗಿ. ಹೆಡ ಮುರಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಾ, ಆ ಬಡ್ಡೀಮಗ್ಗು. ಬಡೀರಿ, ನಾಬಂದೆ, ಈಕಿನ್ನ ಮನ್ಯಾಗ ಮಲಗ್ಗಿ. ಬಿಡಬ್ಯಾಡರಿ ಅವ್ವ. ಏ ss ನಿಂಗಾ ಹೀಂಗ ಮಾಡಿದ್ರ ಏನಲೇ? ಮೈಯಾಗ ಜೋರ ಅದನೋ ಇಲ್ಲೋ ? ಓಡ ಜಗ್ಗ ಒಂದ ಜರಾ. ನಾನೂ ಬಂದೆ. (ಚಿನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬರುವನು.) ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಾಸ ಲಗೂನೇ (ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು.) ಪೆದ್ದನ್ನಾಂಗ ನಿಂದ್ರಬ್ಯಾಡ.

ಒಂದಿಷ್ಟು ನೋಡತೀಯೋ ಇಲ್ಲೋ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿ; ಸ್ವಲ್ಪ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗೇದ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಾಸ ಲಗೂನೇ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—(ಅವಳ ಮೈ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತ) ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಕಲ್ಲಾ, ಮೈ ತಣ್ಣಗಾಗೇದ. ಸತ್ತಾಳೆ ಬಿಡ (ಎಂದು ನೆಲಕ್ಕೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಕಲ್ಲ:—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಏನ ಮೂರ್ಖ ಇದ್ದೀ. ಏಳು ; ಒಳಗ ಹಾಸು. ಇವಳಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯ ತಗೋ. ಹೀಂಗ ಹೆಂಗಸ ರ್ಹಾಂಗ ಮಾಡಿದ್ರ ಏನ ಮುಂದ ಗತಿ. (ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಏಳುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಕಲ್ಲನು ಚಿನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಹಾಗೇ ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ನಡುಮನಿಗೆ ಹೋಗುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಕಲ್ಲಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ಇಲ್ಲ ತಗೊಂಡು ಬಾ ; ಅವಳ ಮಾರಿ ನೋಡತೀನಿ. (ಕಲ್ಲ ಬರುವದೇ ಇಲ್ಲ.) ಒಂದಿಷ್ಟು ತೋರಿಸೋ ಅವಳ ಮಾರಿಯಾರಸ.

ಕಲ್ಲ:—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಬಂದೆ ನಿಂದ್ರ. (ಅವಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಮಲಗಿಸಿ ಬರುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—(ಅವನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ) ಏನಾಗಿರುವದು ಕಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ಚಿನ್ನಿಗೆ ಉಸಲು ಐತಿಲ್ಲೋ ?

ಕಲ್ಲ:—ಅವಳಿಗೇನು ಆಗೇದ—ಬವಳಿ ಬಂದಿರಬೇಕು. (ಚಿಂತಾ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಅತ್ತಿಂದ ಇತ್ತ ಇತ್ತಿಂದ ಅತ್ತ ತಿರುಗಾಡುವನು. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಮಲ್ಲೇಶಿಯೂ ತಿರುಗಾಡುವನು. ಕಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗು ವನು. ನಡುಮನಿಯ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ನಿಂತು ಒಳಗೆ ವೊಗ ವನ್ನು ಹಾಕುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಕಲ್ಲಾ, ತಲಿಗೆ ನೀರ ಬಡಿ ; ಗಾಳಿ ಹಾಕು.

ಕಲ್ಲ :— ಬಾ ಒಳಗ ಮಲ್ಲೇಶಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಒಲ್ಲೆ. ಆಕೆ ಮಾರಿ ನೋಡಿದ್ರ ನನಗ ದುಃಖ ಉಕ್ಕಿ ಬರತ್ತೆತಿ. ನಾ ಒಲ್ಲೆಪಾ ಒಳಗ ಬರಾಕ.

ಕಲ್ಲ :—ಅಂದ್ರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಿ, ಒಂದ ಜೆರಾ ಬೆಳಕು ಬಿಡು. ಕತ್ತಲಾಗ ಕಾಣ್ಸೋದುಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಸರಿದು) ಕಲ್ಲಾ, ಅಲ್ಲಿ ವಲ್ಯಾಗ ಬೂದಿ ಅದ ನೋಡು. ಅದ್ಕ ಕಾಲಿಗೆ ತಿಕ್ಕು. ಬಾಯಾಗ ನೀರ ಹಾಕು.

ಕಲ್ಲ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ತಿಕ್ಕುತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ತಿರುಗಾಡಹತ್ತುವನು. ಏನೋ ಗುಣುಗುಡ ಹತ್ತುವನು.)

“ ಯಾರೇನು ಮಾಡುವರು ಯಾರಿಂದಲೇನಹುದು,
ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮ ವಿಧಿ ಬೆನ್ನಬಿಡದೂ ”

(ಎಂದು ಅತ್ತಿಂದ ಇತ್ತ ಇತ್ತಿಂದ ಅತ್ತ ಮೇಲಣ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಗುಣುಗುಡುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುವನು. ದನಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ರಾಗ ತೆಗೆದು ಹಾಡ ಹತ್ತುವನು. ರಾಗ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ವೇಗದಿಂದ ಹಾಕ ಹತ್ತು ವನು. ರಾಗಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಸ್ತದಿಂದ ತಾಳವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವನು.)

ಕಲ್ಲ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಸುಮ್ಮನಾಗೋ ಸ್ವಲ್ಪು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಹಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಏನಂದಿ ಕಲ್ಲಾ ?

ಕಲ್ಲ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಏನೂ ಇಲ್ಲ ; ರಾಗದ ಬಂದ ಮಾಡೂ ಅಂತ ಅಂದೆ. ಸ್ವಲ್ಪು ದೇವರ ಕೂತ್ಪಾಂಗ ಕೂಡ್ತು ಅಂತ ಅಂದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರೇ ಇಲ್ಲ ; ಜಗತ್ತಿನಾಗ ದೇವರು ಇದ್ದಾನೇನು ? ಅವಾ ಇದ್ದರ ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ಆಗತಿತ್ತು. ಮಂಜಾಳ ಹೋಗ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ಯಾನೋ ಏನೋ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಒಂದ ಪಾವಡಾ ಒಗಿ ಒಳಗ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಪಾವಡಾ ಒಗಿಲ್ಯಾ, ಕಲ್ಯಾಣ. ಹೂಂ. ಒಗೀತೀನಿ ಜರಾ ತಡಿ. (ಹೊರಗಿನ ಪಾವಡವನ್ನು ತಗೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಒಗೆ ಯುವನು.) ಮತ್ತೇನಬೇಕು, ಕಲ್ಯಾಣ, ಡಾಗದರ್ಶಕರಕೊಂಡು ಬರಲೇನು?

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಬ್ಯಾಡ ಬಿಡು ಯದಕ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಣ್ಣು ತಗ್ಗಾಕ ಹತ್ತಾಳ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಆನಂದದಿಂದ) ಕಣ್ಣು ತಗ್ಗಾಕ ಹತ್ತಾಳ ? (ನಡುಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ನಿಂತು) ಕಣ್ಣು ತಗದ್ದ !

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಗಪ್ಪಾಗು ; ಮಲ್ಲೇಶಿ ಒದರ ಬ್ಯಾಡ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಒದರಾದಿಲ್ಲ ಬಿಡು. ಗಪ್ಪ ಆಗತೀನಿ. ನೀ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೇಳತೀ ಹಾಂಗ ಕೇಳತೀನಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ ನೆರಳುತ್ತ) ಯವ್ವಾ, ಯ...ವ್ವಾ ಯ...ವ್ವಾ...ಯ...ವ್ವಾ... (ಎಂದು ನೆರಳುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಕಲ್ಯಾಣ, ನೆರಳತಾಳಲ್ಲೋ ?

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಹೌದು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಒಂದಿಷ್ಟು ಶರೀ ಹಾಕ ಹುರವ ಬರತದ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ಉತ್ತರ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಯಾಕೋ ನಾ ಅಂದದ್ದು ತಿಳಿತ ?

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಗಪ್ಪ ಆಗೋ ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಎಷ್ಟು ಮಾತಾ ಡತೀಯೋ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಭಾಳ ಮಾತಾಡತೀನೇನೋ ? ಬಿಡ ಹಾಂಗಾರ- ಬಿಟ್ಟು ಮಾತಾಡೂದು.

(ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಬಾಯ್ಗೆ ಬಂದ್ತಾಂಗ ಹಾಡುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುವನು.)

ಗಂಡ ಹೆಂಡರ ಜಗಳ ಗಂಧ ತೀಡಿಧಾಂಗ ।

ನಿಂಗಕ ನೀರು ಎರೆಧಾಂಗೋ..... ।

.....ಸಾರಿ ಹರಿದಂಗೋ..... ॥

ಮಡದಿನ ಬಡಿದಾನ ಮನದಾಗ ಮರಿಗ್ಯಾನ ।

.....ಹಿಡಿಯೂತ । ಕೇಳ್ಯಾನ ।

ನಾ ಹೆಚ್ಚೊSSSS ತವರ್ದೆಚ್ಚೊSSSS ॥

ಗಂಡ ಪಂಡಿತರಾಯಾ ರಂಡೀಯ ಮಾಡಿದರ ।

ಭಂಡ ಮಾಡುವರ ನ ।

ಗುಂಡು.....ಕೊಡುವೇನೋ..... ॥

ಕೂಲಿ ಮಾಡಿದರೇನ, ಕೋರಿ ಕೋರಿ ಹೊತ್ತರೇನ ।

ನಮಗ ನಮ ರಾಯ ಬಡವೇನ । ಬಂಗಾರ ।

ಮಾಲ ಇದ್ದಂಗ ಮನಿಯಾಗSS ॥

ಕಡಗದ ನನ ಕೈಯ ಬಿಡು ನನ್ನ ಮಾರಾಯಾ ।

ಕದನ ಬಂದಾವು ನಮ ನಿಮಗ । ವೀಳ್ಯವ ।

ಮಡಚಾಗ ಕಂಡ ನಿಮ ಮನವSS ॥

ಸಿಟ್ಟು ನಾ ಆದೇನ ಶ್ರೀಹರಿ ನನ ಮ್ಯಾಲ ।

ಉಚ್ಚಿ ಒಗದೇನ ರುಳಿ ಸರಿಗಿ । ಗೋಕುಲದ ।

ಕೃಷ್ಣ ನಿನ ಮ್ಯಾಲ ಮುನಿದೇನSS ॥

(ಕಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಬರುವನು.)

ಕಲ್ಲ :—ಏನ ಮಲ್ಲೇಶಿ, ನಿನ ಬುದ್ಧಿ ಹೋತೇನು ? ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಏನ ಮಲಕೊಂಡಾಳ, ನೀ ಯೇನ ಹಾಡತೀ !

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ತಲ್ಯಾನ ವಿಚಾರ ನೀ ಕಡಮಿ ಮಾಡತೀಯ್ಯಾ, ಅಂದರ ನಾ ಹಾಡೂದು ಬಿಡ್ತೀನಿ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿದ್ರೆ ಜರಾ ನೆಟ್ಟಗಾಗತದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—(ಕಾತುರದಿಂದ) ನೆಟ್ಟಗಾಗತದೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿದ್ರೆ. ಬಿಟ್ಟು ನಾ ಹಾಡೂದು. ನನ್ನ ವಿಚಾರ ಹಾರಿ ಹೋದು ನನ್ನ ತಲ್ಪಾ ಗಿಂದು. (ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡಿ) ನೋಡ ಕಲ್ಯಾಣ, ಚಿನ್ನೀ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಂಗ್ಯಾಕೆ ಆಗಿರಬೇಕು, ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ಅವಳು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು—ಹೀಂಗ್ಯಾಕೆ ಕಬರು ತಪ್ಪಿ, ಮನಗ ಬಂದು ? ಇದೆಲ್ಲ ಬಂಗಾಲೀ ವಿದ್ಯಾನ ಅನಿಸತದೆ ನನಗ. ನನಗ ಏನೂ ತಿಳಿ ಯೊಲ್ಲದು ಇದರಾಗ. ಹೀಂಗ್ಯಾಕೆ ಆಗಿರಬೇಕೆ ಕಲ್ಯಾಣ. ನಿನಗ ಏನ್ಯಾರ ಗೊತ್ತು ಐತೇ ?

ಕಲ್ಯಾಣ :—ನನಗಾರೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ನಿನ್ನ ಲಗಚರ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ನನಗ ನಿದ್ರೆ ಭಾಳ ಬಂತು ನಾ ಹಾಂಗೇ ಮನಗೆ ಹೋಗಿ ಮಕ್ಕೊಂಡೆ. ಮುಂಜಾನೆ ಚುಮು ಚುಮು ನಸಿಕಿ ನ್ಯಾಗ ಎದ್ದು ಗಿರಣಿ ಕಡೆಗೆ ಹೋದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕೆಲ್ವದಿಂದ ತಗದ ಹಾಕೇದ್ದು ಅಂತ ಹೇಳಿದರು ಮಕಾಡಮರು. ನಾ ಹಾಂಗ್ತು ಮನಗೆ ಬಂದೆ; ಮನೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಆ ಹುಚ್ಚು ರಂಡಿ ನೀಲಮ್ಮ ಏನಾರೆ ಗದ್ದಲಾ ಹಾಕಿದ್ದಾಳೆನು? ನಾವ ಹೊರಗ ರಾತ್ರಿ ಹೋಗಿದ್ದು. ತಿಳಕೊಂಡು ಹೀಂಗ ಮಾಡಿರಬೇಕೇನ ?

(ಹೊರಗೆ “ ಕಲ್ಲಪ್ಪ, ಏ ಕಲ್ಲಪ್ಪ, ಕಲ್ಯಾಣ, ಎಂದು ಕೂಗುವರು.)

ಕಲ್ಯಾಣ :—(ಬಾಗಿಲ ಸವಿಣಪಕ್ಕೆ ಹೋಗು) ಯಾರವರು ಕೂಗು ವರು ?

ಹೊರಗಿನಿಂದ :—ನಾ ಬೀಡು.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಅವಾ ಸಿಕ್ಕನೆನು ?

ಹೊರಗಿನಿಂದ :—ಅವಾ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಓಡಿ ಹೋದ.

ಕಲ್ಲ :—ಏ ಬೀರಾ, ಬಾ ಒಳಗ. ಏನಾತು ಹೇಳ ಬಾ.

ಬೀರ :—(ಹೊರಗಿನಿಂದ) ಈಕಡೆ ಪೊಲೀಸರು ಬರತಾರಂತ ಅದಕ ನಾ ಒಲ್ಲೆ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಕಲ್ಲಾ, ಏನಂದ ಬೀರ ?

ಕಲ್ಲ :—ಈಕಡೆ ಪೊಲೀಸರು ಬರತಾರಂತ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—(ನಡುಗುತ್ತ) ಯಾ...ಕ...ಕೇಳು ಆವ್ವ.

ಕಲ್ಲ :—ಏನ ಸುದ್ದಿ ಬೀರಾ ಇದು.

ಬೀರ :—(ಹೊರಗಿನಿಂದ) ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೀದ್ಯಾಗ ಮಾತಾಡತಿದ್ದು ಜನರು. ಎಲ್ಲಾ ಗಿರಣಿ ಬಂದ ಆಗ್ಯಾವ. ನಮ್ಮನ್ನ ಹಿಡಕೊಂಡು ಹೋಗತಾರಂತ.

ಕಲ್ಲ :—ಯಾಕ ?

(ಬೀರ ಉತ್ತರವೇ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ.)

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಕಲ್ಲಾ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೂಗು ಬೀರನ್ನ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಯ...ವ್ವಾ...ಯ...ವ್ವಾ
(ಎಂದು ನೆರಳುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶ :—ಕಲ್ಲಾ, ನೆಳ್ಳತಾಳಲ್ಲ ಚಿನ್ನಿ.

ಕಲ್ಲ :—ನೀ ಒಳಗ ಹೋಗಿ ನೋಡು, ಮಲ್ಲೇಶಿ.

ಮಲ್ಲೇಶ :—ನಾ ಒಲ್ಲೆ. ಕಲ್ಲ; ನೀನೇ ಒಳಗ ಹೋಗು. ನಾ ಆಕಿನ್ನ ನೋಡಿದ್ದು ನನಗ ದುಃಕ ಉಕ್ಕತದ. ನನಗ ಹುಚ್ಚು ಹೀಡೀತದ.

ಕಲ್ಲ :—ಏ ಬೀರಾ, ಏಕೆ ಬೀರಾ (ಕೂಗುವನು.)

ಬೀರ :—(ಹೊರಗಿನಿಂದ) ಯಾಕೋ ಕಲ್ಲ ?

ಕಲ್ಲ :—ಬಾರೋ ಇಲ್ಲೊಂದೇಟ.

ಬೀರ :—(ಹೊರಗಿನಿಂದ) ನಾ ಒಲ್ಲೆಪಾ, ಮನಿಗೇ ಹೊಗ ತೀನಿ. ಪೋಲೀಸರು ಬಂದು ಬಡದ-ಗಿದ್ದಾರು.

ಕಲ್ಲ :— ಪೋಲೀಸರಾಕ ಬಡೀತಾರೋ ?

ಬೀರ :— (ಹೊರಗಿನಿಂದ) ಕೆಲವರ್ದ ಇಂದು ಹಿಡಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಜೇಲಿಗೆ ಹಾಕತಾರಂತ, ದಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ ಅದ ಊರಾಗ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಕಲ್ಲಾ, ಊರಾಗ ಹೋಗಿ ತಿಳಕೊಂಡು ಬಾ.

ಕಲ್ಲ :—ಏನ ಮಾಡತೀ ಬಿಡು ಅದನ್ನ ತಗೊಂಡು.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— (ಒಳಗಿನಿಂದ ನೆರಳುವಳು.) ಯ...ವ್ವಾ, ಯ...ವ್ವಾ; ಯ...ವ್ವಾ.

ಕಲ್ಲ :—ಎಷ್ಟ ನೆರಳತಾಳಲ್ಲೋ ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಚಿನ್ನಮ್ಮ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಭಾಳ ನೆರಳತಾಳ.

ಕಲ್ಲ :—ಮಲ್ಲೇಶಿ, ನೀ ಆಕೀ ಹತ್ತೀಲೆ ಕೂತು ನೋಡು, ನಾ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಕೊಂಡು ಬರತೀನಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಮ...ಲ್ಲ...ಮಲ್ಲೇಶಿ...ಯ .. ವ್ವಾ; ಈ ಲೀ ಲೀ ಲೀ ... ಮಲ್ಲೇಶೀ... (ಎಂದು ಚೀರುವಳು.)

(ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಗಾಬರಿಯಾಗುವನು. ಕಲ್ಲನು ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಮೊಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಚೀರಿದ್ದು ಅಲ್ಲ ಚಿನ್ನಿ, ಕಲ್ಲ.

ಕಲ್ಲ :— ಹೌದು ಚೀರಿದ್ದಾಂಗ ಆತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಯಾಕ ಚೀರಿದ್ದಾಳು ?

ಕಲ್ಲ :—ತೆಲಿಗೆ ಭಾಳ ತ್ರಾಸ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— (ನಡುಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಹಣಕಿ ಹಾಕುವನು.) ಕ...ಲ್ಲಾ.

ಕಲ್ಲ :—(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಯಾಕೋ ಮಲ್ಲೇಶಿ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಇಲೋಡು ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡತಾಳ, ಚಿನ್ನಿ.

ಕಲ್ಲ :—(ಒಳಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರುವನು.)

(ಹೊರಗಿನಿಂದ) “ ಏ ಕಲ್ಲಾ, .. ಮಲ್ಲೇಶಿ ಕದಾ ಹಾಕೋಳ್ಳೊ. ಪೋಲೀಸರು ಬರಾಕ ಹತ್ತಾರ. ಏ ಕಲ್ಲಾ, ಕದಾ ಹಾಕೋಲಗೂನೇ.”

ಕಲ್ಲ :—(ಮತ್ತೆ ಮುಂಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಏನೋ ಬೀರಾ , ಏ ಬೀರಾ, ಏನದು ?

(ಉತ್ತರವೇ ಬರುವದಿಲ್ಲ.)

ಕಲ್ಲ :—ಮಲ್ಲೇಶಿ, ನಾ ಹೋಗಿ ಬೀರನ್ನ ಕೇಳಕೊಂಡ ಬರ್ತಿನಿ. ನೀ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ನೋಡು. ನಾ ಈಗ ಬಂದೆ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನನ್ನಾಣೆ ಆಗೇದ ನೋಡು ನೀ ಹೋದರ. ನನ್ನ ಕಡಿಂದ ಆಗೂದಿಲ್ಲ ಚಿನ್ನಿನ್ನ ನೋಡೂದು.

ಕಲ್ಲ :— ಬಂದೆ ನಿಂದ್ರ. ಗಾಬರಿಯಾಗಬ್ಯಾಡ. (ಹೋಗ ಹತ್ತುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಕಲ್ಲಾ, ಹೋದ್ರ ನನ್ನ ಅಡ್ಡ ಹರಕೊಂಡು ತಿಂದ್ಬಾಂಗ.

ಕಲ್ಲ :—ಏನ ಹೀಂಗ ಹುಚ್ಚನ್ನಾಂಗ ಮಾಡಿದರ. ಒಳಿತನ್ನು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನಾ ಒಳಿತ ಅನ್ನೊದುಲ್ಲ ನೀ ಹೋದ್ರ. ಚಿನ್ನೀ ಆಣೆ ಆಗೇದ ನೋಡು ನೀ ಹೋದ್ರ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- (ಒಳಗಿನಿಂದ) ನೀ SS ಲೀ, ನ...ನ್ನ ಜೀ...ವಾ
ತಗೊಂಡ್ಯಾ. ಯ...ವ್ವಾ...ಬಂದ (ಎಂದು ಕೂಗುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :- (ಓಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ಕಲ್ಲನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು.) ಕಲ್ಲಾ, ಕಲ್ಲಾ, ಹ್ಯಾಂಗ್ ಮಾಡತಾಳೆ ನೋಡೋ
ಚಿನ್ನಿ! ನೀ ಹೋಗಬ್ಯಾಡ.

(ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಕೂದಲನ್ನು ಹರವಿಕೊಂಡು ರಣಭೈರವಿಯಂತೆ
ಹೊರಗೆ ಬರುವಳು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ಹಾರುತ್ತಿರುವವು.
ಮೈ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲ. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು ಗಾಬರಿಯಾಗುವನು. ಕಲ್ಲನು
ನಡುಗುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು. ಒಬ್ಬರ ಮೊಗವನ್ನು ಒಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತ ಸ್ತಂಭಿ
ತರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಅವಳು ಮೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತ
ಮಲ್ಲೇಶಿಯನ್ನು, ಕಲ್ಲನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಹತ್ತುವಳು.)

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :- ಯಾರು ? ಮಲ್ಲೇಶಿ. ಅವನಾರು ? ಕಲ್ಲ. ಅಲ್ಲ ;
ಬಡತನದ ಗೊಂಬಿ. ಕೂಲಿಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಹರಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಡವ.
ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಅಲ್ಲ ; ಮಲ್ಲ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಗಂಡ. ನೀಲಮ್ಮ.....
ನೀಲಿ, ಮಲ್ಲೇಶಿ ಹೊರಗ ಹೋಗ್ಯಾನಂತ ನನ್ನ ಎಳಕೊಂಡು ಹೋದ್ಯಾ
ಆ ಗಿರಣಿಯವನ ಹತ್ತರ. ನೀಲೀ ಹುಚ್ಚರಂಡೆ ಬಿಡು ನನ್ನ ಕೈ. ಒಲ್ಲೆ
ನಾ ಬರೂದೊಲ್ಲ. ಬಿಡು ಕೈ, ಕಡೀತೀನಿ ನೋಡು. ಕೆಡ್ವಿದ್ಯಾ ನನ್ನ
ಆ ಗಿರಣಿಯವನ ಕಡಿಂದ. (ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕುಣಿಯ ಹತ್ತುವಳು.)
ಕೆಟ್ಟಿ ! ಕೆಟ್ಟಿ !! ಕೆಟ್ಟಿ !!! ರೊಕ್ಕ ! ರೊಕ್ಕದ ಮದದಿಂದ
ನನ್ನ ಮೈ ಮುಟ್ಟಿದನಲ್ಲ. ಕೆಡ್ವಿದಾ. ಯ.....ವ್ವಾ ಕೆಡ್ವಿದಾ. (ಎದು
ರಿಗೆ ದುರುದುರುನೆ ನೋಡುತ್ತ) ಬಂದ—ಬಂ— —ದ ಎದೂರಿಗೆ.
ರೊಕ್ಕದ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಬಂದ—ಬಂದ !
ಬಂದ !! ಬಂದ !!! (ಬಲಗೈ ತೋಳಿನಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಠಾ ಒಲ್ಲೆ ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ. ಧೂರ ಸರಿ ! ಕೈ
ಬಿಡು. ನಾ ಒಲ್ಲೆ ನಿನ್ನ ಗಿರಿಣ್ಯಾನ್ ಹ್ಯಾರಾ. ಬಿಡು ಕೈ. ನೀಲೀ

ನೋಸ ಮಾಡಿದ್ದಾ. ಮಲ್ಲೇಶಿಗ ತೆಲಿ ಒಡದದ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾ—
ನನಗ ವೋಸ ಮಾಡಿದ್ದಾ. ಬಂದನವ್ವ, ಯವ್ವಾ ಬಂದ ಮೈನ್ಯಾಲ.
ತಿಂತೀನ ನಿಂದ್ರು ನಿನ್ನ. ರೊಕ್ಕದ ಸೊಕ್ಕ ಅಲ್ಲನಿಂದು. ನಾವ
ಬಡವರಂತ ಮಾಡತೀಯಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಹೆಣಾ ಛಂದಾ ಮಾಡ್ಲೀ (ಎಂದು
ಲಟಕಿ ಮುರಿಯುವಳು.) ಯ..ವ್ವ ಉಸ್ಸು! ಉಸ್ಸು!! ಇವನ
ಬಿಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ಲೀ, ಮರಗಮ್ಮ ನುಂಗಲಿ. ಕೆಡ್ನಿದಾ ; ಯವ್ವಾ
ಕೆಡ್ನಿದಾ. ಮುಗೀತು. ಯ...ವ್ವಾ. (ಅಳಹತ್ತುವಳು.) ನಾ
ನುಂಗತೀನಿ ಅವನ್ನ (ಉಸುರು ಬಿಡುತ್ತ) ಅವನ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ
ಒತ್ತತೀನಿ. ಮುಗೀತು ಇನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಣದ ರಾಜ್ಯ. ಸುರು ಆತು
ಬಡವರ ರಾಜ್ಯ. ಬಡವರ ಬಾಳುವೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಬಡವರ ಕಷ್ಟ
ಹೋಯಿತು. ಗಂಟು ಇಟ್ಟಕೊಂಡವರನ್ನ ಹೊಡೆಯಿರಿ, ಬಡಿಯಿರಿ,
ಕಡಿಯಿರಿ, ಅವರ ಗಂಟು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ; ಅವರ ರಕ್ತ ಕುಡಿಯಿರಿ ;
ಅವರ ಗೋರಿ ಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿಯೋಣ ಬ್ರಿ. ಇದೇ ನಮ್ಮ ಹಬ್ಬಾ.
ಇದೇ ನಮ್ಮ ಸಣಸೋವಾರ. ಶಿವಗ ಅವರ ರಕ್ತಾ ಎಡಿ ಕೊಡ್ತಿ.

(ಎಂದು ಕುಣಿ ಕುಣಿದು ಮೂರ್ಚ್ಛೆ ಬಂದು ಬೀಳುವಳು.)

(ಕಲ್ಲನೂ ಮಲ್ಲೇಶಿಯೂ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯು
ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ದುಃಖಿಸುತ್ತ) ಚಿನ್ನಾ, ಚಿನ್ನೀ ಮಾತಾಡ ;
(ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತ) ಕಲ್ಲಾ, ಕೈ ಕಾಲು ತಣ್ಣಗೆ ಆಗ್ಯಾವ ;
ನೋಡು.

ಕಲ್ಲ :—(ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು) ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಅವಳಿಗೆ ಸನ್ನಿ
ಹಿಡಿದದ. ಗಾಬರಿಯಾಗಬ್ಯಾಡ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಸನ್ನೀ ಹಿಡೀತದ ! ಕಲ್ಲಾ, ನನಗ ಪಟ್ಟಣ್ಣ
ಬರೂನ ಬ್ಯಾಡಂತ ಕಡ್ಡೀ ಕೊಟ್ಟು. ನಾ ಯೇನ ಮಾಡಿದೆ ಇದನ್ನ,

ಕಲ್ಯಾ. ಚೆನ್ನೀ ಮಾತ ನಾ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆಕಿನ್ನ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟಂಗಾತು ಇಲ್ಲಿಗ ಬಂದು. ನನ್ನ ಪರಪಂಚ ಮುಗೀತು ಇನ್ನು. ತಿವಾ ಬೆಳಗಿ ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಪರಪಂಚ.

ಕಲ್ಯಾ.:—ಗಪ್ಪಾಗು ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಧೈರ್ಯ ತಗೋ. ಗಾಬರಿಯಾಗ ಬ್ಯಾಡ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಎಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ತಗೊಳ್ಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗೀತು ನಂದು. ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ಮಾಡತಾಳ ನೋಡು, ಕಲ್ಯಾ.

ಕಲ್ಯಾ.:—ಸರಿ ಒಂದಿಟ ದೂರ; ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡತೀನಂತ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಎನ್ ಮಾಡ್ ಕಲ್ಯಾ. (ಕಾತುರದಿಂದ) ಕಲ್ಯಾ ಚಿನ್ನಿ ಬದಕತಾಳ !

ಕಲ್ಯಾ.:—ಏನು ಹುಚ್ಚ ಇದ್ದೀಯೋ ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಅವಳಿಗೆ ಏನ ಆಗೇದ. ತಲ್ಯಾಗ ವಿಚಾರ ಭಾಳ ಆಗಿ ಬಡಬಡ್ವಿತಾಳ. ವಿಚಾರ ಒಂದ ಜರಾ ಕಡ್ಡಿ ಆದರ ತಾನೇ ನೆಟ್ಟಗ ಆಗತದ. ಸುಳ್ಳೆ ಗಾಬರಿಯಾಗ ಬ್ಯಾಡ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ನೆಟ್ಟಗ ಆಗತದ !

ಕಲ್ಯಾ.:—ಆಗತದ ಧೈರ್ಯ ತಗೋ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ:—ಏನ ಮಾಡ್ಲಿ, ಹ್ಯಾಂಗ ನೆಟ್ಟಗ ಆದೀತು.

ಕಲ್ಯಾ.:—ಆಕೀಗೆ ಏನ ಆಗೇದ. ಬುದ್ದಿ ವಿಭ್ರಮ ಆಗಿ ಹೀಂಗ ಮಾಡತಾಳ. ಬುದ್ದಿ ಜರಾ ಸರಿ ಆತಂದ್ರ ಎಲ್ಲಾ ನೆಟ್ಟಗ ಆಗತದ.

(ಹೊರಗ ಬಹಳೇ ಗದ್ದಲ ಆಗುವದು. ಜನಗಳ ಕೂಗಾಟ ಕೇಳ ಬರುವದು. “ ನನ್ನ ಯಾಕ ಹಿಡಿತೀರಿ ಪೋಲೀಸಸಾಬರ, ನಾ ಏನ ಮಾಡೀನಿ. ಬಿಡ್ರಿ ನನ್ನ ” ಎಂದು ಕೇಳ ಬರುವದು. ‘ ನನ್ನ ಹಿಡಿ ಬ್ಯಾಡ್ರಿ ’ ಎಂದು ಕೂಗಿದ್ದು ಕೇಳಿಸುವದು.)

ಕಲ್ಲ :— ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಒಳಗ ಮಲಗಿಸು. ಪೋಲಿಸರು ಬರತಾರಂತ ಕಾಣ್ಸಿತದ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ನನ್ನ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಬಿಟ್ಟು ನಾ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗೂ ದುಲ್ಲಾ.

ಕಲ್ಲ :—ಹಾಂಗ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ಮಲ್ಲೇಶಿ. ಒಂದ ಜರಾ ಆಕೀಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಿಗಲಿ. ಹೊರಸಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ಮಲಗನ್ನಂತ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ಯ... ವ್ವಾ... ಮಲ್ಲೇಶಿ (ಎಂದು ಮಲ್ಲೇಶಿ ಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ) ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ಚಿನ್ನೀ, ಒಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡು ನೋಡ್ತೀನಿ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ.)

ಕಲ್ಲ :— ದೂರ ಸರಿ ಹಾಂಗ ಹುಚ್ಚನ್ನಾಂಗ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ. ನಿನಗೂ ಹುಚ್ಚ ಹಿಡಿತೋ ಏನೋ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಹುಚ್ಚ ಹಿಡಿದ್ರ ನೆಟ್ಟಗ ಆಗತದ ಬಿಡು.

(ಹೊರಗೆ ಯಾರೋ “ ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಮನಿಯಾವದು ” ಎಂದು ಕೇಳುವರು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಕಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ಮನೀ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಯಾರೋ ಹೊರಗ.

ಕಲ್ಲ :—ಹೌದು ಕಾಣ್ಸಿತದೋ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಯಾರವರು ನೋಡು ಕಲ್ಲ.

(ಹೊರಗಿನಿಂದ : - ಇದೇ ಏನ ಮಲ್ಲೇಶಿ ಮನಿ,ಎಂದು ಕೇಳುವರು)

ಕಲ್ಲ :—ಯಾರೋ ಬದ್ದಾಂಗ ಕಾಣ್ಸಿತದೋ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—ಯಾರು ನೋಡು ಮುಂದಕ್ಕ ಹೋಗಿ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಹೋಗತೀನಿಂದು ; ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮ್ಯಾಲ ಮಲಗ್ಗಿ ಹೋಗತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಇಲ್ಲೇ ತೆಳಗ ಇರವಳ್ಳಾಕೆ, ಮ್ಯಾಲ ಬ್ಯಾಡ ಬಿಡು. ಇಲ್ಲೇ ಗಾಳೀ ಹಾಕೋತಾ ಕೂಡತೀನಿ. ನನ್ನ ಚಿನ್ನಿ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಇರ್ಲಿ.

ಕಲ್ಯಾಣ :— ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಕಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಸರಿಮ ಕೂಪ್ಪು. ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಕಿಗೆ ಆರಾಮಾರೇ ಆಗ್ಲಿ.

(ಹೊರಗೆ “ಮಲ್ಲೇಶಿ ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಎಂದು ಕೂಗುವರು. ‘ಇದ್ದೀ ಯೇನು ಮನ್ಯಾಗ.’ ಎಂದು ಕೇಳುವರು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— (ಚಿನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಯಾರು ?

ಹೊರಗಿನಿಂದ :—ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೊರಗ ಬಾ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಯಾಕಪಾ ಯಾರ ನೀವು ?

ಹೊರಗಿನಿಂದ :—ಬರುತೀಯಿಲ್ಲೊ ಹೊರಗ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಹಾಂ ಒಳೇ ಜೋರ ಕಾಣ್ತದ ಯಾರು ನೀವು.

ಹೊರಗಿನಿಂದ :—ಬಾ ಲಗೂನೇ.

ಕಲ್ಯಾಣ :— ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಒಂದಿಷ್ಟು ನೋಡು ಯಾರವರು.

(ಮಲ್ಲೇಶಿ ಮುಂಬಾಗಿಲದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಹೊರಗಿನಿಂದ) ಕಲ್ಯಾಣ, ಪೋಲೀಸರು ಹಿಡಿದರು ನನ್ನ.

ಕಲ್ಯಾಣ :—ಬಂದೆ ನಿದ್ರೆ ಅವರ ಹಲ್ಲು ಮುರೀತೀನಿ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— ಕಲ್ಯಾಣ ಲಗೂನೇ ಬಾ, ಬಡಗೀ ತಗೊಂಡು. ಬಾ ಲಗೂನೇ. ನನಗೊಂದು ತಗೋ ಬಡಗೀ.

ಕಲ್ಲ :—ಬಡಗೀ ತಗೋತೀನಿದ್ರು. ಬಂದೆ ಧೈರ್ಯ ತಗೋ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ತುಸು ಎಚ್ಚತ್ತು) ಮಲ್ಲೇಶೀ, ಮಲ್ಲೇಶೀ (ಎಂದು ಕೂಗುವಳು.)

(ಕಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಕಿವಿಯೊಳಗ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹಾಗೇ ಬಡಗಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಜಿಗಿಯುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ಹೊರಗಿನಿಂದ) ಬರಬ್ಯಾಡ ಕಲ್ಲಾ, ಗುಂಡು ಹಾರಿ ಸಲಿಕ್ಕ ಹತ್ತಾರ. ಕದಾ ಹಾಕೋ, ಕಲ್ಲಾ ಬಿಡಬ್ಯಾಡೋ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಮ...ಲ್ಲೇ...ಶೀ...ನೀರು...ನೀ...ರು, (ಸಣ್ಣ ದನಿಯಿಂದ) ನೀ...ರು.

(ಹೊರಗೆ ಗುಂಡಿನ ಸವ್ವಳವು ಕೇಳಬರುವದು. ಕೂಗಾಟವು ಹೆಚ್ಚುವದು. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಗುಂಡು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ಗಡಿಗೆಗೆ ಬಡಿಯುವದು. ಅದು ಚಳ್ಳೆಂದು ಒಡಿಯುವದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದ್ದಿನ ಹೊಗೆಯು ಮುಸುಕಹತ್ತುವದು.)

ಚಿನ್ನಮ್ಮ : (ನೆರಳುತ್ತ) ಮಲ್ಲೇಶೀ, ನೀರು. ನೀ...ರು (ಎಂದು ಕೂಗುವಳು.) ಯ...ವ್ವಾ ಹೊ...ಟ್ಟ ಉ...ರೀ . ತ...ದ... ಯ...ವ್ವಾ.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— (ಹೊರಗಿನಿಂದ) ಯಪ್ಪಾ ಸತ್ತೆ ಗುಂಡು ಬಡೀತು. (ಎಂದು ಚೀರುವನು.)

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :—(ನೆರಳುತ್ತ) ಮಲ್ಲ ..ಮ...ಲ್ಲೇ...ಶಿ ..ಮ...ಲ್ಲ ನೀ.....ರು. ಮಲ್ಲೇಶೀ, ಕರಗಿನ ಮನಶ್ಯಾ ಮನ್ಯಾಗ ಬಂದಾನಲ್ಲ—ಯವ್ವಾ ಕೈಯಾಗ ಏನೋ ಹಿಡಿದಾನಲ್ಲ—ಬಂದ! ಸಮೀಪಕ್ಕ-ಮಲ್ಲೇಶೀ ಮೈನ್ಯಾಲೆ ಬರತದ ಅವನ ಕೋಣಾ. ಹೊಡೀ ಅದನ್ನ. ಬಾ ಲಗೂನೆ! ಅದರ ಕೋಡು ಹಿಡಿ. ಇರೀತದ, ಅವಾ ನಗತಾನಲ್ಲ; ಆ ಕರಾಗಿನ ಮನಸ್ಯಾ. ಬಂತ ಯಪ್ಪಾ ಮೈಮಾಲೆ. (ದನಿಯು ಸಣ್ಣಾಗುವದು.)

(ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡುಗಳು ಸುಯ್ಯೆಂದು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿರುವ ಗಡಿಗೆ ಮಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬಡೆಯುವವು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗೆಯು. ಕಲ್ಲನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲೇಶಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಕಲ್ಲನ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳು ಹರಿದು ಹೋಗಿರುವವು. ಮೈಯಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣು ಮುಸುಕಿರುವದು. ಮಲ್ಲೇಶಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿಸುವನು. ಗಡಿ ಬಿಡಿಯಿಂದ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲ ಹಾಕುವನು. ಹೊರಗೆ ಕೂಗಾಟವು ಹೆಚ್ಚುವದು. ಕಲ್ಲನು ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವನ ಮೊಗ ವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಉಸುರ್ಗರೆಯುವನು.)

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— (ಸಣ್ಣ ದನಿಯಿಂದ) ಕಲ್ಲಾ, ನಾ ಬದಕೂದಿಲ್ಲ. ಎದೆಗೆ ಬಡೀತು ಗುಂಡು. ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ನೋವ (ಎಂದು ಎದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು.) ಕಲ್ಲಾ, ನಾ ಅಂತು ಬಡತನದ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರಾಗವೆನು. ಕಲ್ಲಾ ಇದೇ ನಮ್ಮ ಬಡವರ ಬಾಳುವೆ. (ಕಲ್ಲ ಶೋಕಿಸುವನು.) ಕಲ್ಲ, ಅಳಬೇಡ; ಬಡವರ ರಕ್ತ ಸೂರೆ ಆಗಲಿ. ಬಡವರ ಮನೆಮಾರುಗಳು ಮಣ್ಣು ಪಾಲಾಗಲಿ. ಬಡವರ ಹೆಂಡಂದಿರು ರಂಡಿಯರಾಗಲಿ. ಅವರ ಶೋಕವೇ ದುಂದಿನ ಬಡವರ ಸುಖದ ತಳ ಹದಿಯು. ನಮ್ಮಂತಹ ಬಡವರ ದೇಹದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟದ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿರಿ. ಅದರ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ರಕ್ತದ ನಿಶಾನೆ ಏರಿಸಿರಿ. ಅದೇ ಭಾವೀ ಸುಖದ ದ್ಯೋತಕವು. ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಡವರೆಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಗೂಡಿ ಸುವದು ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟವು. ಕಲ್ಲಾ, ನಾ ಸತ್ತರೂ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬಡವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಅವನ ವಿಚಾರ ತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಅವನ ಜೀವನದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಬದಲು ಮಾಡುವದು. ನನ್ನಂತಹ ಮಲ್ಲೇಶಿಯರು ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗಬೇಕು. ಇದೇ ಕಲ್ಪಿ ಅವತಾರದ ಪ್ರಾರಂಭ.

ಭೂಮಿಯು ಬಡವರ ಕುಂದಗಳಿಂದ ತುಂಬಬೇಕು. ಬಡವರ ಅಸ್ತಿ ಪಂಜರಗಳು ಸಿರಿವಂತರ ಮನೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಬೇಕು. ದಂಡಗಳು

ಉರಳಾಡಬೇಕು ; ಕುಂಡಗಳು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಬೇಕು ; ಮಕ್ಕಳು ಪಟಪಟನೆ ಕಾಲನ ದವಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಮಡಿಯಬೇಕು. ಬಡವರ ಹೆಂಡಂದಿರು ಮುಂಡೆಯರಾಗಿ ಶೋಕಿಸುತ್ತ, ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗಬೇಕು. ಬೀದಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಉರಳಾಡುವ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನಾಯಿ-ನರಿಗಳು ಹರಿದು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಹದ್ದುಗಳು ನಭೋಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತ ಏರುತ್ತ ಭೂಮಿಗಳಿದು ಮಣ್ಣುಪಾಲಾದ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕಚ್ಚಿ ಮಾಂಸದ ತುಣಕನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಲ್ಪಿ ಬಂದನೆಂದು ಬೆದರಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರುವವು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ರುಂಡಗಳನ್ನು ಮಾಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಆಸೇತುಹಿಮಾಚಲದಿಂದ ಉರಳಾಡುವ ಡೌಗಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹರಿವಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕಲ್ಪಿಯು ಬಡವರು ಸಿರಿಮಂತರೆಂಬ ಭೇದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಅವತಾರ ಮಾಡುವನು. ಅವನೇ ನಮ್ಮ ಗತಿ. ಬಡವರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನಮ್ಮದಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನೇ ಆ ಕಲ್ಪಿಯು. ವೇದಕಾಲದ ಆರ್ಯಾವರ್ತವನ್ನು ಮರಳಿ ಮಾಡುವವನೇ ಆ ಕಲ್ಪಿಯು. ಬರಲಿ ಕಲ್ಪಿ ; ಕಲ್ಪಾ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಹೋದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ.

ಕಲ್ಲ :—ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಬಹಳ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಏನ ಮಲ್ಲೇಶಿ, ಸಾಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಶಾಣ್ಣಾ ಆದಂಗ ಕಾಣ್ತಿದ ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿ ಅಂದ್ತಾಲೆ ?

ಮಲ್ಲೇಶಿ :—(ನೆರಳುತ್ತ) ಏನ ಮಾತಾಡಿ, ಕಲ್ಲ. ಯವ್ವಾ ಎದಿ ! ನೋವು ! ಒಲ್ಲೆಪ್ಪಾ ಈ ಜನ್ಮ.

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— ಮ...ಲ್ಲೇ...ಶಿ...ಬಂ...ತು.

ಮಲ್ಲೇಶಿ :— (ನೆರಳುತ್ತ, ಎದೆಯನ್ನು ಸವರುತ್ತ ಅವಳ ಹತ್ತರ ಹೋಗುವನು.) ಚಿ...ನ್ನೀ (ಎಂದು ಬಿಕ್ಕುವನು.)

ಚಿನ್ನಮ್ಮ :— (ಚೀರುತ್ತಾ) ಯ...ವ್ವಾ... ಬಂದ ಕರ್ರನ್ನ ಮನಸ್ಯಾ·(ಸುಂದಳಾಗುವಳು.)

ಕಲ್ಲ :—ಮಲ್ಲಾ, (ಎಂದು ಎಬ್ಬಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವನು ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ. ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ “ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ಎಂದು ಕೆಳಗೆ ಬಗ್ಗಿ ಕೂಗುವನು. ಯಪ್ಪಾ ಏನ ನಮ್ಮ ನಶೀಬಾ ಎಂದು ತಿರುಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಕಿಡಕಿಯೊಳಗಿಂದ ಸುಯ್ಯೆಂದು ಒಂದು ಗುಂಡು ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಬಡೆಯುವದು.

ಯ..... ವ್ವಾ.....ಸ.....ತ್ತೆ...

ಕಲ್ಕಿ...ಯಪ್ಪಾ

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಮೇಯ ಮುಗಿದುದು.

